

การศึกษาค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2547

สารนิพนธ์
ของ
จิดา ศรีสวัสดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา

พฤษภาคม 2549

การศึกษาค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2547

บทคัดย่อ
ของ
จิดา ศรีสวัสดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
พฤษภาคม 2549

จิรดา ศรีสวัสดิ์. (2549) , การศึกษาค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ปี 2547. สารนิพนธ์ ศ.ม.
(เศรษฐศาสตร์การศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ :
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. รัชพันธุ์ เชยจิตร

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ปี 2547 โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2547 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ จำนวนครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น 34,843 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่า T – test ค่า F – test

ผลการวิจัย พบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยของครัวเรือนเท่ากับ 3,973.56 บาทต่อครัวเรือน ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย ครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าครัวเรือนเขตชนบท ครัวเรือนเกษตรกรรมมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่ำกว่าครัวเรือนนอกภาคเกษตรกรรม เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน และ ภาค ขนาด จำนวนการถือครองที่ดิน ระดับการศึกษาของสมาชิก พบว่า ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุดของแต่ละกลุ่ม คือ หัวหน้าครัวเรือนที่อายุ 60 ปีขึ้นไป หัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ และ ประกอบธุรกิจส่วนตัว ครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑล ขนาดครัวเรือน 4 คนขึ้นไป ถือครองที่ดิน 10 ไร่ขึ้นไป และสมาชิกศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในขณะที่ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่ำที่สุดของแต่ละกลุ่มคือ หัวหน้าครัวเรือนที่อายุ 30 – 39 ปี สมรสแล้ว และเป็นลูกจ้างรัฐและรัฐวิสาหกิจ และ ครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครัวเรือน 1 คน ถือครองที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ และ สมาชิกศึกษาในระบบการศึกษาผู้ใหญ่

ผลการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีเพศที่แตกต่างกัน อายุแตกต่างกัน สถานภาพสมรสแตกต่างกัน สถานภาพการทำงานแตกต่างกัน และครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในภาคที่แตกต่างกัน ขนาดครัวเรือนแตกต่างกัน จำนวนการถือครองที่ดินแตกต่างกัน และจำนวนสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีค่าใช้จ่ายการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองที่แตกต่างกัน มีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน มีค่าใช้จ่ายการศึกษาไม่แตกต่างกัน

THE STUDY OF EDUCATION EXPENDITURE OF THAI
HOUSEHOLDS FOR 2004

AN ABSTRACT
BY
JIRADA SRISAWAT

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the master degree of Economic in Economics of Education
at Srinakharinwirot University

May 2004

Jirada Srisawat. (2006). The Study of Education Expenditure of Thai Households for 2004. Master Project , M. Econ. (Economics of Education). Bangkok : Graduate School , Srinakharinwirot University. Advisor : Dr. Ratchapan Chaijit

The purpose of this research was to study of education expense of Thai households for 2004 by using the socio – economic survey data in 2004 , which conducted by Office of National Statistic. Statistics for data analysis included mean , the percentage , T – test , F – test.

The results from research findings were the following : On the average expense of households were Baht 3,973.56 per month , the expense of female heads household were higher than male. The expense per households that municipal area was higher than non – municipal area. The expense per households that farm household lower than non – farm households. Considering the samples categorized by Age of heads household , Married Status of head household , Work Status of heads household , Region size of household , farm owner , educational level. Each household group paid the highest expense was head household who 60 years old or more , whose other marry status whose owner business and household that Region of Bangkok Metropolist , Size was 4 people or more , that 40 rai or more , that education level of University. The lowest each household paid group was head household who 30 to 39 years old , whose married , whose work in government and household that Region of Northeast , The average size is one people , that less than 5 rai , that education level of other education.

The compare analysis of educational expenditure showed that household , that had different in sex , age , married status and work status of head household and that had different in region , household size , owning land and level of education , had the differences in educational expenditure significantly at the 0.05 level , and the household , that had different in type of community and occupation , had no differences in education expenditure.

การศึกษาค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2547

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวจิรดา ศรีสวัสดิ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การศึกษา
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร. รัชพันธุ์ เขยจิตร ประธานที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่ให้คำแนะนำแนวทาง และ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รองศาสตราจารย์ ดร. พิศมัย จารุจิตติพันธ์ และ อาจารย์ไมตรี อภิพัฒนะมนตรี กรรมการในการสอบสารนิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ให้ข้อมูลสถิติที่เก็บรวบรวมของครัวเรือน ในการทำการวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ มารดา พี่สาว และบุคคลในครอบครัว ที่มอบทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิตให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด ทั้งความรักความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ และกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จขึ้นได้ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

จิรดา ศรีสวัสดิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า.....	8
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ครัวเรือน.....	10
ความหมายและแนวคิดของการศึกษา.....	15
เศรษฐศาสตร์การศึกษา.....	18
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัย.....	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	34

สารบัญ

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน.....	36
ตอนที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน.....	41
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน.....	72
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	81
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	81
อภิปรายผล.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	90
ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป.....	91
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	96
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	100

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลความถี่และร้อยละบรรยายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าครัวเรือน.....	37
2 ข้อมูลความถี่และร้อยละบรรยายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน.....	39
3 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนไทยปี พ.ศ.2547 ทั่วประเทศ.....	41
4 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน.....	43
5 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคนจำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน.....	44
6 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือนในเมือง.....	46
7 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือนในชนบท.....	47
8 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคนจำแนกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือนในเมือง.....	48
9 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคนจำแนกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือนในชนบท.....	48
10 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน.....	50
11 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคนจำแนกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน.....	51
12 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพการทำงานของ หัวหน้าครัวเรือนในเมือง.....	53
13 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพการทำงานของ หัวหน้าครัวเรือนในชนบท.....	54
14 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามสถานภาพการทำงานของ หัวหน้าครัวเรือน ในเมือง.....	55
15 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามสถานภาพการทำงานของ หัวหน้าครัวเรือน ในชนบท.....	55
16 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามภาคในเมือง.....	57
17 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามภาคในชนบท.....	58
18 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามภาคของครัวเรือน ในเมือง.....	59
19 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามภาคของครัวเรือน ในชนบท.....	59
20 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามขนาดครัวเรือน.....	61
21 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามขนาดสมาชิกในครัวเรือน.....	62
22 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน.....	63
23 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน.....	64
24 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามการประกอบอาชีพของครัวเรือน.....	65
25 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามการประกอบอาชีพของครัวเรือน.....	65
26 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน.....	67

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
27 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน ของครัวเรือน ในเขตเมือง.....	68
28 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดิน ของครัวเรือน ในเขตชนบท.....	68
29 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแบ่งตามระดับการศึกษาของสมาชิกเขตเมือง.....	70
30 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแบ่งตามระดับการศึกษาของสมาชิกเขตชนบท....	71
31 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน.....	72
32 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามอายุหัวหน้าครัวเรือน.....	73
33 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพสมรส ของหัวหน้าครัวเรือน.....	74
34 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพการทำงาน ของหัวหน้าครัวเรือน.....	75
35 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามภาค.....	76
36 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามขนาดครัวเรือน.....	77
37 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน แยกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน.....	77
38 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามการประกอบอาชีพ ของครัวเรือน.....	78
39 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน แยกตาม จำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน.....	79
40 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกจำนวนสมาชิก จำแนกตามระดับการศึกษาของครัวเรือน.....	80

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นปัจจัยการผลิตที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของผู้ประกอบการหรือแรงงาน ล้วนต้องอาศัยความสามารถและความชำนาญของมนุษย์มาพัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของประเทศชาติให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช) การพัฒนามนุษย์ในที่นี้หมายถึงการพัฒนาคุณภาพ และ สมรรถนะของมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนสังคม และของประเทศชาติในที่สุด (ทบวงมหาลัย , 2542 : 7) โดยหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็คือ การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญที่สร้างมนุษย์ให้มีปัญญา (Wisdom) มีความคิดรวบยอด (Conceptual thinking) มีความรู้ (Knowledge) และมีทักษะ (Skill) สามารถเสริมสร้างศักยภาพให้กับตนเองเพื่อการพัฒนาในลำดับต่อไป การพัฒนามนุษย์ให้เกิดความสมบูรณ์แบบจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพตั้งแต่ประถมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา

หากพิจารณาในทางเศรษฐศาสตร์ ถือว่าการศึกษาเป็นทั้งการบริโภคและการลงทุนไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ การศึกษาจะเป็นการบริโภค ในกรณีที่ผู้รับการศึกษามีความรู้สึกอยากได้รับความรู้ ความสนใจ และความเพลิดเพลินกับการศึกษา ยังผลให้เกิดความพอใจจากควมมีหน้ามีตาในสังคม เป็นการให้ผลตอบแทนแก่ผู้รับบริโภคศึกษา และเมื่อพิจารณาในประเด็นที่ว่า การศึกษาเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่เหมือนการลงทุนค้าขายทั่วไป เนื่องจากการลงทุนเกี่ยวกับตัวมนุษย์ อันมีค่ามหาศาล มีลักษณะเป็นการสะสมทุนเรียกว่า ‘ทุนมนุษย์’ (Human capital) ซึ่ง ดาเวนพอร์ท,โทมัส โอ (2543 : 32) กล่าวถึงทฤษฎีทุนมนุษย์ว่า ‘ทุนมนุษย์’ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการศึกษา มีทักษะ ความชำนาญงานเพื่อทำให้เกิดผลผลิต และเป็นผู้มีรายได้ในอนาคต ด้วยเหตุนี้ประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศที่กำลังพัฒนาได้ให้ความสำคัญต่อการให้การศึกษากับพลเมืองของตนเป็นอันมากรวมทั้งประเทศไทยด้วย แม้จะมีปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดก็ตาม

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อปรับโครงสร้างการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ดุลยภาพตามจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์รวมภายใต้ ‘ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง’ โดยการวางรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว

ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลกด้วยการพัฒนาคุณภาพคน กระบวนการเรียนรู้ และพื้นฐานความคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ ปฏิรูปการศึกษาและเพิ่มศักยภาพโอกาสของคนไทยให้ได้รับโอกาสของคนไทยให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างทั่วถึงเป็นธรรมชาติประเทศไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา จึงได้จัดตั้งกระทรวงศึกษาธิการเพื่อมาควบคุมดูแลการศึกษาของประเทศ และได้มีการจัดรูปแบบของการศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยจัดแบ่งประเภทของสถานศึกษาตามลักษณะของการให้การศึกษาออกเป็น 4 ประเภทคือ

1. สถานศึกษาที่มุ่งให้การศึกษาทางวิชาสามัญเป็นหลัก โดยทั่วไปเราพอจะถือได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาเป็นโรงเรียนที่มุ่งให้การศึกษาอันเป็นพื้นฐานหรือวิชาสามัญที่เรียกว่า General Education เป็นหลัก ในระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนที่สอนวิชาสามัญหรือวิชาพื้นฐานเป็นหลัก โรงเรียนมัธยมประเภทนี้ถือว่าเป็นโรงเรียนมัธยมประเภทวิชาการ (Academic high school) จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่คือการมุ่งเตรียมนักเรียนไปเรียนต่อในระดับสูง เช่น วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย
2. โรงเรียนที่สอนวิชาอาชีพ หรืออาชีวศึกษา หรือวิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นสถาบันที่มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนที่จบออกไปสามารถประกอบอาชีพได้เป็นส่วนใหญ่
3. สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งสร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงเพื่อการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาระดับนี้อาจจัดเป็นรูปวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย หรือสถาบันเฉพาะอย่างได้
4. การศึกษาผู้ใหญ่ หรือการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นเป็นอย่างมากทั้งในวิธีการและหลักสูตร ไม่มีการกำหนดอายุของผู้เรียน เป็นหลักสูตรที่จัดขึ้นให้แก่ประชาชนที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ

ในการให้บริการการศึกษาของสถาบันการศึกษาทุกประเภท ทางสถาบันการศึกษาจะต้องใช้เงินจำนวนมาก เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน จัดจ้างบุคลากรในการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาให้สูงขึ้นยังมีการตื่นตัวแข่งขันกันเพื่อให้ได้มาซึ่งการรับประกันคุณภาพทางการศึกษา ตามมาตรฐาน ISO สถาบันการศึกษาหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นของรัฐหรือเอกชน ต่างเร่งพัฒนาการจัดการศึกษาของตนให้ได้รับรองมาตรฐานดังกล่าว เป็นเหตุให้มีค่าใช้จ่ายลงทุนในส่วนนี้มากขึ้น จึงจำเป็นต้องจัดเก็บค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา อันได้แก่ ค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษา และค่าธรรมเนียมการศึกษาต่างๆ แก่ผู้เข้ารับการศึกษาของในแต่ละโรงเรียนในประเทศ

การรับผิดชอบทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ทั้งในด้านการหารายได้เพื่อจะมาเลี้ยงดูสมาชิกในครัวเรือน และทางด้านการจัดสรรค่าใช้จ่าย หรือแม้กระทั่งการเก็บหอมรอมริบเพื่อเก็บ

ไว้เป็นเงินออมให้สมาชิกในอนาคตข้างหน้า จะมีผู้ที่เป็นหลักในการคิดดูแลและตัดสินใจ ผู้รับผิดชอบนั้นคือ หัวหน้าครัวเรือน รายจ่ายของครัวเรือนที่จะต้องจัดสรรได้แก่ รายจ่ายในการอุปโภคบริโภค อาทิเช่น อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ พาหนะเดินทาง และรวมถึงค่าใช้จ่ายในการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภคเหล่านี้ มีความสำคัญและจำเป็นในการดำรงชีวิตของสมาชิกทุกคนในครอบครัว และที่สำคัญคือค่าใช้จ่ายในการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนมีความสำคัญ เพราะการที่สมาชิกได้รับการศึกษาย่อมส่งผลให้สมาชิกเมื่อสำเร็จการศึกษาและก้าวเข้าสู่วัยทำงาน จะนำมาซึ่งรายได้ในรูปแบบของเงินเดือน ค่าจ้าง ให้แก่ครัวเรือนนั้นๆ

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่หัวหน้าครัวเรือนต้องเป็นผู้รับผิดชอบให้แก่สมาชิกในครัวเรือนนั้นได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อใช้ในการศึกษาเล่าเรียนโดยตรง เช่น ค่าลงทะเบียน ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าหนังสือและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ประกอบกับกิจกรรมที่เรียนโดยตรง ค่าเรียนพิเศษ ค่าจัดทำรายงาน ทักษะศึกษา ค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายที่หัวหน้าครัวเรือนหลีกเลี่ยงไม่ได้ถ้ามีสมาชิกคนใดคนหนึ่งของครัวเรือนกำลังเข้ารับการศึกษายู่ไม่ว่าจะอยู่ในสถานศึกษาใดหรือในระดับชั้นใดก็ตาม นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายอีกบางประเภทที่หัวหน้าครัวเรือนหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ ค่าใช้จ่ายที่ผู้ที่กำลังเข้ารับการศึกษาดำเนินการจ่ายขณะที่ตนศึกษาอยู่ ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้เข้ารับการศึกษาดำเนินการจ่ายในระหว่างศึกษา ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ค่าอาหารและเครื่องดื่ม และค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เป็น ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ค่าพักผ่อนหรือสิ่ง สื่อบันเทิงต่างๆ หัวหน้าครัวเรือนจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเหล่านี้เช่นกัน จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายทางการศึกษาได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทางอ้อม

1. ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาโดยตรง คือ ค่าใช้จ่ายที่ผู้เข้ารับการศึกษจะต้องจ่ายให้แก่สถานศึกษาหรือ เป็นค่าใช้จ่ายที่จะต้องจ่ายเพื่อใช้ในการศึกษาเล่าเรียนโดยตรง ได้แก่

- ค่าเล่าเรียน หรือ ค่าลงทะเบียน เป็นค่าใช้จ่ายที่ใช้เพื่อลงทะเบียนเรียนเป็นประจำในแต่ละภาคเรียน

- ค่าธรรมเนียมการศึกษา คือ ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายให้สถาบันการศึกษาเพื่อใช้ในการบำรุงการศึกษา และเป็นค่าบำรุงห้องสมุด

- ค่าหนังสือเรียน คือ ค่าหนังสือที่ผู้เข้ารับการศึกษจะต้องนำมาใช้ในการประกอบในการเรียน

- ค่าอุปกรณ์ในการเรียน ได้แก่ ค่าสมุด ค่ากระดาษ ค่าพิมพ์รายงาน ค่าปากกา ไม้บรรทัด

2. ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาทางอ้อม คือค่าใช้จ่ายที่ผู้เข้ารับการศึกษจ่ายขณะเรียน ได้แก่

- ค่าอาหาร คือ ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเพื่อเป็นค่าอาหารตลอดวัน รวมถึงค่าเครื่องดื่มด้วย
- ค่าเสื้อผ้า เครื่องแบบ ที่ใส่ไปศึกษา
- ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศึกษาเล่าเรียน

จะเห็นได้ว่าหัวหน้าครัวเรือนของครัวเรือนต่างๆจะต้องรับภาระต่างๆเหล่านี้ถ้ามีสมาชิกในครัวเรือนกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาค่าใช้จ่ายทางด้านการศึกษา และเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการศึกษาจำแนกตามคุณลักษณะของหัวหน้าครัวเรือน และจำแนกตามลักษณะของครัวเรือนไทย ปีพ.ศ. 2547 เพื่อใช้เป็นแนวทางให้แก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจจะเข้าศึกษา ประเมินความสามารถทางการเงินของผู้สนใจ และวางแผนการเงินเตรียมค่าใช้จ่ายในการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนได้ถูกต้อง และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนของสถาบันการศึกษา และรัฐบาลในการจัดบริการทางการศึกษาให้ทั่วถึงทั้งในเขตตัวเมืองและชนบท เพื่อเป็นการกระจายและพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครัวเรือน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครัวเรือน แยกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการทำงาน สถานภาพสมรส และปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน ได้แก่ ภาค ขนาด เขตที่ตั้ง การประกอบอาชีพของครัวเรือน จำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือนและ จำนวนสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ในครัวเรือน

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจจะเข้าศึกษา ประเมินความสามารถทางการเงินของผู้สนใจ และวางแผนการเงินเตรียมค่าใช้จ่ายในการศึกษาได้ถูกต้อง
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนของสถาบันการศึกษา และรัฐบาลในการจัดบริการทางการศึกษาให้ทั่วถึงทั้งในเขตตัวเมืองและชนบท เพื่อเป็นการกระจายและพัฒนาการศึกษาของประเทศต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนปี พ.ศ. 2547 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เนื้อหาการวิเคราะห์จึงอยู่ภายใต้ขอบเขตและข้อจำกัดของข้อมูลโดยครอบคลุมในส่วนของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ที่จัดเก็บในเดือนที่มีการสำรวจเท่านั้น โดยข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจ ครัวเรือนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีประชากร 18.9 ล้านครัวเรือน และได้จัดเป็นกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา 34,843 ครัวเรือน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ค่าใช้จ่ายการศึกษา** หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนจ่ายให้แก่สถาบันการศึกษา หรือ บุคคล หน่วยงานอื่นเพื่อใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเล่าเรียน โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ ค่าใช้จ่ายการศึกษาทางตรง และค่าใช้จ่ายการศึกษาทางอ้อม

1.1 ค่าใช้จ่ายการศึกษาทางตรง คือ ค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนโดยตรงประกอบด้วย

1.1.1 ค่าเล่าเรียน และค่าธรรมเนียม หมายถึง ค่าเทอมที่ครัวเรือนจ่ายให้กับสถานศึกษา และ ค่ากิจกรรม ค่ารักษาพยาบาล และค่าบำรุงต่างๆ เช่น ค่าบำรุงห้องสมุด ค่าบำรุงกีฬา ค่าบำรุงห้องทดลองวิทยาศาสตร์

1.1.2 ค่าหนังสือเรียน หมายถึง ค่าหนังสือที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอนแบบเรียนต่างๆ

1.1.3 ค่าอุปกรณ์ในการเรียน หมายถึง ค่าพิมพ์รายงาน ค่าถ่ายเอกสาร ค่าเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เกี่ยวกับการเรียน

1.1.4 ค่าใช้จ่ายการศึกษาทางตรงอื่นๆ หมายถึง ค่าเรียนดนตรี เต้นรำ วาดเขียน ค่าเรียนพิเศษ

1.2 ค่าใช้จ่ายการศึกษาทางอ้อม คือ ค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนไม่ได้จ่ายเพื่อเป็นรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนโดยตรง ประกอบด้วย

1.2.1 ค่าอาหารกลางวัน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเพื่อเป็นค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่มในแต่ละวันในขณะที่ศึกษาอยู่

1.2.2 ค่าเครื่องแบบนักเรียน หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ในขณะที่ศึกษาอยู่

1.2.3 ค่าใช้จ่ายการศึกษาทางอ้อมอื่นๆ หมายถึง ค่าใช้จ่ายอื่นๆที่ไม่จัดอยู่ในค่าใช้จ่ายข้างต้น อาทิ ค่าของขวัญ ค่าการกุศล

2. **ครัวเรือน** หมายถึง บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งอาศัยเป็นประจำในบ้านหรือสถานที่อยู่อาศัยเดียวกัน และร่วมกันในการจัดหาอาหาร หรือสิ่งอุปโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพ ของบุคคลเหล่านั้น บุคคลที่อยู่รวมกันในครัวเรือนอาจเป็นญาติกันหรือไม่ก็ได้ และในสถานที่อยู่แห่งหนึ่งๆ หรือ ในบ้านเลขที่หนึ่งๆ อาจประกอบด้วยครัวเรือนหรือหลายครัวเรือนก็ได้ หรือสมาชิกของครัวเรือนหนึ่งอาจอาศัยในบ้านหลายหลังหรือหลายห้องก็ได้ แต่จะต้องอยู่ในบริเวณเดียวกัน

3. **หัวหน้าครัวเรือน** หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบทางเศรษฐกิจในการจัดหารายได้ และจัดสรรค่าใช้จ่ายของสมาชิกในครัวเรือน

4. **สมาชิกในครัวเรือน** หมายถึง ผู้ที่อยู่อาศัยประจำในครัวเรือน มีส่วนร่วมในการหาสิ่งอุปโภคบริโภคในการดำรงชีพ ร่วมกันออกค่าใช้จ่ายในการจัดหาสิ่งของที่จำเป็นในการดำรงชีวิต

5. สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพทางการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกออกเป็น

5.1 โสด หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนที่ยังไม่ได้แต่งงาน

5.2 สมรส หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนที่แต่งงานแล้ว

5.3 สถานภาพสมรสอื่นๆ หมายถึง หัวหน้าครัวเรือนที่หย่าร้าง ม่าย หรือแยกกันอยู่

6. สถานภาพการทำงาน หมายถึง ลักษณะงานของหัวหน้าครัวเรือน จำแนกออกเป็น นายจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างเอกชน และหัวหน้าครัวเรือนที่ว่างงาน

7. ภาค หมายถึง สถานที่ตั้งของครัวเรือน ซึ่งตั้งอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ได้แก่ กรุงเทพฯและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้

8. ขนาดของครัวเรือน หมายถึง จำนวนของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครัวเรือน จำแนกออกเป็น ครัวเรือนที่ประกอบด้วยสมาชิก 1 คน, 2-3 คน และ 4 คนขึ้นไป

9. ที่ตั้ง หมายถึง พื้นที่เขตการปกครองของครัวเรือน ซึ่งจำแนกเป็น

9.1 เขตเมือง หมายถึง ครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครอง 2 เขต ได้แก่ พื้นที่ในเขตเทศบาล และพื้นที่ในเขตสุขาภิบาล

9.2 เขตชนบท หมายถึง ครัวเรือนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล และนอกเขตสุขาภิบาล

10. การประกอบอาชีพ หมายถึง อาชีพที่ยึดเป็นอาชีพหลักของครัวเรือน ซึ่งในที่นี้แบ่งลักษณะการประกอบอาชีพเป็น

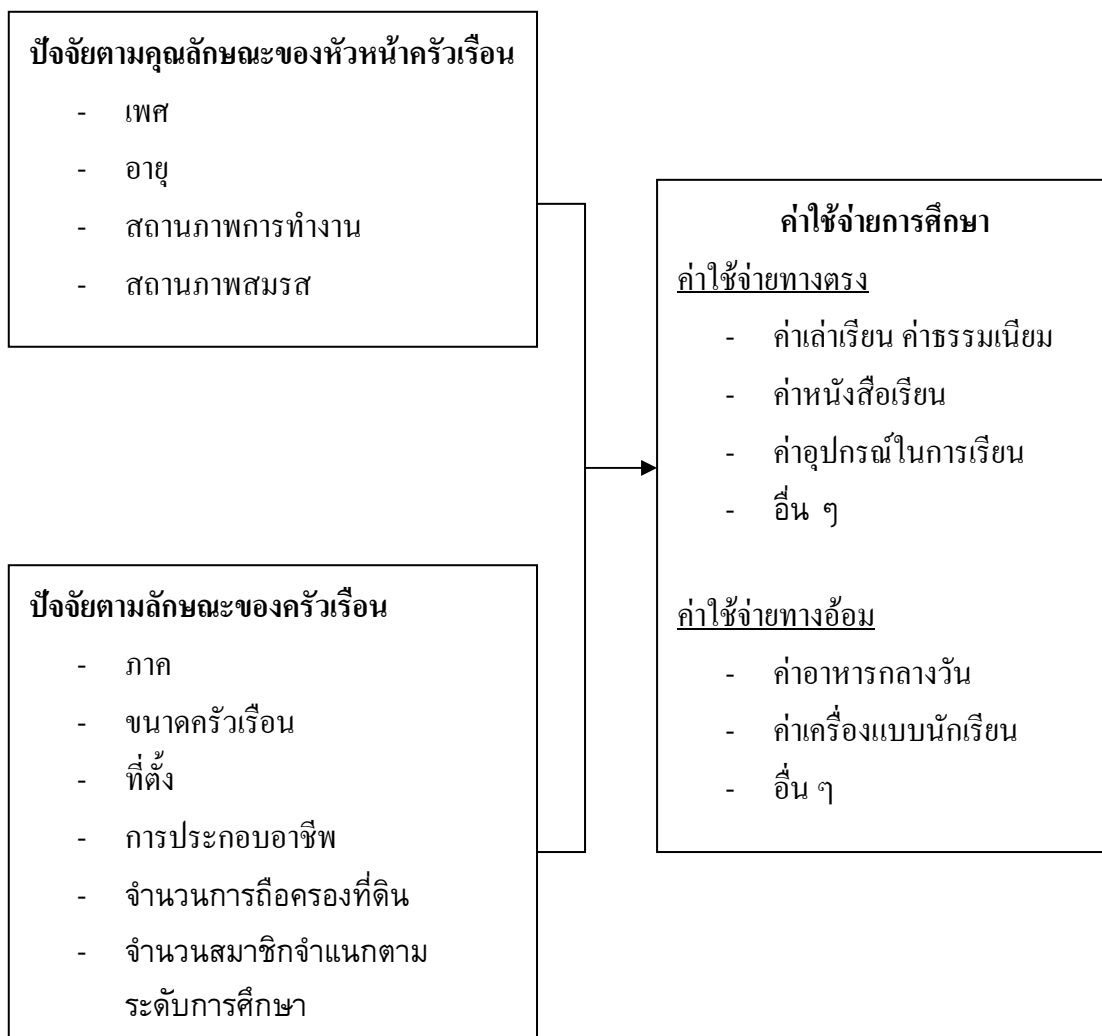
10.1 ครัวเรือนเกษตร หมายถึง ครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก

10.2 ครัวเรือนนอกภาคเกษตร หมายถึง ครัวเรือนที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก

11. จำนวนการถือครองที่ดิน หมายถึง จำนวนที่ดินที่ครัวเรือนมีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของที่ดิน

12. ระดับการศึกษาของสมาชิก หมายถึง ระดับการศึกษาที่สมาชิกในครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ จำแนกออกเป็น ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษาผู้ใหญ่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ครั้วเรือนที่หัวหน้าครั้วเรือนมีเพศที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาของครั้วเรือนแตกต่างกัน
2. ครั้วเรือนที่หัวหน้าครั้วเรือนมีอายุที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาของครั้วเรือนแตกต่างกัน
3. ครั้วเรือนที่หัวหน้าครั้วเรือนมีสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาของครั้วเรือนแตกต่างกัน
4. ครั้วเรือนที่หัวหน้าครั้วเรือนมีสถานภาพการทำงานที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาของครั้วเรือนแตกต่างกัน
5. ครั้วเรือนที่อยู่ในภาคที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน
6. ครั้วเรือนที่มีขนาดของครั้วเรือนที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน
7. ครั้วเรือนที่มีเขตที่ตั้งของครั้วเรือนที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน
8. ครั้วเรือนที่มีการประกอบอาชีพของครั้วเรือนที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน
9. ครั้วเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดินของครั้วเรือนที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน
10. ครั้วเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในบทนี้เป็นการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับงานวิจัย และเป็นแนวทางที่จะนำไปใช้ให้สอดคล้องกับวิธีการศึกษาในงานวิจัย อันจะทำให้งานวิจัยเป็นที่น่าสนใจ และสามารถเข้าใจความแตกต่างในงานวิจัยที่น่าเสนอได้ ซึ่งสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. เอกสารและแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 1.1 ครัวเรือน
- 1.2 ความหมายและแนวคิดของการศึกษา
- 1.3 เศรษฐศาสตร์การศึกษา
- 1.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา
- 1.5 การลงทุนทางการศึกษา

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ครัวเรือน

คำจำกัดความของคำว่า “ ครัวเรือน ”

ความหมายของครัวเรือนเป็นประเด็นในการถกเถียงทางวิชาการ ที่ยังไม่สามารถสรุปได้อย่างแน่นอนและชัดเจน ดังนั้นในส่วนนี้จะได้นำเสนอความหมายที่นักวิชาการได้ให้ไว้ดังนี้

1. ครัวเรือน หมายถึง ครอบครัวที่อยู่ในบ้านเรือนเดียวกัน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 168)

2. ครัวเรือนประกอบด้วยบุคคลที่อาศัยอยู่ในที่อาศัยเดียวกัน เช่น บ้าน อพาร์ทเมนต์ หรือห้องเช่าอื่นๆ ครัวเรือนประกอบด้วยสมาชิกในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กัน เช่น ยาม บุตร บุณธรรม คนใช้ และลูกจ้าง คนที่อาศัยอยู่คนเดียวในที่อาศัยหน่วยหนึ่งหรือกลุ่มคนที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กัน อาศัยอยู่ร่วมกันก็นับเป็นครัวเรือนด้วย (Eshleman. 1993 : 27)

3. ราชบัณฑิตยสถาน (2532 : 174) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ ครัวเรือน ” ว่า หมายถึง หน่วยทางเศรษฐกิจและสังคมที่ประกอบขึ้นด้วยบุคคลทั้งหมดที่อยู่ร่วมกันในที่อาศัยเดียวกัน ซึ่งอาจจะเป็นบ้าน ห้องชุด บ้านเช่า เดันท์ หรือแม้แต่บ้านน้ำแข็ง ก็ได้ ครัวเรือนหนึ่งอาจประกอบด้วยหลายครอบครัวได้

4. ครัวเรือน หมายถึง บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งอาศัยเป็นประจำในบ้านหรือสถานที่อยู่อาศัยเดียวกัน และร่วมกันในการจัดหาอาหาร หรือสิ่งอุปโภคอันจำเป็นแก่การครองชีพของบุคคลเหล่านั้น บุคคลที่อยู่รวมกันในครัวเรือนอาจเป็นญาติกันหรือไม่ก็ได้ และในสถานที่อยู่แห่งหนึ่ง ๆ หรือในบ้านเลขที่หนึ่ง ๆ อาจประกอบด้วยครัวเรือนหรือหลายครัวเรือนก็ได้ หรือสมาชิกของครัวเรือนหนึ่งอาจอาศัยในบ้านหลายหลังหรือหลายห้องก็ได้ แต่จะต้องอยู่ในบริเวณเดียวกัน (กรมแรงงาน. 2533 : 4-5)

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “ ครัวเรือน ” เป็นหน่วยพื้นฐานของกลุ่มคน ซึ่งอาศัยอยู่ภายใต้หลังคาเรือนเดียวกัน มีความร่วมมือกันในการทำมาหากิน และทำกิจกรรมอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพร่วมกัน กิจกรรมที่สมาชิกกระทำร่วมกัน เช่น การทำงานเชิงเศรษฐกิจ ภาระงานบ้าน การเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น

ประเภทของครัวเรือน

ครัวเรือน แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ครัวเรือนส่วนบุคคล และครัวเรือนกลุ่มบุคคล

1) ครัวเรือนส่วนบุคคล (Private Households) จำแนกออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

ก. ครัวเรือนคนเดียว ได้แก่ ครัวเรือนซึ่งประกอบด้วยบุคคลคนเดียว อาจมีฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า ผู้อาศัย หรือผู้รับจ้างเฝ้าบ้าน โดยไม่เกี่ยวข้องเป็นสมาชิกของครัวเรือนอื่นใดที่อยู่ในบ้านเดียวกัน หรือบุคคลเดียวอาศัยอยู่ตามลำพังในบ้านหลังหนึ่ง

ข. ครัวเรือนหลายคน ได้แก่ ครัวเรือนที่มีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป อยู่รวมกันในบ้าน เดียวกัน หรือ ส่วนหนึ่งของบ้าน และร่วมกันในการจัดหา และใช้สิ่งอุปโภคบริโภค อันจำเป็นแก่การครองชีพของบุคคลกลุ่มนั้น บุคคลเหล่านั้นอาจเป็นญาติกันหรือไม่เป็นญาติกันก็ได้

2) ครัวเรือนกลุ่มบุคคล (Collective Households) หมายถึงครัวเรือนที่ประกอบขึ้นด้วยกลุ่มบุคคลที่มาอยู่รวมกัน เพราะได้มีกฎหรือระเบียบข้อบังคับบางอย่างใดอย่างหนึ่งระบุไว้ว่าให้มาอยู่รวมกัน หรือจำเป็นต้องมาอยู่รวมกัน เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง บุคคลเหล่านั้นจะกินรวมกันหรือไม่รวมกันก็ได้

องค์ประกอบของครัวเรือน

องค์ประกอบของครัวเรือน (Components of Household) ครัวเรือนสามารถมีองค์ประกอบได้แตกต่างกันไป ซึ่งพอจะแบ่งองค์ประกอบของครัวเรือนตามความสัมพันธ์ของสมาชิกกับหัวหน้าครัวเรือนไว้ดังนี้

1) ครัวเรือนที่ประกอบด้วยสมาชิกของครัวเรือนเดียว ซึ่งได้แก่ สมาชิกที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน คู่สมรสของหัวหน้าครัวเรือน และบุตร

2) ครัวเรือนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นญาติอาศัยอยู่ด้วย ได้แก่ สมาชิกที่เป็นคู่สมรสของบุตร บุตรของบุตร บิดามารดา ปู่ย่าตายาย และญาติอื่นๆ

3) ครัวเรือนที่ประกอบด้วยสมาชิกที่ไม่มีความสัมพันธ์กันอาศัยอยู่ด้วยกัน ได้แก่ สมาชิกที่เป็นผู้อาศัย หรือคนใช้

ลักษณะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ปี พ.ศ.2547

1. รายได้ของครัวเรือนและแหล่งที่มาของรายได้

ครัวเรือนในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 18.9 ล้านครัวเรือน และมีขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 3.4 คน โดยครัวเรือนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (5.9 ล้านครัวเรือนหรือร้อยละ 31.1) ขณะที่ภาคใต้มีครัวเรือนอยู่น้อยที่สุด (2.3 ล้านครัวเรือนหรือร้อยละ 12.4) ซึ่งทั้งสองภาคดังกล่าวมีขนาดครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากัน คือ 3.7 คน ซึ่งสูงกว่าภาคอื่นๆ

ครัวเรือนทั่วประเทศ มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 14,963 บาท ต่อครัวเรือนหรือ 4,337 บาทต่อคน (เป็นรายได้ของครัวเรือนในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา แล้วนำมาเฉลี่ยต่อเดือน) โดยเป็นรายได้ประจำ ร้อยละ 98.8 หรือ 14,778 บาท ซึ่งประกอบด้วยรายได้ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน รายได้ที่เป็น ตัวเงินส่วนใหญ่มาจากค่าจ้างและเงินเดือน (ร้อยละ 43.8) รองลงมาเป็นกำไรจากการทำธุรกิจส่วนตัวที่ไม่ใช่การเกษตรร้อยละ 17.8 กำไรจากการทำการเกษตรร้อยละ 10.7 และเงินที่ได้รับจากการช่วยเหลือร้อยละ 9.4 สำหรับรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ของรายได้ทั้งหมด

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีรายได้เฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนละ 28,135 บาท รองลงมา คือ ครัวเรือนในภาคกลาง ภาคใต้และภาคเหนือมีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 16,355 14,469 และ 10,885 บาทตามลำดับ สำหรับครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าภาคอื่นๆ (10,139 บาท) รายได้ส่วนใหญ่ของครัวเรือนในทุกภาคมาจากค่าจ้างและเงินเดือนโดยเฉพาะครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีสัดส่วนของรายได้จากค่าจ้างและเงินเดือนสูงถึงร้อยละ 60.2 สำหรับแหล่งที่เป็นรายได้หลักอันดับรองลงมาจะเป็นรายได้จากการกำไรจากการทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตร (ร้อยละ 17-19) ยกเว้น ครัวเรือนในภาคใต้จะเป็นรายได้จากการกำไรจากการทำการเกษตร

2. ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและประเภทของค่าใช้จ่าย

ครัวเรือนทั่วประเทศ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 12,297 บาทต่อครัวเรือน หรือ 3,564 บาทต่อคน (ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่เป็นการเก็บออมหรือสะสมทุน เช่น ค่าซื้อ/เช่าซื้อบ้าน ที่ดินและของมีค่าต่างๆ) ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.2 ของรายได้ทั้งสิ้น ในจำนวนนี้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ร้อยละ 88.5 และค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคอีกร้อยละ 11.5 ซึ่งได้แก่ ค่าภาษี ดอกเบี้ย ค่าเบี้ยประกัน เงินบริจาค หรือเงินซื้อของขวัญ เงินซื้อสลากกินแบ่ง เป็นต้น สำหรับค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคนั้น ส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 30.6) รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร (ร้อยละ 21.7) ค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน (ร้อยละ 20.4) ส่วนรายจ่ายประเภทอื่นๆ มีการใช้จ่ายไม่มากนัก

ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าครัวเรือนในภาคอื่นๆ มาก คือ เฉลี่ยเดือนละ 21,716 บาท ครัวเรือนใน ภาคกลาง ภาคใต้และภาคเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 13,270 12,891 และ 9,361 บาทตามลำดับ ขณะที่ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการใช้จ่ายต่ำกว่าภาคอื่น (8,484 บาท) ซึ่งสอดคล้องกับรายได้ที่ต่ำกว่าภาคอื่นเช่นเดียวกัน ครัวเรือนในทุกภาคมีลักษณะการใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กล่าวคือ มีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารและเครื่องดื่ม (ร้อยละ 26-35) รองลงมาเป็น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสาร (ร้อยละ 19-23) และค่าที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน (ร้อยละ 18-22) ตามลำดับ ยกเว้น ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย สูงกว่าค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะฯ โดยมีข้อสังเกตว่า ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารและเครื่องดื่มสูงกว่าภาคอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ 35.2) และมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะและค่าบริการสื่อสารต่ำกว่าภาคอื่นๆ (ร้อยละ 18.8)

หากพิจารณาความพอเพียงของรายได้ที่นำมาใช้จ่ายในครัวเรือนตามภาคต่างๆ โดยดูจากอัตราร้อยละของค่าใช้จ่ายต่อรายได้ พบว่า ครัวเรือนในทุกภาคมีรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่าย (ไม่รวมค่าใช้จ่ายเพื่อการเก็บออมหรือสะสมทุน เช่น ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน ที่ดิน และของมีค่าต่างๆ) โดยเฉพาะครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ มีสัดส่วนของเงินรายได้ที่เหลือจ่ายสำหรับนำไปชำระหนี้และเพื่อการเก็บออมในปี 2547 มากที่สุด (ร้อยละ 23) ส่วนครัวเรือนในภาคใต้มีรายได้เหลือจากการใช้จ่ายในสัดส่วนที่ต่ำที่สุด (ร้อยละ 11)

3. หนี้สินของครัวเรือน

ครัวเรือนทั่วประเทศ มีหนี้สินโดยเฉลี่ย 104,571 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งคิดเป็นประมาณ 7 เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในจำนวนนี้เป็นหนี้สินเพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือน 68,747 บาท หรือร้อยละ 65.7 ซึ่งเป็นหนี้สินที่เกิดจากการซื้อ/เช่าบ้านและที่ดินร้อยละ 36.5 และใช้จ่ายอุปโภคบริโภคร้อยละ 29.2 นอกจากนี้ยังมีหนี้สินที่กู้มาเพื่อใช้ทำธุรกิจที่ไม่ใช่การเกษตรจำนวน 15,888 บาท (ร้อยละ 15.2) และกู้มาเพื่อใช้ทำการเกษตร 16,952 บาท (ร้อยละ 16.2) ที่เหลือเป็นหนี้สินอื่นๆ เช่น หนี้จากการค้ำประกันบุคคลอื่น หนี้ค่าปรับหรือชดเชยค่าเสียหาย เป็นต้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่า ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ มีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุด คือ 155,622 บาท และมีสัดส่วนของหนี้สินเพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือนสูงกว่าภาคอื่นๆ คือ ร้อยละ 78.3 สำหรับครัวเรือนในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน 115,184 94,893 92,126 และ 83,278 บาทตามลำดับ โดยมีสัดส่วนของหนี้สินเพื่อการใช้จ่ายในครัวเรือนอยู่ระหว่างร้อยละ 56 - 64 และมีข้อสังเกตว่า ครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร และ 3 จังหวัดรอบกรุงเทพฯ รวมทั้งภาคกลางและภาคเหนือ มีสัดส่วนของหนี้สินเพื่อใช้ในการซื้อ/เช่าซื้อบ้านและที่ดินค่อนข้างสูงคือ ร้อยละ 54.0 39.2 และ 32.5 ตามลำดับ และสูงกว่าการใช้ในการอุปโภคบริโภค ขณะที่ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้สินเพื่อการอุปโภคบริโภคสูงกว่าภาคอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ 38.5)

4. รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สินของครัวเรือน ตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคมของครัวเรือน

เมื่อพิจารณารายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินของครัวเรือนตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคม (กำหนดตามอาชีพและสถานภาพการทำงานของผู้มีรายได้สูงสุดในครัวเรือน) พบว่า ครัวเรือนลูกจ้างผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการและนักบริหาร เป็นกลุ่มที่มีรายได้มากที่สุด คือ เฉลี่ยเดือนละ 37,080 บาท โดยมีการใช้จ่ายและจำนวนหนี้สินสูงตามระดับรายได้ด้วย คือ ใช้จ่าย 26,783 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 72.2 ของรายได้ทั้งสิ้น) และมีหนี้สินเฉลี่ย 318,913 บาทต่อครัวเรือน (9 เท่าของรายได้ต่อเดือน) รองลงมา คือ ครัวเรือนผู้ดำเนินธุรกิจของตนเองที่ไม่ใช่การเกษตรและครัวเรือนเสมียนพนักงาน พนักงานขายและให้บริการ ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนละ 19,056 และ 16,225 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 15,138 และ 14,229 บาท โดยมีหนี้สินเฉลี่ย 166,097 และ 96,163 บาทต่อครัวเรือนตามลำดับ สำหรับกลุ่มครัวเรือนคนงานเกษตรมีรายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินต่ำกว่ากลุ่มอื่น คือมีรายได้เฉลี่ยเพียงเดือนละ 6,421 บาท โดยใช้จ่ายเดือนละ 6,499 บาท (ร้อยละ 101.2 ของรายได้ทั้งสิ้น) และมีหนี้สินเฉลี่ย 27,383 บาทต่อครัวเรือน (4 เท่าของรายได้ต่อเดือน)

เมื่อพิจารณาความพอเพียงของรายได้ที่นำมาใช้จ่ายในครัวเรือนตามสถานะทางเศรษฐกิจสังคม พบว่า ครัวเรือนเกือบทุกกลุ่มมีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย (ไม่รวมค่าใช้จ่ายเพื่อการเก็บออมหรือสะสมทุน) ยกเว้นครัวเรือนคนงานเกษตรเพียงกลุ่มเดียวที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย กล่าวคือ มีค่าใช้จ่ายมากกว่าได้ประมาณร้อยละ 1.2

5. รายได้ และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในระดับจังหวัด

ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงที่สุด คือ 29,843 บาทต่อครัวเรือน สำหรับจังหวัดที่มีรายได้สูงในลำดับรองลงมา 4 อันดับ คือ จังหวัดนนทบุรี ภูเก็ต ชลบุรี และปทุมธานี มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 26,658 25,082 และ 21,530 บาท ต่อครัวเรือน ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจังหวัดที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน พบว่า มีทั้งสิ้น 18 จังหวัด โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 11 จังหวัด (ร้อยเอ็ด ยโสธร มุกดาหาร ชัยภูมิ สกลนคร กาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์หนองบัวลำภู นครพนม และสุรินทร์) ภาคเหนือ 6 จังหวัด (อุทัยธานี พะเยา เพชรบูรณ์ ตาก เชียงราย แม่ฮ่องสอน) และภาคใต้ 1 จังหวัด (นราธิวาส)

หากพิจารณาความพอเพียงของรายได้ที่นำมาใช้จ่ายในครัวเรือน พบว่า เกือบทุกจังหวัด ทั่วประเทศมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่าค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะครัวเรือนในจังหวัดชลบุรีพระนครศรีอยุธยา สระแก้ว สระบุรี สุโขทัย อุบลราชธานี และพังงา มีรายได้เหลือจากการใช้จ่ายมากกว่าร้อยละ 25 ของรายได้ทั้งสิ้น ยกเว้นจังหวัดนครพนมเพียงจังหวัดเดียวเท่านั้น ที่ครัวเรือน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนมากกว่ารายได้ประมาณร้อยละ 6.6

1.2 ความหมายและแนวคิดของการศึกษา

1.2.1 ความหมายของการศึกษา

ความหมายของการศึกษา (Education) ถ้าพิจารณาเฉพาะคำจำกัดความของการศึกษาแล้ว จะเห็นว่ามีคำกล่าวให้ความหมายอยู่มากมาย ต่างกันไปตามยุคสมัยและขึ้นอยู่กับแต่ละสังคมแต่ละประเทศด้วยว่าจะวางเป้าหมายหรือตีคุณค่าของการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลและชุมชนมากน้อยเพียงไร รวมทั้งขึ้นอยู่กับว่าจะมองการศึกษาให้กว้างหรือแคบ กล่าวคือ

1. มองกว้าง การศึกษาหมายถึงทุกสิ่งที่มีอิทธิพลต่อชีวิต เป็นการศึกษาจากประสบการณ์ทั้งหมดของชีวิต ซึ่งครอบคลุมถึงกระบวนการต่างๆของสังคมที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมด้วยการศึกษาในแนวนี้นี้จึงไม่มีการจัดตั้งเป็นระบบแน่นอน เป็นกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมที่เรียกว่าสังคมประกิจ (Socialization) ซึ่งเกิดขึ้นทุกสถาบัน ทุกระดับชีวิตของบุคคลเป็นการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Education)

2. มองแคบ พิจารณาการศึกษาโดยมุ่งที่บทบาทหน้าที่และกระบวนการทำงานต่างๆของสถาบันการศึกษา หรือสถาบันทางสังคมแต่ละแห่ง การศึกษาในแนวนี้นี้จึงเป็นกระบวนการที่สังคมถ่ายทอดวัฒนธรรม ความรู้ ความชำนาญ ค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งโดยผ่านโรงเรียนหรือสถาบันสังคมอื่น เป็นการถ่ายทอดอย่างจริงจัง มีการเลือกสรรว่าจะถ่ายทอดอะไรเพื่อหล่อหลอมสมาชิกรุ่นเยาว์ของสังคม ให้เป็นในทางที่สังคมคิดว่าถูกต้อง มีการกำหนดแนวทางและจัดตั้งระบบเป็นกิจจะลักษณะ

3. การศึกษา คือ “ กระบวนการสร้างสมและถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ของมนุษย์ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในด้านดี เป็นความพยายามที่จะเพิ่มคุณภาพชีวิตโดยมุ่งให้บุคคล และสังคมมีความสุข ความเจริญ มีความเข้าใจอันดีต่อกัน ” การศึกษาจึงมีความหมายกว้างไกล และลึกกว่าการเรียนหนังสือหรือการไปโรงเรียน การศึกษามีใช้การเรียนรู้เนื้อหาวิชาเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความคิด เพื่อการแก้ปัญหาและก่อให้เกิดความเจริญการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและต้องการปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ปัจจุบันการจัดการศึกษาได้ขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งการจัดการศึกษาในรูปแบบที่มีระบบตายตัว รูปแบบซึ่งเป็นระบบที่ยืดหยุ่นได้ และการศึกษาที่ไม่มีระบบหรือไม่มีรูปแบบ รัฐยึดหลักการที่ว่าการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องจัดทำอย่างต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เป็นการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนในสังคม และรวมไปถึงการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อการศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมแนวคิดของการศึกษาตลอดชีวิต และทำให้สังคมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

1.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา

สาโรช บัวศรี (2514 : 38) ได้ให้ความหมายของการศึกษาว่า การศึกษา คือ การพัฒนาขั้น 5 (Education is the development of the five aggregates) เพื่อว่ากุศลมูล จะได้เบาบางลงอย่างมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ขั้น 5 ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ

รูป คือ ร่างกาย(Physical)

เวทนา คือ ความรู้สึก (Sensation)

สัญญา คือ ความจำ(Remembering)

สังขาร คือ ความคิด (Thought)

วิญญาณ คือ ความรู้ (Consciousness)

วิโรจน์ สารัตนะ (2532 : 7) ถ้าประเทศใดไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ ก็ไม่สามารถพัฒนาอย่างอื่นได้มากนัก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญ จะทำให้มนุษย์กลับกลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นตัวการแห่งการพัฒนา

ในงานศึกษาทางสังคมวิทยาการศึกษา ของ Peter Jarvis (2000) เรื่อง “Globalization, the Learning Society and Comparative Education” (pp.72 - 85) ตีพิมพ์ใน Stephen J. Ball. (ed.) 2004. Sociology of Education ได้ศึกษาไว้อย่างน่าสนใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา กับสังคมทุนนิยมหรือสังคมบริโภค และการศึกษาในฐานะเป็นความรู้และเป็นสินค้า โดยที่ ปีเตอร์ ได้ให้ภาพทางประวัติศาสตร์ว่า สังคมบริโภคของยุโรปเริ่มต้นมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 ความจริงและความงามทางอุดมคติที่เคยนึกฝันไว้โดยเฉพาะการคิดฝันในยุคโรแมนติกได้ให้กำเนิดลัทธิบริโภคสมัยใหม่ ความพึงพอใจกลายเป็นวิถีชีวิตที่สำคัญ(Peter Jarvis. 2000:80) ดังนั้นความปรารถนาที่จะมีความสุขกับสิ่งสร้างสรรค์ของจิตใจเหล่านั้น กลายเป็นพื้นฐานเพื่อการบริโภคปรากฏการณ์ใหม่ๆ นี้ กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า เศรษฐกิจการตลาดจะเกิดไม่ได้ถ้าไม่มีผู้บริโภคที่ต้องการซื้อสินค้าที่ผลิตขึ้นมา การโฆษณากระตุ้นความปรารถนา การโฆษณาแสดงบทบาทในการสร้างความพึงพอใจที่เต็มไปด้วยจินตนาการ การเรียนรู้กลายเป็นเรื่องน่าอภิรมย์

การเรียนรู้ก็คือการศึกษาในความคิดของผู้คนในสังคม พวกเขา มักจะเห็นในวัยเรียนว่า เป็นช่วงเวลาที่ไม่น่าอภิรมย์ มีกำแพงหรืออุปสรรคมากมายและจะต้องเรียนให้สูงขึ้นเรื่อยๆ และผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ มักอยากทำให้อุปสรรคเหล่านั้นหมดไปจากลูกๆ ของเขา ในอังกฤษการเรียนรู้อาจได้แยกออกจากการศึกษาในสถาบันการศึกษา การเรียนรู้กลายเป็นอะไรที่น่าสนุก และนี่กลายเป็นสิ่งที่ทันสมัยมากในอังกฤษขณะนั้น นับตั้งแต่อังกฤษมีมหาวิทยาลัยเปิดเกิดขึ้น ผู้ที่อยากเรียนไม่ต้องไปโรงเรียน พวกเขาเพียงแค่อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ที่บ้าน ฟังวิทยุ จะไปหาใครหรือพูดกับใครก็ได้ตามที่ต้องการ มหาวิทยาลัยได้สร้างตลาดสินค้าและอื่นๆ ตามมา สิ่งสำคัญคือมหาวิทยาลัยเปิดได้เคลื่อนย้ายการศึกษาผู้ใหญ่ออกจากโรงเรียนสู่สังคมบริโภค ปัจจุบันได้เกิดสภาพที่เป็นไปได้ว่า ผู้คนเรียนรู้ทุกอย่างตามที่อยากรู้ ด้วยการซื้อคอมพิวเตอร์ที่มีระบบเครือข่าย

อินเทอร์เน็ตมาเป็นของตัวเอง ดูโทรทัศน์รายการการศึกษา ซื้อหนังสือที่เป็นการเรียนรู้ด้วยตัวเอง หรือแม้กระทั่งการซื้อหลักสูตรการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning courses) คนที่จะขายความรู้เหล่านี้ไม่ใช่สถาบันการศึกษาอย่างที่เคยเป็น แต่สถาบันการศึกษากลับต้องเป็นฝ่ายที่เดินเข้าหาสินค้าเหล่านี้เพื่อที่จะได้มีข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ทุกวินาทีที่มีการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ดังนั้นประชาชนจะต้องเลือกไม่ใช่เพียงแต่รายการไหน ที่ควรจะดูเท่านั้น แต่สื่ออะไรที่จะทำให้พวกเขาถึงข้อมูลข่าวสารได้ดีกว่าด้วย

ปีเตอร์ อังแนวดิซของนักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส ชื่อ P. Bourdieu ชี้ว่า "ความรู้กลายเป็นสิ่งสำคัญ ความรู้เป็นสินค้าชนิดใหม่ คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้คนและวิธีที่จะใช้ให้เกิดประโยชน์นี้เป็นประเด็นที่ทำให้เห็นว่าผู้คนได้ปรับวิธีการเรียนรู้สู่การบริโภคและได้สร้างสรรค์ให้เป็นวิถีชีวิตเสียแล้ว กลุ่มคนชั้นล่าง คนชั้นกลางระดับล่าง เศรษฐีใหม่ บริโภคหนังสือ นิตยสารทางวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์ หนังสือ โทรทัศน์ รายการทางวิทยุ และอื่นๆ ที่จะย้ายหรือแสดงให้เห็น หรือยกตัวระดับตัวเอง หากการทำให้ตัวเองเปลี่ยนแปลง วิธีที่จะทำให้ตนเองมีไลฟ์สไตล์ที่เต็มเปี่ยม ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ผู้คนก็จะค้นหาความเหมาะสมและสัญญาณที่สร้างความชอบธรรมให้กับกิจกรรมการบริโภคของพวกเขาเหล่านั้น" (Peter Jarvis. 2000:81)

การผลิตความรู้กลายเป็นอุตสาหกรรม การสร้างความปรารถนาให้ผู้คนอยากเรียนรู้ที่จะเป็น คนทันสมัย ไม่ล้าหลังจึงเกิดขึ้น การสื่อสารเป็นเรื่องของสาธารณะ ที่บรรจุอยู่ในทุกๆ รูปแบบของการโอนถ่ายข้อมูล แต่การเรียนรู้ยังคงเป็นเรื่อง/กิจกรรมของปัจเจกที่มีความเป็นส่วนตน ความรู้กลายเป็นความรู้ของบุคคลคนนั้น ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ที่เป็นส่วนตน ก็คือว่า รูปลักษณะหนึ่งของการตลาดคือการบริโภคต้องเป็นประเด็นสาธารณะ "เป็นการบริโภคที่ใครๆ ก็ต้องเห็น" (Peter Jarvis. 2000:82) ดังนั้น จึงเกิดการเสนอให้คุณภาพการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ในส่วนตนได้กลายเป็นกิจกรรมของสถาบันการศึกษา

ปีเตอร์ สรุปไว้ว่า ในสังคมการเรียนรู้ การศึกษาเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ประเด็นแรกเป็นเรื่องการศึกษา/เรียนรู้ ประเด็นสองเป็นเรื่อง learning - based นานมาแล้วที่นักวิชาการมองว่าการศึกษาเป็นเรื่องของการผูกขาด การควบคุม การเรียนรู้ของรัฐที่มีต่อประชาชน กล่าวคือแสดงออกในฐานะเป็นกลไกของรัฐ เป็นสถาบันสาธารณะ และเป็นหน่วยของการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมและสังคม ในทางตรงกันข้าม การเรียนรู้เป็นเรื่องของปัจเจกหรือความเป็นส่วนตนมาก มีการควบคุมน้อยมาก การศึกษาอาจจะได้รับการมองว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เป็นสถาบัน แต่ในสังคมเรียนรู้ มีวิธีการที่หลากหลายมากๆ ที่จะเข้าถึงการเรียนรู้

1.3 เศรษฐศาสตร์การศึกษา (Economics of Education)

เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เศรษฐศาสตร์การศึกษาเป็นการศึกษาศาสตร์เกี่ยวกับ การศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนามนุษย์ตามวัย ทางเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเศรษฐศาสตร์การศึกษาเป็นการศึกษาถึงวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพในทุนมนุษย์ โดยวิธีการให้การศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนา โดยการศึกษาในที่นี้หมายถึงการถ่ายทอดทักษะความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพหรือเพื่อการตอบสนองซึ่งเป็นการสร้างความพึงพอใจตามความชอบและความถนัดของแต่ละบุคคล โดยจะแบ่งออกเป็น 2 ด้านได้แก่ ด้านการบริโภคและด้านการลงทุน หากการศึกษานั้นทำให้เกิดประโยชน์และได้ความพึงพอใจจะถือว่าการศึกษเป็นการบริโภค แต่หากการศึกษากลายไปเพื่อให้มีอาชีพที่จะนำมาซึ่งรายได้หรือได้รับผลตอบแทนในอนาคตจะถือว่าการศึกษเป็นการลงทุน โดยคohn และเกสก์ (Cohn and Geske.1990 : 2) กล่าวถึงเศรษฐศาสตร์การศึกษาว่าเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องมนุษย์และสังคมในการเลือกทรัพยากรที่มีค่าและหายาก เพื่อนำมาในการผลิตด้านการฝึกอบรมประเภทต่างๆและการพัฒนาความรู้ ความชำนาญ จิตใจ อุปนิสัย บุคลิกภาพ และอื่นๆ โดยเฉพาะการศึกษาที่มีรูปแบบ และการกระจายการศึกษาสู่คนในปัจจุบันและในอนาคต สุปรียา ควรเดชะคุปต์ (2529 : 9-12) มองการศึกษาตามวัยทางเศรษฐศาสตร์ว่า หากการศึกษเป็นการลงทุน การศึกษาก็จะเป็นขบวนการผลิตที่ช่วยเปลี่ยนแปลงให้มนุษย์มีคุณภาพดีขึ้น เปรียบเสมือนเครื่องจักรที่ผลิตสินค้าเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตต่อไป การศึกษเป็นการผลิตทุนมนุษย์ซึ่งจะเป็นวัตถุดิบที่ก่อให้เกิดสินค้าและบริการอีกทอดหนึ่ง เพราะทุนมนุษย์ (Human capital) หมายถึง คนซึ่งได้รับการศึกษาให้มีความรู้ในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็นการลงทุนสร้างทุนมนุษย์ขึ้นมาคือทำให้มนุษย์มีความรู้ที่จะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต ฉะนั้นเศรษฐศาสตร์การศึกษาจึงเป็นการศึกษาในการลงทุนมนุษย์และการเลือกลงทุนภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุด เช่นเดียวกับกับ เทียนฉาย กิระนันท์ (2519 : 17) ที่มองว่าประชากรเปรียบเสมือนทรัพยากรประเภทหนึ่ง คือ ทรัพยากรกำลังคนหรือทรัพยากรมนุษย์ นอกจากนี้ ประชากรยังเป็ทุนประเภทหนึ่งอีกด้วย คือ ทุนมนุษย์ ซึ่งน่าจะใช้ ทุนชนิดนี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดต่อระบบเศรษฐกิจ และในฐานะที่ประชากรเป็นทุนชนิดหนึ่งก็น่าจะมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของทุนชนิดนี้ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นได้ นักเศรษฐศาสตร์จึงวิเคราะห์ว่า การศึกษา การฝึกอบรม การแพทย์ การสาธารณสุขและการอนามัย เป็นการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของทุนมนุษย์ซึ่งจะก่อให้เกิดการมีคุณภาพของประชากรมากขึ้น

เนื่องจากเศรษฐศาสตร์การศึกษาเป็นศาสตร์ที่มองการศึกษาตามนัยทางเศรษฐศาสตร์ โดยพยายามที่จะวัดประโยชน์ของทุนมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากการได้รับการศึกษาในระดับต่างๆ และมองว่าการศึกษาเป็นการลงทุนทางมนุษย์ เพราะการได้รับการศึกษาจะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านทักษะความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และอื่นๆ ที่นำไปสู่รายได้หรือผลตอบแทนที่จะได้รับจากการทำงานในอนาคต อัมพร วิจิตรพันธ์ (2520 : 8) ได้สรุปเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์การศึกษาไว้ว่า เป็นศาสตร์หนึ่งหรือแขนงหนึ่งของวิชาเศรษฐศาสตร์ที่แตกย่อยออกจากปัจจัยแรงงาน โดยมุ่งถึงการปรับปรุงประสิทธิภาพของแรงงานหรือการพัฒนาคนให้มีฝีมือและมีสมรรถภาพในการทำงานสูงขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์จากแรงงานได้เต็มที่และเกิดการมีงานทำ บุญพุ่ม เสนารักษ์ (2531 : 1-2) กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษาเป็นศาสตร์ทางสังคมแขนงหนึ่งที่เกิดจากการนำเอาทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์และการศึกษามาประยุกต์เข้าด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้งานทางการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเป็นธรรมและเกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมสูงสุด การนำเอาแนวความคิด จากวิชาทั้งสองมาประยุกต์เข้าด้วยกัน ก็เพื่อเอื้อประโยชน์ให้สามารถนำเอาทรัพยากรซึ่งมีจำกัดไปผลิตเป็นสินค้าและบริการทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ อันจะยังผลให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพสูงขึ้น ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถสติปัญญา อารมณ์ ทักษะ และอื่นๆ แล้วจำแนกแจกจ่ายไปยังประชาชนผู้บริโภคในสังคมอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ชาร์ลส์ อุดมไพจิตรกุล (2543 : 3) ก็กล่าวถึงเศรษฐศาสตร์การศึกษาไปในทิศทางเดียวกันว่า เป็นการศึกษาถึงวิธีการจัดสรรทรัพยากรเพื่อนำไปพัฒนาคน โดยการจัดการศึกษา การฝึกอบรม และการพัฒนา โดยมองว่าเศรษฐศาสตร์การศึกษา เป็นการประยุกต์ทฤษฎีและวิธีการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อตัดสินใจกำหนดนโยบายการลงทุนทางการศึกษา รวมทั้งการตัดสินใจแก้ปัญหาการลงทุนทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเพิ่มมูลค่าภายใน (Intrinsic value) และมูลค่าภายนอก (Extrinsic value) กับประชากรของประเทศ

1.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

เพิร์ลแมน (Perlman. 1973:13-15) แบ่งค่าใช้จ่ายทางการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายทางตรง เป็นค่าใช้จ่ายที่ลงทุนจริงเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 ประเภท คือ

- 1.1 ค่าใช้จ่ายทางตรงของสังคม เป็นค่าใช้จ่ายที่สังคมลงทุนให้การศึกษา ค่าจ้างครู ค่าวัสดุ อุปกรณ์ ค่าที่ดิน ค่าอาหาร ซึ่งสถาบันการศึกษาอาจได้รับจัดสรรเงิน งบประมาณ เงินภาษี หรือเงินบริจาคอื่นๆ

- 1.2 ค่าใช้จ่ายทางตรงส่วนตัว เป็นค่าใช้จ่ายที่แต่ละบุคคลลงทุนเพื่อที่จะได้รับการศึกษา ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียนการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจน ค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องแบบ ฯลฯ

คาแมท (Kamat. 1968:77) ให้ความหมายของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาว่า ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่ลงทุนไปเพื่อการศึกษาประกอบด้วย ค่าใช้จ่าย 2 ประเภทคือ

1. ค่าใช้จ่ายที่สถาบันใช้จ่าย หรือค่าใช้จ่ายของรัฐ (Institutional Cost) ค่าใช้จ่ายที่สถาบันการศึกษาใช้จ่าย หรือค่าใช้จ่ายของรัฐ หมายถึง ค่าใช้จ่ายทุกอย่างที่สถานศึกษาจ่ายไปเพื่อการศึกษา แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายด้านดำเนินการ (Operating Cost) และค่าใช้จ่ายด้านลงทุน (Capital Cost)

2. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้เรียน (Student Cost) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่นักเรียนใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ได้แก่ ค่าบำรุงการศึกษา ค่าอุปกรณ์การศึกษา ค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ากิจกรรมต่างๆ และค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost)

เกษม สุธอม และบำรุง กลัดเจริญ (2516 : 229) ได้กล่าวถึงสภาพสังคมทางเศรษฐกิจของครอบครัวอันมีผลต่อค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักเรียนได้สรุปว่า ในอดีตโรงเรียนมัธยมจะรับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีอันจะกินขึ้นไปเท่านั้น อย่างไรก็ตามฐานะทางเศรษฐกิจไม่ใช่เป็นสิ่งที่จำเป็นในการเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมมากนัก ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ในบางโรงเรียนนักเรียนเห็นว่า เสื้อผ้า เงิน ค่าอาหารประจำวัน และกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่เสมอเมื่อเด็กจากชนบทเข้ามาเรียนต่อในเมือง นักเรียนบางคนประสบปัญหาที่จะหาเงินซื้อหนังสือตำราและสิ่งจำเป็นต่างๆ แม้ว่าบิดามารดาจะส่งเสริมให้เขาเรียนหรือไม่ก็ตาม บิดามารดาที่ได้รับการศึกษาน้อยและมีสภาพทางเศรษฐกิจไม่ค่อยดีจะไม่ค่อยสนับสนุนให้ลูกเรียนจนจบชั้นสูงสุดของโรงเรียน แต่เด็กอยากเรียนเพราะความกดดันทางอื่นยั่วให้เขาอยากเรียน แต่ละปีจะมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน เพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจ บางคนออกจากโรงเรียนชั่วคราวเพื่อหาเงินและเก็บเงินไว้ศึกษาต่อไปอีก ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิงต้องใช้เงินซื้อหนังสือ อุปกรณ์ เครื่องกีฬา ค่าอาหารกลางวัน ค่ารถไป-กลับ ค่ากิจกรรมที่ต้องจ่ายเป็นพิเศษ เช่น ค่าแหวนรุ่น ค่าทัศนอาจร ค่าชุมนุมสังสรรค์ เป็นต้น

ชัยวัฒน์ คนจริง (2521 : 78) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายในการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ซึ่งผู้รับการศึกษาจะต้องจ่ายเอง เช่น ค่ากินอยู่ ค่าเล่าเรียน ค่าอุปกรณ์ ฯลฯ ส่วนค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างอาคารสถานที่ ค่าดำเนินการ ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าครุภัณฑ์ โดยทั่วไปแล้วค่าใช้จ่ายประเภทนี้รัฐหรือเอกชนผู้ประกอบการลงทุนโดยตรง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายทางการศึกษาไว้ เป็น 2 ประเภท คือ

1. ค่าใช้จ่ายสถาบัน ประกอบด้วย

1.1 ค่าใช้จ่ายดำเนินการ ซึ่งรวมค่าใช้จ่ายในหมวดเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าจ้าง ค่าวัสดุ

ค่าใช้จ่าย ค่าสาธารณูปโภค และเงินอุดหนุน ทั้งในส่วนที่เป็นเงินงบประมาณแผ่นดิน เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน และเงินต่างประเทศ ค่าใช้จ่ายดำเนินการในหมวดต่างๆ เหล่านี้ จะถูกจำแนกออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการใช้เงินเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารทั่วไป ค่าใช้จ่ายเพื่อการเรียนการสอนหรือการผลิตบัณฑิต ค่าใช้จ่ายเพื่อให้บริการชุมชน และค่าใช้จ่ายเพื่อทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

12 ค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สิน ได้แก่ ค่าเสียโอกาสในการใช้อาคารสถานที่และครุภัณฑ์เพื่อการศึกษา แทนที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมหรือบริการอื่นๆ

2. ค่าใช้จ่ายนักศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ค่าธรรมเนียม

ค่าบำรุงต่างๆ ค่าหนังสือ/ตำรา และอุปกรณ์การเรียนทุกชนิด

2.2 ค่าเสียโอกาสหรือรายได้ที่นักศึกษาควรได้รับจากการทำงานแทนการเรียน

2.3 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่จำเป็นอื่นๆ ในระหว่างการศึกษา ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ค่าเดินทาง ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าสมาชิก และค่ากิจกรรมต่างๆ ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยตรง

บลาวห์ (Blough. 1970 : 23-54) ให้ความเห็นว่า ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาหรือการลงทุนทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท การลงทุนของสังคมเพื่อการศึกษาและการลงทุนของบุคคลเป็นส่วนตัวเพื่อให้ได้รับการศึกษา ส่วนโคห์น (Cohn. 1972 : 78-94) กล่าวถึงค่าใช้จ่ายทางการศึกษาว่า ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 ส่วน คือ ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Cost) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่สถาบันการศึกษา นักเรียนหรือครอบครัว เป็นผู้จ่ายทางการศึกษา และ ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Cost) ซึ่ง ได้แก่ รายได้ที่เสียไป (Earning Foregone) เนื่องจากใช้เวลาที่ควรทำงานมาศึกษาเล่าเรียน หรือ เรียกว่า ค่าเสียโอกาส

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2529) ได้แบ่งประเภทค่าใช้จ่ายทางการศึกษาดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง ได้แก่ ค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ค่าบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าหนังสือ ตำรา และอุปกรณ์การเรียน

2. ค่าเสียโอกาสหรือรายได้ที่นักศึกษาควรจะได้จากการทำงานแทนการเรียน

3. ค่าใช้จ่ายส่วนตัวที่จำเป็นอื่นๆ ในระหว่างการศึกษา ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าเดินทาง ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าสมาชิกและค่ากิจกรรมต่างๆ

1.5 แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา

นักเศรษฐศาสตร์มักจะมองว่า คนเป็นทรัพยากรและเป็นทุนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจรัฐบาลที่ต้องการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสำคัญกับการลงทุนทางการศึกษา คนที่มีการศึกษาจะสามารถพัฒนาประเทศได้ดีกว่าคนที่ขาดการศึกษา ทั้งนี้ แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่วิเคราะห์ในเรื่องการลงทุนและผลตอบแทนพิจารณาเห็นว่า ทุนในรูปของคน (Human-capital) จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาซึ่งเป็นการลงทุนที่สำคัญ

ในการศึกษา เรื่อง “อัตราผลตอบแทนที่เปลี่ยนแปลงในการลงทุนในการศึกษา” ของสุกชัย พานิชภักดิ์ (2519) นั้น เขาชี้ว่าความคิดที่ให้การศึกษาก่อให้เกิดการลงทุนในรูปของคนเริ่มมีมาราว 200 ปี โดยอ้างอิงแนวคิดของ Adam Smith ที่เสนอว่า การให้การศึกษาคงต้องเสียค่าใช้จ่ายมากมายทั้งในรูปแรงงานและเวลา ผู้ที่ได้รับการศึกษาแล้วเปรียบเสมือนกับเครื่องจักรราคาแพง ผู้ที่ได้รับการศึกษา จะสามารถประกอบกิจการที่ยุ้งยากกว่า และด้วยประสิทธิภาพเหนือกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา (สุกชัย พานิชภักดิ์. 2519 : 190) ซึ่งในการนี้ก็จะทำให้ผลกำไรเช่นเดียวกันกับผลกำไรต่อทุนในแบบอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ก็มีนักเศรษฐศาสตร์หลายคนที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของ Adam Smith ที่การวัด ความมั่งคั่งของประเทศจะรวมเอาทักษะความรู้เข้าไปด้วย แต่กระนั้น แนวคิดที่เห็นคล้ายกันคือการให้การศึกษากับผู้คนเป็นการลงทุนเพื่ออนาคต

ตามหลักพื้นฐานในการวัดทุนในรูปของคนจะกระทำกันใน 2 วิธีคือ วิธีแรก เป็นวิธีต้นทุนประกอบไปด้วยการประมาณต้นทุนที่แท้จริงทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตผู้ที่ได้รับการศึกษา วิธีที่สอง ประกอบด้วยการวัดค่าปัจจุบันของกระแสรายได้ในอนาคตของผู้ที่ได้รับการศึกษา ในวิธีแรกจะมีประโยชน์น้อย เนื่องจากว่าไม่จำเป็นที่จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนการผลิตกับคุณค่าของผลผลิต นอกจากนั้น การที่แยกไม่ออกระหว่างการอุปโภคบริโภคกับการลงทุนในการศึกษา ทั้งค่าเสื่อมราคา ค่ารักษาสังสีหรือในการผลิตเป็นสิ่งที่วัดได้ยาก จึงทำให้วิธีวัดต้นทุนไม่เป็นที่นิยม วิธีที่สองจึงได้รับการยอมรับมานานนับร้อยปี (สุกชัย พานิชภักดิ์. 2519 : 191)

ประเด็นที่น่าสนใจที่นักเศรษฐศาสตร์เห็นตรงกันคือ การลงทุนการศึกษาเป็นการทำเพื่ออนาคตมิใช่ปัจจุบัน ส่วนของการอุปโภคการศึกษาปัจจุบัน (Current consumption) ในการศึกษาขึ้นอยู่กับน้อย และส่วนของการอุปโภคในอนาคตมีอยู่มาก กล่าวคือ เรามองการศึกษาเป็นสินค้าอุปโภคที่คงทน (Durable consumer good) ซึ่งผู้ซื้อคาดว่าจะใช้บริการของสินค้าในอนาคต ลักษณะที่เป็นการอุปโภคของการศึกษาจะเป็นลักษณะของการมองไปข้างหน้ามากกว่า และเป็นลักษณะการลงทุนมากกว่าการบริโภค

ในงานศึกษาของ สุกชัย พานิชภักดิ์ ได้ชี้ให้เห็นอีกว่า สำหรับในการประเทศกำลังพัฒนา เมื่อเราพิจารณาว่า หากแม้การศึกษาสำหรับบางคนอาจจะไม่ช่วยให้มีการเพิ่มการอุปโภคบริโภคที่เป็นผลจากการศึกษานี้ในอนาคต แต่การที่การศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงอุปนิสัยในการทำงานและการครองชีพไปในทางที่ดี มีวินัย รู้จักประหยัด ก็อาจจะนับได้ว่า เป็นการเพิ่มพูนคุณภาพของสต็อกของ คนที่เป็นประชากรของประเทศ ในแง่นี้ เท่ากับว่าการศึกษาคือการลงทุนอย่างหนึ่ง และยอมรับว่า นักเศรษฐศาสตร์จะมองการลงทุนแตกต่างจากนักการศึกษา

ประเด็นที่พิจารณาตามมาก็คือ อัตราผลตอบแทนต่อการลงทุนในการศึกษามีอยู่ 2 ประเภท คือ อัตราผลตอบแทนส่วนบุคคลและอัตราผลตอบแทนต่อสังคม

ในกรณีแรก รายได้ที่ใช้คำนวณผลตอบแทนไม่รวมภาษีรายได้ ส่วนต้นทุนรวมค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลและรายได้ที่เสียไป ถ้าหากว่าเราคิดว่าการได้รับการศึกษาเพิ่มเติมจากการศึกษาภาคบังคับนับเป็นการอุปโภคราคาของการศึกษานี้ต่อบุคคลจะเป็นเพียงค่าใช้จ่ายในการที่จะอยู่ในโรงเรียนต่อเท่าที่ผลรวมค่าเล่าเรียนและรายได้ที่เสียไป (หรือรายได้ที่เสียไปเท่านั้น ในกรณีที่เป็นโรงเรียนของรัฐ) ความคิดของพ่อแม่ที่คำนึงถึงโอกาสที่เด็กจะหางานทำต่อไปได้ในอนาคต "ราคา" ของการศึกษา จะหมายถึงการเปรียบเทียบระหว่างต้นทุนและผลตอบแทนของการศึกษาเพิ่มเติมกับต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุนในรูปแบบอื่นๆ (ศุภชัย พานิชภักดิ์. 2519 : 194)

ในกรณีที่สองนั้น คือการมองว่าการศึกษาอยู่ในมือของรัฐเป็นส่วนใหญ่และค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ ในการให้การศึกษาดังกล่าวอยู่กับรัฐบาล แนวนโยบายในด้านการลงทุนในการศึกษาจึงควรสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนต่อสังคมมากกว่าอัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล อัตราผลตอบแทนต่อสังคมใช้รายได้ก่อนเก็บภาษีเป็นผลตอบแทนและใช้ค่าใช้จ่ายทั้งหมด เป็นต้นทุนในการคำนวณ ศุภชัย ยังชี้ว่า อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยต่อการลงทุนในแบบกายภาพและการศึกษา ในประเทศที่พัฒนากับกำลังพัฒนา ปรากฏว่า การลงทุนในรูปของคนในประเทศกำลังพัฒนาให้อัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าการลงทุนประเภทเดียวกันในประเทศที่พัฒนาแล้ว และในประเทศกำลังพัฒนาการลงทุนในรูปของคนยังให้ผลตอบแทน สูงกว่าการลงทุนในทุนกายภาพ ซึ่งชี้ชัดว่า ความสำคัญของทุนในรูปของคนในประเทศกำลังพัฒนา จะลงทุนสูงกว่า

ในการศึกษาที่ ศุภชัย พานิชภักดิ์ เสนอไว้จะเน้นที่การลงทุนเพื่อการศึกษาและเพื่อนำมาคำนวณในเรื่องของผลตอบแทนในเรื่องของการกำหนดอัตราค่าจ้างสำหรับผู้จบการศึกษาในระดับต่างๆ อย่างไรก็ตาม ก็เป็นการศึกษาในด้านที่ตอบคำถามของภาครัฐและเชิงมหภาค ยังไม่มีการศึกษาถึงในระดับปัจเจกในฐานะที่เป็นคนลงทุน ดังนั้น จำนวนค่าใช้จ่ายจริงจึงยังไม่ปรากฏให้เห็น

ธารง บัวศรี (2509 : 68) ได้กล่าวว่าการศึกษาน่าจะเป็นสิ่งที่มุ่งสร้างความเจริญให้แก่บุคคล ทำให้บุคคลเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม สามารถประกอบสัมมาอาชีพได้ ซึ่งผลตอบแทนจากการลงทุนทางการศึกษา (Return to Education) ก่อให้เกิด

1. กำลังคน (Manpower) หมายถึง การศึกษาช่วยสร้างกำลังคนในด้านต่างๆ ให้ได้ตามความต้องการของประเทศชาติ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ
2. ทักษะและความรู้ (Skills and Knowledge) หมายถึง เครื่องมือที่ช่วยให้บุคคลสามารถทำหน้าที่ในทางเศรษฐกิจได้ดีขึ้น
3. วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง การสร้างวัฒนธรรมที่มีคุณภาพสูงให้แก่สังคม เป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมให้ดีขึ้น และลดสิ่งบั่นทอนความเจริญของสังคมให้น้อยลง

4. ความเจริญทางเศรษฐกิจ (Economic Growth) หมายถึง การเพิ่มผลผลิตของประชาชาติโดยส่วนรวมหรือประสิทธิภาพของการผลิต

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่ารายจ่ายทางการศึกษาเป็นรายจ่ายลงทุนที่มีความสำคัญในการเพิ่มคุณค่าทรัพยากรมนุษย์ การลงทุนทางการศึกษานอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อปัจเจกชนผู้รับการศึกษาโดยตรงแล้ว ยังส่งผลต่อการกระจายรายได้ของประเทศ โคห์น (Cohn, 1979) ได้สรุปไว้ว่า

การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนในมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ดังนี้

1. การลงทุนทางการศึกษาจะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานเพิ่มขึ้นและรายได้ก็จะสูงขึ้นติดตามมา

2. การลงทุนทางการศึกษาทำให้มนุษย์มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น มีความชำนาญเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ อันส่งผลไปถึงรายได้ที่สูงขึ้น

3. การลงทุนทางการศึกษาเป็นการกระจายฝีมือแรงงานทำให้แรงงานจากตลาดแรงงานระดับหนึ่ง เคลื่อนย้ายเข้าไปสู่ตลาดแรงงานอีกระดับหนึ่งที่ให้รายได้ที่สูงกว่า

4. การลงทุนทางการศึกษา เป็นการยกระดับชนชั้นทางสังคม (Social Class) ก่อให้เกิดโอกาสในการเพิ่มรายได้ และสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

อัมพร วิจิตรพันธ์ (2520 : 15) ได้แสดงความคิดเห็นว่า การลงทุน คือการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือรัฐบาลนำเงินไปใช้จ่าย เพื่อก่อให้เกิดหรือช่วยให้เกิดผลผลิตและบริการ ผู้ลงทุนได้ผลตอบแทน ดังนั้นการศึกษาเป็นการลงทุน เพราะการศึกษาเข้าหลักเกณฑ์ตามความหมายข้างต้น คือ

1. ผู้ลงทุนมีทั้งรัฐบาลและเอกชน นำเงินมาซื้อที่ดินสร้างโรงเรียน จ้างครูอาจารย์ ซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและอื่นๆ

2. ก่อให้เกิดผลผลิต ในรูปของผู้สำเร็จการศึกษาได้รับวิชาความรู้ นำไปประกอบอาชีพผลิตเป็นสินค้าและบริการต่างๆ

3. มีผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน ถ้าผู้ลงทุนเป็นรัฐบาล ได้ผลตอบแทนในรูปคุณภาพของประชากร ลดอาชญากรรม เก็บภาษีอากรได้เพิ่ม ลดปัญหาเด็กเกเร เป็นผลตอบแทนทางอ้อม ถ้าผู้ลงทุนเป็นเอกชน ตั้งโรงเรียนราษฎร์หรือวิทยาลัยเอกชน ผลตอบแทนอาจเป็นกำไร หากไม่มุ่งเพื่อกำไรจะมีผลตอบแทนด้านจิตใจ เหมือนการสร้างกุศลอย่างอื่น เป็นผู้มีเกียรติและชื่อเสียง สังคมให้การยกย่อง มีลูกศิษย์มากมาย เป็นที่รู้จักทั่วไป

4. มีผลตอบแทนแก่ตัวผู้รับการศึกษา คือ ทำให้รายได้ผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่ม

ภิญญู สาร (2524) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การลงทุนเพื่อการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง ผลที่ได้จากการลงทุนทางการศึกษามีค่ามากกว่าผลการลงทุนในธุรกิจอื่นๆ ทุกชนิด เพราะเป็นการลงทุนที่ค่อยๆ เพิ่มเติมไปที่ละน้อย แต่ต้องกระทำติดต่อกันตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ผลที่ได้คือ ความมีคุณภาพของคน ประเทศใดก็ตามที่มีพลเมืองที่มี

คุณภาพ ประเทศนั้นก็ทำการใดๆ ได้สำเร็จ สมความปรารถนาทั้งสิ้น ในทางตรงกันข้าม ประเทศใดมีพลเมืองที่ขาดคุณภาพ ประเทศนั้นจะทำการใดไม่ว่าจะลงทุนด้วยเงินจำนวนมากสักเพียงใดในการนั้น เมื่อคนปฏิบัติขาดคุณภาพ ผลงานก็ย่อมไม่มีคุณภาพไปด้วย บางทีอาจล้มเหลวขาดทุนล่มจมไปเลยก็ได้

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2541 : 183) การลงทุนในตัวมนุษย์หรือการลงทุนในการศึกษา มีความคล้ายคลึงกับการลงทุนในสินทรัพย์โดยทั่วไป กล่าวคือ การลงทุนในการศึกษา เป็นการเพิ่มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ ซึ่งจะเป็นตัวเพิ่มทุนมนุษย์ในตัวมนุษย์ คำว่า การเพิ่มทุนมนุษย์คือ การเพิ่มพลังในการหารายได้ พลังในการเพิ่มผลผลิตในตัวมนุษย์ โดยการลงทุนในการศึกษา เป็นขบวนการปรับปรุงคุณภาพทรัพยากรบุคคล ให้มีความรู้ ความชำนาญ สามารถปรับตัวเองให้กับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และข่าวสารใหม่ๆ ได้ดี ทำให้เป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานให้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่อยกว่า และธนาคารโลกได้ให้คำจำกัดความ ทุนมนุษย์ คือ ทักษะและความสามารถต่างๆ ที่อยู่ในตัวบุคคลหรือกำลังแรงงาน ส่วนหนึ่งได้จากการปรับปรุงสุขภาพ โภชนาการ การศึกษา และการฝึกอบรม หรืออีกส่วนหนึ่งได้มาจากประสบการณ์ที่มนุษย์จะใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าและบริการ (บุญคง หันจางสิทธิ์. 2540 : 183 ; อ้างอิงจาก World Development Report. 1995 : 8)

บุญคง หันจางสิทธิ์ (2541 : 199-209) การลงทุนในการศึกษาลำดับกับการลงทุนทั่วไปที่บุคคล ครอบครัว หรือแม้แต่สังคมใดๆ ที่จะตัดสินใจในการลงทุนให้การศึกษาเล่าเรียน ให้ประกอบอาชีพมีรายได้ และให้ผลตอบแทนทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน กล่าวคือ ถ้าลงทุนมาก รายจ่ายในการศึกษาก็สูง ผู้ลงทุนก็มีความคาดหวังจะได้รับปริมาณและคุณภาพของการศึกษาสูง คือ สามารถเพิ่มทุนมนุษย์ในตัวผู้ลงทุนสูง

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2518) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการผลิตชนิดหนึ่งซึ่งช่วยเปลี่ยนแปลงมนุษย์ให้มีคุณภาพดีขึ้น สิ่งที่มีผลผลิตมีใช้สินค้าและมีใช้เครื่องกลเครื่องจักรแต่อย่างใด แต่เป็นสิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า ทุนมนุษย์ (Human capital) การที่นักเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ถือว่าการศึกษาคือทุนมนุษย์นั้น เพราะนักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลทำให้เกิดการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ การลงทุนด้านการศึกษาคือการลงทุนสร้างทุนมนุษย์ ซึ่งมีผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ การลงทุนในที่นี้จึงหมายถึงการเข้าศึกษาในโรงเรียน เพื่อจะได้กลายเป็นผู้ผลิตและเป็นผู้มีรายได้ต่อไปในอนาคต และทำให้มนุษย์มีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น สามารถนำความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการศึกษามาช่วยในการพัฒนาประเทศ พัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และยังเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพมากเท่าไร ก็สามารถที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าได้มากขึ้นเท่านั้น

จากแนวความคิดดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุน เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ความสามารถมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลตอบแทนจากการลงทุน นอกจากจะตกอยู่กับผู้ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา ที่ทำให้สามารถประกอบอาชีพ เพิ่มผลผลิตหารายได้ และประสบความสำเร็จในชีวิตแล้ว ยังมีผลที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติอีกด้วย การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศจึงต้องอาศัยการลงทุนทางการศึกษาเป็นสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่า การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และประเทศ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

รัตน์สภา ตันตาปกุล (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2541) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายทางการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนระหว่างโรงเรียนต่างสังกัด 3) เพื่อศึกษาผลกระทบของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่อผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 557 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยผลการวิจัยพบว่า

1) ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา เป็นค่าอาหารกลางวัน อาหารเสริม และค่าขนมมากที่สุด ร้อยละ 45.22 เฉลี่ยรายหัว 4,471.56 บาทต่อปี ค่าเครื่องแต่งกายและของใช้ส่วนตัวและเครื่องนอน ร้อยละ 16.86 เฉลี่ยรายหัว 1,667.27 บาทต่อปี ค่ารถรับ-ส่งนักเรียน ร้อยละ 14.56 เฉลี่ยรายหัว 1,440.77 บาทต่อปี ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม ร้อยละ 12.21 เฉลี่ยรายหัว 1,278.80 บาทต่อปี และค่าหนังสือเรียน เครื่องเขียน วัสดุการฝึกและอุปกรณ์การเรียน ร้อยละ 8.25 เฉลี่ยรายหัว 816.35 บาทต่อปี 2) ค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เฉลี่ยรายหัว 12,265.40 บาทต่อปี สูงกว่าค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เฉลี่ยรายหัว 8,374.19 บาทต่อปี 3) ผลกระทบของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

ผู้ปกครองต้องลดค่าใช้จ่ายอื่นๆลง ทำให้ครอบครัวผิวดำต้องนำเงินออมมาใช้จ่าย ต้องยืมเงินจากญาติพี่น้อง และกู้เงินหรือนำของมีค่าจำนำ

ประภัสสร เวชประสิทธิ์ (2532) ได้วิจัยเรื่อง “ การประมาณค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูและค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของบุตร ” พบว่า ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชน จะสูงกว่าค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของโรงเรียนรัฐบาล และค่าใช้จ่ายของโรงเรียนเทศบาลสูงกว่าค่าใช้จ่ายของโรงเรียนที่อยู่นอกเขตเทศบาล นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะระดับที่ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ เช่น เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี ในทุกภาค และทุกเขตการปกครองไม่ได้รับการศึกษาเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูง บางท้องที่ในภาคกลางในเขตเทศบาลเด็กที่บิดามารดา มีอาชีพทางด้านเกษตรไม่ได้รับการศึกษา 100 เปอร์เซ็นต์ นอกนั้นในเขตพื้นที่อื่น เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 6 ปี จะไม่ได้รับการศึกษาประมาณร้อยละ 90-100 เปอร์เซ็นต์ของเด็กทั้งหมด ในเกือบทุกกลุ่มอาชีพของบิดามารดา ยกเว้นในเขตกรุงเทพมหานคร เด็กที่มีบิดามารดามีอาชีพในงานบริการหรืองานวิชาการไม่ได้รับการศึกษาในขั้นนี้ประมาณร้อยละ 40 ของเด็ก ในวัยนี้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะทำให้เด็กเรียนในช่วงอนุบาลค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสูง เมื่อเทียบกับระดับประถมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร

ครอบครัวที่มีอาชีพทางด้านเกษตรในเขตเทศบาล บุตรในครอบครัวเหล่านี้ไม่ได้รับการศึกษาเกือบ 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งพบว่ารายได้ของเกษตรกรในภาคกลางประมาณ 2,319 บาท ค่าใช้จ่ายในช่วงอนุบาลประมาณ 350 บาท ในโรงเรียนราษฎร์เมื่อคิดเทียบค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของบุตรในขั้นนี้ เป็นร้อยละ 15 ของเงินรายได้ของครอบครัว ในช่วงอายุ 15-24 ปี เป็นช่วงที่เด็กควรจะได้รับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนฝึกหัดครูและมหาวิทยาลัยตามลำดับ จะพบว่าเด็กจะไม่ได้รับการศึกษาเป็นเปอร์เซ็นต์สูงระหว่าง 80-90 เปอร์เซ็นต์ ของเด็กที่อยู่ในครอบครัวของเกษตรกรของทุกภาคและทุกเขตชุมชน ยิ่งครอบครัวที่อยู่นอกเขตเทศบาลของแต่ละภาคเปอร์เซ็นต์ของเด็กที่ไม่ได้เรียนต่อมีเปอร์เซ็นต์สูงเช่นกัน เด็กที่ไม่ได้รับการศึกษามีสัดส่วนต่ำกว่าในครอบครัวของบิดามารดาที่ประกอบอาชีพทางวิชาการในทุกภาค ในเขตเทศบาล มีครอบครัวทางด้านเกษตร สัดส่วนของเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษา ในช่วงนี้อยู่ในอัตราสูงบางแห่งถึง 100 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งได้แก่ โรงเรียนในภาคใต้นอกเขตเทศบาล ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะเกษตรกรเป็นเจ้าของที่ดินมีรายได้ประมาณ 1,174 บาทต่อเดือนค่าใช้จ่ายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นประมาณ 227 บาท มัธยมศึกษาตอนปลายประมาณ 287 บาท

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 68) ได้วิจัยเรื่อง ค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองเพื่อการศึกษาของบุตรในระดับมัธยมศึกษา และศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนในเขตอำเภอเมืองจะเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาบุตรสูงกว่านักเรียนที่เรียนนอกเขตอำเภอเมือง และในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนักเรียนชายจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่านักเรียนหญิง แต่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนักเรียน

หญิงจะเสียค่าใช้จ่ายมากกว่านักเรียนชาย และผู้ปกครองนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตร

มงคล จิตราคนี (2539 : 46) ได้วิจัยเรื่อง การลงทุนทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางขุนเทียน เขตจอมทอง และเขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานบางขุนเทียนมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่อหัวสูง รองลงมาเป็นโรงเรียนประถมศึกษาในเขตราษฎร์บูรณะ และเขตจอมทองตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนเฉลี่ยต่อหัวสูง รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ตามลำดับ ส่วนค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารกลางวันและค่าพาหนะ เมื่อเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนพบว่า นักเรียนโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงสุด

วัชร สุวรรณศิริเขต (2536 : 163) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการเดินทางของนักเรียนระหว่างการใช้รถยนต์ส่วนตัวกับรถโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนใน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างวิธีการเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวกับรถโรงเรียน โดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทั้งในระดับสังคมและเอกชน ผลการศึกษาในระดับสังคมพบว่า ค่าใช้จ่ายที่เป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจจากการเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว จะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการใช้รถโรงเรียน ผลการศึกษาในระดับเอกชนพบว่า ค่าใช้จ่ายที่เป็นมูลค่าทางการเงินในการเดินทางของนักเรียนที่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวมีค่าสูงกว่านักเรียนที่เดินทางโดยรถโรงเรียน

นพวรรณ โชควัฒนา และ จุฑา มณีสไพบูลย์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2528 : 53) ได้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 998 ครั้วเรือน 491 ครั้วเรือนเป็นครั้วเรือนในชนบท 507 ครั้วเรือนเป็นครั้วเรือนในเมือง กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้จากการสุ่ม ค่าใช้จ่ายทางตรงในด้านที่เป็นตัวเงินของเด็กอายุ 1-12 ปี ได้รวมค่าใช้จ่ายต่อไปนี้ คือ ค่านม ค่าขนม ค่าจ้างพี่เลี้ยง ค่าเสื้อผ้า ค่าของเล่น ค่าใช้จ่ายสำหรับนันทนาการ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ค่าพาหนะจากบ้านถึงโรงเรียนและค่ารักษาพยาบาล ซึ่งผลการวิจัยที่เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษาปรากฏว่า บิดามารดาเด็กชนบท เสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของลูก 212 บาท/คน/ปี ซึ่งน้อยกว่าที่บิดามารดาเด็กในเมืองจ่ายประมาณ 5 เท่า คือ บิดามารดาเด็กในเมืองจ่าย 1,051 บาท/คน/ปี เด็กที่เรียนในโรงเรียนราษฎร์เสียค่าใช้จ่ายสูงกว่าเด็กที่เรียนในโรงเรียนรัฐบาล ส่วนค่าพาหนะจากบ้านถึงโรงเรียนต่อปีของเด็กในเมืองและในชนบทเกือบเท่ากัน คือ 942 และ 895 บาท ตามลำดับ แต่ก็มีเด็กจำนวนไม่มากนักที่ต้องเสียค่ารถจากบ้านไปโรงเรียน เด็กในชนบทเกือบทั้งหมดจะใช้วิธีเดินไปโรงเรียนมากกว่าเด็กในเมือง และค่ารักษาพยาบาลสำหรับเด็กในเมืองสูงกว่าชนบท 1 เท่าตัว คือเด็กในเมืองเสีย 468 บาท/คน/ปี เด็กในชนบทเสีย 282 บาท/คน/ปี

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2543 : 9) ได้ศึกษาเรื่องหัวหน้าครัวเรือนหญิงและชายกับระดับความเป็นอยู่ของครัวเรือน ทางด้านการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนทั้งหญิงและชายส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 67.7 สำหรับชาย และร้อยละ 63.6 สำหรับหญิง) ส่วนในระดับมัธยมศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายมีสัดส่วนสูงกว่าหญิง (ร้อยละ 16.6 และร้อยละ 11.4 สำหรับหัวหน้าครัวเรือนชายและหญิง ตามลำดับ) สำหรับในระดับมหาวิทยาลัยกลับพบว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิงมีสัดส่วนสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนชาย คือร้อยละ 11.3 และร้อยละ 10.4 ตามลำดับ หัวหน้าครัวเรือนหญิงมีสัดส่วนเป็นผู้ไม่มีการศึกษาสูงกว่าเกือบ 3 เท่าของหัวหน้าครัวเรือนชาย (ร้อยละ 13.7 และร้อยละ 5.3 ตามลำดับ) หัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีสัดส่วนเป็นผู้ไม่มีการศึกษาต่ำกว่านอกเขตเทศบาลในทุกประเภท ครัวเรือน หัวหน้าครัวเรือนทั้งหญิงและชายในภาคต่างๆส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษาโดยกรุงเทพมหานครมีสัดส่วนสูงสุด รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ และภาคเหนือมีสัดส่วนของผู้มีการศึกษาต่ำกว่าภาคอื่นๆ

สุภรณ์ ชัยนิธิกรรณ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2518 : 43) ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานครและเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษาผู้ใหญ่ระหว่าง ระดับ ภูมิภาค และเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาผู้ใหญ่ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับสามระดับสี่ และระดับห้า ประจำปีการศึกษา 2518 ซึ่งใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น คือจำแนกโรงเรียนออกตามระดับการศึกษา และสุ่มระดับละ 4 โรงเรียนได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 12 โรงเรียน ถ้าโรงเรียนใดมีจำนวนนักศึกษาเกินกว่า 3 ห้องเรียนก็สุ่มห้องเรียน โดยการสุ่มโรงเรียนละ 3 ห้องเรียน ให้นักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายส่วนตัว ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ นักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดใช้จ่ายส่วนตัวมากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และนักศึกษาผู้ใหญ่ชายใช้จ่ายส่วนตัวมากกว่านักศึกษาผู้ใหญ่หญิงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

อำไพ โกมลมิศร์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2515 : 14) ได้ทำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครูทั่วประเทศ และเพื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครู จำแนกตามเพศ นักศึกษาที่อยู่บ้านตนเองกับนักศึกษาที่อยู่หอพัก และนักศึกษากลุ่มวิทยาลัยครู ผลการวิจัยปรากฏว่า ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาทุกวิทยาลัยครูโดยเฉลี่ยปีละ 15,352.08 บาท นักศึกษาวิทยาลัยครูจันทระเกษมและวิทยาลัยครูกาญจนบุรีใช้จ่ายเฉลี่ยระหว่าง 17,620.68 – 17,345.03 บาท นักศึกษาวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูเพชรบุรี และวิทยาลัยครูภูเก็ตใช้จ่ายเฉลี่ยระหว่าง 16,860.87 – 15,085.27 บาท นักศึกษาวิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา และวิทยาลัยครูสุรินทร์ ใช้จ่ายเฉลี่ยระหว่าง 14,432.76 – 11,214.47 บาท

วีระ พุ่มเกิด (2546) ได้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 390 คน พบว่า นักศึกษามีค่าใช้จ่ายให้แก่สถาบันเฉลี่ยปีละ 13,223.50 บาท ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในระหว่างศึกษาเฉลี่ยปีละ 76,847.30 บาท และค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ยปีละ 90,070.80 บาท นักศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิตมีค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในระหว่างศึกษามากกว่า ค่าใช้จ่ายให้แก่สถาบัน ประมาณ 4 เท่า เมื่อจำแนกค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในระหว่างศึกษา พบว่า ค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมพักผ่อน เฉลี่ยปีละ 22,519.26 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าอาหารเฉลี่ยปีละ 18,173.43 บาท และค่าที่พักเฉลี่ยปีละ 15,288.57 บาท ตามลำดับ เมื่อรวม ค่าใช้จ่ายทั้ง 3 ประเภทเข้าด้วยกันจะมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของค่าใช้จ่ายรวมต่อปี คณะศิลปกรรมศาสตร์มีนักศึกษาที่มีปัญหาค่าใช้จ่าย มากที่สุดร้อยละ 31.03 คิดเป็นสัดส่วนต่อ นักศึกษาทั้งคณะ 41.33 รองลงมาได้แก่นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ ร้อยละ 25.86 คิดเป็น สัดส่วนต่อนักศึกษาทั้งคณะ 19.48 และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์ ร้อยละ 17.24 คิดเป็นสัดส่วน ต่อนักศึกษาทั้งคณะ 12.82

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 137) ได้ทำการศึกษาค่าใช้จ่ายและ การลงทุนในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชนซึ่งเป็นการศึกษาค่าใช้จ่ายในด้านของ สถาบันการศึกษา และศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผู้เข้ารับการศึกษ ไว้ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในทางตรงของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐต้องเสียเฉลี่ยคนละ 22,968 บาทต่อปี ซึ่งจำแนกได้ดังนี้ ค่าเล่าเรียน 1,509 บาทต่อปี ค่าหนังสือและอุปกรณ์ 1,940 บาทต่อปี ค่าอาหาร 10,841 บาทต่อปี ค่าเดินทางไปกลับสถาบัน 2,285 บาทต่อปี ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแบบ 1,482 บาทต่อปี ค่าที่พัก 719 บาทต่อปี ค่ารักษาพยาบาล 224 บาทต่อปี ค่าเดินทางไปกลับภูมิลำเนา 695 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 3,273 บาทต่อปี

นักศึกษาวิทยาลัยเอกชนต้องเสียค่าใช้จ่ายทางตรงเฉลี่ยคนละประมาณ 29,748 บาทต่อปี ซึ่งจำแนกได้ดังนี้ ค่าเล่าเรียน 7,705 บาทต่อปี ค่าหนังสือและอุปกรณ์ 923 บาทต่อปี ค่าอาหาร 10,821 บาทต่อปี ค่าเดินทางไปกลับสถาบัน 3,049 บาทต่อปี ค่าเสื้อผ้าและเครื่องแบบ 1,900 บาทต่อปี ค่าที่พัก 1,382 บาทต่อปี ค่ารักษาพยาบาล 396 บาทต่อปี ค่าเดินทางไปกลับภูมิลำเนา 819 บาทต่อปี และค่าใช้จ่ายอื่นๆ 2,753 บาทต่อปี

นักศึกษาชายเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวระหว่างศึกษามากกว่านักศึกษาหญิง โดยนักศึกษาชาย ที่เรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 23,512 บาทต่อปี และ 31,398 บาทต่อปี สำหรับนักศึกษาชายที่เรียนในวิทยาลัยเอกชน ส่วนนักศึกษาหญิงจะเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 21,558 บาทต่อปี และ 28,637 บาทต่อปี ตามลำดับ

นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยต่างจังหวัดจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยในจังหวัดภูมิลำเนาของตัวเอง

นักศึกษาในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยที่เรียนสาขาวิชาแตกต่างกันจะเสียค่าใช้จ่ายรวม แตกต่างกัน ตามแต่ละสาขาวิชานั้นๆ สาขาจิตรศิลป์และสถาปัตยกรรมมีค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ 34,007 และ 28,954 บาทต่อปี ตามลำดับ ส่วนสาขาที่มีค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดในมหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ สาขาพยาบาลศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีค่าใช้จ่าย 17,272 และ 17,476 บาทต่อปี

ตามลำดับ ส่วนในวิทยาลัยเอกชนสาขาวิทยาศาสตร์มีค่าใช้จ่ายสูงสุด คือ 32,625 บาทต่อปี และ สาขาพยาบาลศาสตร์มีค่าใช้จ่ายรวมต่ำที่สุด คือ 22,587 บาทต่อปี

ไวลด์ (Wild. 1972) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษามหาวิทยาลัย ในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ค.ศ. 1950 – 1970 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียม ปี ค.ศ. 1950 เป็นเงิน 250 เหรียญสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1970 เป็นเงิน 1,550 เหรียญสหรัฐอเมริกา และจ่ายค่าห้องพัก ปี ค.ศ. 1950 เป็นเงิน 280 เหรียญสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1970 เป็นเงิน 510 เหรียญสหรัฐอเมริกา รวมจ่ายค่าหน่วยกิต ค่าธรรมเนียม ค่าห้องพัก ปี ค.ศ. 1950 เป็นเงิน 530 เหรียญสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1970 เป็นเงิน 2,060 เหรียญสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 300 ในระยะเวลา 20 ปี

เอนดิโคทท์ (Endicott. 1967 : 92) ได้ศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา ในประเทศสหรัฐอเมริกาในสาขาวิศวกรรม สาขาบริหารธุรกิจ และสาขาศิลปศาสตร์ ในปี 1987 โดยศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1947 จนถึง ปี ค.ศ. 1967 พบว่า นักศึกษาคณะ วิศวกรรมศาสตร์เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว 245 เหรียญต่อเดือน ในปี ค.ศ. 1947 เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว 450 เหรียญต่อเดือน ในปี ค.ศ. 1957 และเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว 700 – 725 เหรียญต่อเดือน ในปี ค.ศ. 1967 คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว 225 เหรียญต่อเดือน ในปี ค.ศ. 1947 เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัว 400 เหรียญ ในปี ค.ศ. 1957 เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวประมาณ 575 – 600 เหรียญต่อเดือน

วูดฮอลล์ (Woodhall. 1970 : 108) ได้ศึกษาค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย และนักศึกษาครูในกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย พบว่า ในปี ค.ศ. 1958 ประเทศสวีเดน และ ประเทศเดนมาร์ก นักศึกษามหาวิทยาลัยต้องเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวปีละ 40 ปอนด์ นักศึกษาวิทยาลัยครู เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวปีละ 70 ปอนด์ ส่วนในประเทศนอร์เวย์และฟินแลนด์ นักศึกษาในวิทยาลัยครูเสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวสูงกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยเช่นเดียวกัน เนื่องจากนักศึกษาในวิทยาลัยครูต้องเสียค่าธรรมเนียมในการสอบขณะที่นักศึกษามหาวิทยาลัยไม่ต้องเสีย นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาเหล่านี้ เสียค่าใช้จ่ายส่วนตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 50 ในทุกๆ ปี ทั้งนี้ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของค่าครองชีพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2547 และเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน จำแนกตามคุณลักษณะของหัวหน้าครัวเรือน และลักษณะของครัวเรือน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน และ ภาค ขนาด ที่ตั้ง การประกอบอาชีพ จำนวนการถือครองที่ดิน และระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครัวเรือนทั้งที่อยู่ในเขตเทศบาล และนอกเขตเทศบาลทุกจังหวัดทั่วประเทศไทย ไม่รวมบุคคลที่พักอยู่ในโรงแรม หอพัก โรงเรียนประจำ วัด กรมกองทหาร เรือนจำ สถานสงเคราะห์ โรงพยาบาล ซึ่งทำการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2547 การสำรวจได้แบ่งเป็นภาคคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ ในแต่ละภาคได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นในเขตเทศบาล (Municipal Areas) และนอกเขตเทศบาล (Non-Municipal Areas) รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 18.9 ล้านครัวเรือน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นจำนวนทั้งสิ้น 34,843 ครัวเรือน มีวิธีสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Two-stage Sampling โดยมีจังหวัดเป็นสตราตัม ชุมชุมอาคาร/หมู่บ้านเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่หนึ่ง และครัวเรือนส่วนบุคคลเป็นหน่วยตัวอย่างขั้นที่สอง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการนำข้อมูลมาทำการวิจัยในครั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าและสมาชิกในครัวเรือน และส่วนที่สองจะเป็นรายจ่ายของสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยเลือกนำข้อมูลในส่วน ค่าใช้จ่ายทางการศึกษามาใช้ในการวิจัย

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Descriptive Method) ที่ประมวลผลจากแบบข้อมูลการสำรวจ ภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนไทย ปี 2547 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งมีวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) การดำเนินการสำรวจ การเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติ อยู่ในความรับผิดชอบของกองบริหารจัดการเก็บข้อมูลสถิติ และสำนักงานสถิติจังหวัด โดยใช้วิธีจัดส่งพนักงานแจกจ่ายซึ่งเป็นข้าราชการและลูกจ้างชั่วคราวของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในส่วนกลางและจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ไปสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกของครัวเรือนที่ได้รับเลือกเป็นตัวอย่าง แล้วบันทึกข้อมูลในแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจการใช้จ่ายของครัวเรือน (สศส. 3) บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

2) คาบเวลาการปฏิบัติงานเก็บข้อมูล เนื่องจากค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครัวเรือนจะขึ้นอยู่กับฤดูกาล เช่น ฤดูการศึกษา กับ ช่วงปิดภาคเรียน เพื่อที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงได้แบ่งครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมดเป็น 12 กลุ่มเท่าๆ กัน ซึ่งในแต่ละกลุ่มประกอบด้วยครัวเรือนที่กระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ และทำการสัมภาษณ์กลุ่มหนึ่งในเวลา 1 เดือน ติดต่อกันตลอด 12 เดือน การสัมภาษณ์ครัวเรือนตัวอย่างทำในเดือนมกราคม – ธันวาคม 2547

3) การควบคุมคุณภาพของงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและใกล้เคียงความจริงมากที่สุดหลังจากสัมภาษณ์เสร็จแล้ว พนักงานแจกจ่ายได้ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลที่บันทึกไว้ หากพบว่าข้อมูลที่ได้ยังไม่ครบถ้วน และไม่มีความแน่นอน จะทำการสัมภาษณ์ซ้ำ และในการตรวจแบบสอบถาม จะทำงบดุลของครัวเรือนที่สัมภาษณ์แล้ว งบดุลนี้ใช้เปรียบเทียบจำนวนเงินรายจ่ายกับจำนวนเงินรายรับของครัวเรือน ในเดือนก่อนเดือนสัมภาษณ์ ถ้ารายได้กับรายจ่ายต่างกันมากกว่าร้อยละ 15 พนักงานแจกจ่ายจะต้องกลับไปสัมภาษณ์ครัวเรือนนั้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อทบทวนแก้ไข หรือบันทึกสาเหตุที่รายรับ หรือรายจ่ายแตกต่างกัน ในระหว่างการสำรวจเจ้าหน้าที่วิชาการจะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่จากส่วนกลางได้ออกไปสังเกตการณ์ การปฏิบัติงานสนามเพื่อชี้แจงแก้ข้อปัญหาต่างๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดย การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC for windows version 11.5ประมวลผลและทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนด้วยค่าร้อยละ
2. แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือนและลักษณะของครัวเรือน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน เปรียบเทียบจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน และ ปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน ด้วยการทดสอบแบบ t – test และแบบ F - test

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการบรรยายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษา คือ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละสูตรที่ใช้คำนวณหาค่าเฉลี่ย

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว
 n แทน จำนวนครัวเรือน

3. สถิติที่ใช้ในการศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครัวเรือน แยกตามคุณลักษณะของหัวหน้าครัวเรือน และแยกตามลักษณะของครัวเรือนกระทำโดยใช้วิธีวิเคราะห์ผลต่างค่าเฉลี่ย และใช้สถิติ t – test และ F – test

จากสูตรต่อไปนี้

3.1 สูตรที่ใช้ในการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t – test)

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t คือ ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าวิกฤติในการแจกแจงแบบ t
 $\bar{x}_1, \bar{x}_2$ คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ
 s_1^2, s_2^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 และ 2 ตามลำดับ
 n_1, n_2 คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และ 2 ตามลำดับ

3.2 สูตรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว F – test

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงความของ F
 MS_b แทน ค่าแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ค่าแปรปรวนภายในกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายในการศึกษาของครัวเรือนไทย โดยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายของครัวเรือน แยกตามปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงาน และปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน ได้แก่ ที่ตั้ง การประกอบอาชีพ ระดับการศึกษาของสมาชิก และจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลในรูปของตาราง และการบรรยาย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน โดยแยกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส สถานภาพการทำงาน สามารถสรุปได้ดังนี้

จำนวนหัวหน้าครัวเรือนที่นำมาวิจัยมีจำนวน 34,843 คน แยกเป็นเพศชายจำนวน 23,757 คน หรือร้อยละ 68.20 หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงมีจำนวน 11,086 คน หรือร้อยละ 31.84

หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มอายุช่วง 40-49 ปี ซึ่งมีจำนวน 9,141 คน หรือร้อยละ 26.20 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 9,093 คนหรือร้อยละ 26.10 กลุ่มอายุ 50-59 ปี จำนวน 7,198 คน หรือร้อยละ 20.70 อายุ 30-39 ปี จำนวน 6,630 คน หรือร้อยละ 19.00 และอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 2,781 คน หรือร้อยละ 8.00

สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน ส่วนใหญ่จะสมรสแล้ว เป็นจำนวน 24,575 คน หรือร้อยละ 70.50 เป็นประเภทอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ม่าย หย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ จำนวน 7,128 คน หรือร้อยละ 20.50 และโสด เป็นจำนวน 3,140 คน หรือร้อยละ 9.00

หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 10,833 คน หรือร้อยละ 31.10 ลูกจ้างเอกชน จำนวน 8,339 คน หรือร้อยละ 23.90 ว่างาน จำนวน 6,756 คน หรือร้อยละ 19.40 นายจ้าง จำนวน 4,609 คน หรือร้อยละ 13.20 และ ลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ จำนวน 4,306 คน หรือร้อยละ 12.40 ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ข้อมูลความถี่และร้อยละบรรยายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าครัวเรือน

คุณลักษณะของหัวหน้าครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	23,757	68.20
หญิง	11,086	31.80
รวม	34,843	100
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	2,781	8.00
30 – 39 ปี	6,630	19.00
40 – 49 ปี	9,141	26.20
50 – 59 ปี	7,198	20.70
60 ปีขึ้นไป	9,093	26.10
รวม	34,843	100
สถานภาพสมรส		
โสด	3,140	9.00
สมรส	24,575	70.50
อื่นๆ	7,128	20.50
รวม	34,843	100
สถานภาพการทำงาน		
นายจ้าง	4,609	13.20
ธุรกิจส่วนตัว	10,833	31.10
ลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ	4,306	12.40
ลูกจ้างเอกชน	8,339	23.90
ว่างงาน	6,756	19.40
รวม	34,843	100

1.2 ปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของครัวเรือน โดยแยกตาม ประเภทของครัวเรือน ที่ตั้งของครัวเรือน ลักษณะการประกอบอาชีพ และจำนวนถือครองที่ดินของครัวเรือน สามารถสรุปได้ดังนี้

จำนวนของครัวเรือนไทยที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ มีจำนวน 34,843 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 2,061 ครัวเรือน หรือร้อยละ 5.90 ภาคกลาง จำนวน 10,374 ครัวเรือน หรือร้อยละ 29.80 ภาคเหนือ จำนวน 8,136 ครัวเรือน หรือร้อยละ 23.40 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 9,028 ครัวเรือน หรือร้อยละ 25.90 และภาคใต้ จำนวน 5,244 ครัวเรือน หรือร้อยละ 15.10

ครัวเรือนจะมีขนาดของสมาชิกในครัวเรือน ที่มีสมาชิก 1 คน จำนวน 4,296 ครัวเรือน หรือ ร้อยละ 12.30 ขนาดครัวเรือนที่มีสมาชิก 2 – 3 คน จำนวน 26,009 ครัวเรือน หรือร้อยละ 74.60 และ ขนาดครัวเรือนที่มีสมาชิก 4 คนขึ้นไป จำนวน 4,538 ครัวเรือน หรือร้อยละ 13.00

เมื่อพิจารณาตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเมือง จำนวน 21,928 ครัวเรือน หรือร้อยละ 62.90 และ ครัวเรือนชนบท จำนวน 12,915 ครัวเรือน หรือร้อยละ 37.10

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม จำนวน 25,673 ครัวเรือน หรือร้อยละ 73.70 และครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 9,170 ครัวเรือน หรือร้อยละ 26.30

จำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน จำนวน 40 ไร่ขึ้นไป มีจำนวน 4,010 ครัวเรือน หรือร้อยละ 11.50 จำนวนถือครองที่ดิน 20-39 ไร่ มีจำนวน 8,932 ครัวเรือน หรือร้อยละ 25.60 จำนวนถือครองที่ดิน 6-19 ไร่ มีจำนวน 17,405 ครัวเรือน หรือร้อยละ 50.00 จำนวนถือครองที่ดิน น้อยกว่า 5 ไร่ มีจำนวน 4,496 ครัวเรือน หรือร้อยละ 12.90

ครัวเรือนที่สมาชิกในครัวเรือนกำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีจำนวน 21,001 ครัวเรือน ระดับมัธยมศึกษา 5,395 ครัวเรือน ระดับอาชีวศึกษา 2,331 ครัวเรือน ระดับอุดมศึกษา 2,199 ครัวเรือน และการศึกษาผู้ใหญ่ 3,927 ครัวเรือน ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ข้อมูลความถี่และร้อยละบรรยายลักษณะข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน

ลักษณะของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
ภาค		
กรุงเทพฯ และปริมณฑล	2,061	5.90
กลาง	10,374	29.80
เหนือ	8,136	23.40
ตะวันออกเฉียงเหนือ	9,028	25.90
ใต้	5,244	15.10
รวม	34,843	100
ขนาดครัวเรือน		
1 คน	4,296	12.30
2 – 3 คน	26,009	74.60
4 คนขึ้นไป	4,538	13.00
รวม	34,843	100
ที่ตั้งของครัวเรือน		
เขตเมือง	21,928	62.90
เขตชนบท	12,915	37.10
รวม	34,843	100
การประกอบอาชีพของครัวเรือน		
ครัวเรือนเกษตร	9,170	26.30
ครัวเรือนนอกภาคเกษตร	25,673	73.70
รวม	34,843	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ลักษณะของครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนการถือครองที่ดิน		
น้อยกว่า 5 ไร่	4,496	12.90
6 – 19 ไร่	17,405	50.00
20 – 39 ไร่	8,932	25.60
40 ไร่ขึ้นไป	4,010	11.50
รวม	34,843	100
จำนวนสมาชิกจำแนกตามระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	21,001	60.30
มัธยมศึกษา	5,395	15.50
อาชีวศึกษา	2,331	6.70
อุดมศึกษา	2,199	6.30
การศึกษาผู้ใหญ่	3,917	11.20
รวม	34,843	100

ตอนที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือนและลักษณะของครัวเรือน

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนตัวอย่าง ปี พ.ศ. 2547 ได้ผลดังนี้

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนทั่วราชอาณาจักร ปี พ.ศ.2547

ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายการศึกษารวมทั่วราชอาณาจักรเฉลี่ย เดือนละ 3,973.56 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 2,033.09 บาท และเขตชนบท 1,940.47 บาท ซึ่งพิจารณาแยกตามภูมิภาค ครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 4,697.83 บาท ภาคกลางมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 3,085.22 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 1,575.44 บาท และเขตชนบท 1,509.78 บาท ภาคกลางมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 3,085.22 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 1,575.44 บาท และเขตชนบท 1,509.78 บาท ภาคเหนือมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 2,791.59 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 1,412.98 บาท และเขตชนบท 1,378.61 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 1,712.17 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 883.43 บาท และเขตชนบท 828.74 บาท และภาคใต้มีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 2,978.47 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 1,500.60 บาท และเขตชนบท 1,477.87 บาท

ตาราง 3 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนไทยปี พ.ศ.2547 ทั่วราชอาณาจักร

หน่วย : บาทต่อเดือน

ภาค	ค่าใช้จ่ายการศึกษา		
	เขตเมือง	เขตชนบท	รวม
กรุงเทพและปริมณฑล	4,697.83	-	4,697.83
กลาง	1,575.44	1,509.78	3,085.22
เหนือ	1,412.98	1,378.61	2,791.59
ตะวันออกเฉียงเหนือ	883.43	828.74	1,712.17
ใต้	1,500.60	1,477.87	2,978.47
ทั่วราชอาณาจักร	2,033.09	1,940.47	3,973.56

2.1 ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน แยกตามปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแยกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน ทั้ง 7 ประเภท จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือนโดยแบ่งตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน พบว่า

ในเขตเมืองครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายและหญิงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด จำนวน 842.91 บาทและ 871.41 บาท รองลงมาคือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม จำนวน 711.74 บาท และ 689.44 บาท ในส่วนของค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายและหญิงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 34.76 บาท และ 50.59 บาท ตามลำดับ

ในเขตชนบทครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนชายและหญิงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด จำนวน 769.53 บาทและ 842.85 บาท รองลงมาคือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม จำนวน 714.92 บาท และ 694.55 บาท ในส่วนของค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายและหญิงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 38.22 บาท และ 51.26 บาท ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน แยกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง				เขตชนบท			
	ชาย		หญิง		ชาย		หญิง	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง								
ค่าเล่าเรียนค่าธรรมเนียม								
- ประถมและมัธยม	140.22		161.29		164.25		175.28	
- อาชีวะ	179.32		180.16		150.23		164.56	
- อุดมศึกษา	319.62		283.54		305.88		286.32	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>72.58</u>		<u>64.45</u>		<u>94.56</u>		<u>68.19</u>	
รวม	711.74	35.60	689.44	33.11	714.92	37.02	694.35	33.29
ค่าหนังสือเรียน	174.48	8.73	185.32	8.90	171.36	8.87	182.55	8.75
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	113.54	5.68	156.26	7.50	112.42	5.82	166.48	7.98
อื่นๆ	78.42	3.92	72.56	3.48	84.53	4.38	89.42	4.29
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม								
ค่าอาหารกลางวัน	842.91	42.17	871.41	41.85	769.53	39.85	842.85	40.40
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	43.22	2.16	56.84	2.73	40.28	2.09	59.13	2.83
อื่นๆ	34.76	1.74	50.59	2.43	38.22	1.98	51.26	2.46
รวม	1,999.07	100	2,082.42	100	1,931.26	100	2,086.04	100

ตาราง 5 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษา ของสมาชิกใน ครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา							
	เขตเมือง				เขตชนบท			
	รัฐบาล		เอกชน		รัฐบาล		เอกชน	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
ประถมศึกษา	275.84 (2.32)	313.09 (2.53)	301.75 (2.01)	312.35 (3.54)	264.59 (1.97)	361.82 (2.65)	365.96 (2.28)	406.15 (2.18)
มัธยมศึกษา	371.94 (2.09)	376.58 (2.46)	402.59 (2.52)	384.15 (2.85)	376.06 (2.24)	383.35 (2.58)	387.92 (1.24)	314.76 (2.37)
อาชีวศึกษา	422.86 (2.19)	479.23 (2.65)	405.78 (2.61)	453.26 (2.86)	420.53 (2.32)	428.71 (2.52)	435.24 (1.67)	436.74 (2.13)
อุดมศึกษา	782.56 (2.86)	728.44 (2.65)	892.63 (2.01)	949.62 (2.94)	738.42 (2.94)	729.05 (2.49)	924.42 (2.94)	875.81 (2.19)
การศึกษาผู้ใหญ่	145.87 (0.87)	185.08 (1.05)	-	-	131.66 (0.84)	183.14 (0.85)	-	-

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของตารางคือ จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ

ครวเรือนที่มีหัวหน้าครวเรือนอายุ 60 ปีขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 990.52บาท รองลงมาได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ923.58บาทส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆเฉลี่ยเดือนละ42.89บาท

ตาราง 6 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือนเขตเมือง

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง									
	น้อยกว่า 30		30 – 39 ปี		40 – 49 ปี		50 – 59 ปี		60 ปีขึ้นไป	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง										
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม										
- ประถมและมัธยม	148.12		128.83		146.88		139.82		127.09	
- อาชีวศึกษา	185.36		182.75		194.36		193.71		205.50	
- อุดมศึกษา	379.74		361.58		387.54		408.42		436.32	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>92.26</u>		<u>73.36</u>		<u>85.42</u>		<u>91.57</u>		<u>93.27</u>	
รวม	805.48	36.65	746.52	37.62	814.20	37.62	833.52	37.41	862.18	38.01
ค่าหนังสือเรียน	224.18	10.20	162.39	8.18	171.74	7.94	172.46	7.74	176.29	7.77
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	146.35	6.66	124.53	6.28	129.32	5.98	184.59	8.29	123.62	5.45
อื่นๆ	60.75	2.76	84.07	4.24	94.17	4.35	83.24	3.74	77.41	3.41
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม										
ค่าอาหารกลางวัน	855.41	38.92	742.87	37.44	823.61	38.06	835.50	37.50	911.65	40.20
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	50.63	2.30	53.34	2.69	58.75	2.71	57.82	2.60	56.34	2.45
อื่นๆ	54.87	2.50	70.59	3.56	72.24	3.34	60.86	2.73	60.54	2.67
รวม	2,197.67	100	1,984.31	100	2,164.03	100	2,227.99	100	2,268.03	100

ตาราง 7 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือนเขตชนบท

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตชนบท									
	น้อยกว่า 30		30 – 39 ปี		40 – 49 ปี		50 – 59 ปี		60 ปีขึ้นไป	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง										
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม										
- ประถมและมัธยม	172.29		107.85		128.90		131.12		138.04	
- อาชีวศึกษา	201.86		149.62		163.63		182.64		236.73	
- อุดมศึกษา	338.83		324.31		392.67		378.53		425.49	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>103.86</u>		<u>60.24</u>		<u>79.12</u>		<u>80.06</u>		<u>123.32</u>	
รวม	816.84	38.08	642.02	32.96	764.32	35.24	772.35	35.00	923.58	39.95
ค่าหนังสือเรียน	161.53	7.53	169.88	8.72	175.43	8.09	163.32	7.40	172.59	7.47
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	157.42	7.34	127.53	6.55	112.59	5.19	174.64	7.92	114.23	4.94
อื่นๆ	68.34	3.19	62.74	3.22	90.62	4.18	80.32	3.64	62.47	2.70
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม										
ค่าอาหารกลางวัน	819.22	38.19	816.39	41.92	911.51	42.03	924.49	41.90	990.52	42.85
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	62.46	2.91	59.34	3.05	52.43	2.42	52.86	2.40	58.42	2.53
อื่นๆ	59.38	2.77	69.74	3.58	61.95	2.86	38.41	1.74	42.89	1.86
รวม	2,145.19	100	1,947.64	100	2,168.85	100	2,206.39	100	2,311.81	100

ตาราง 8 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือน ในเขตเมือง

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา									
	เขตเมือง									
	รัฐบาล					เอกชน				
	อายุ < 30	อายุ 30 - 39	อายุ 40 - 49	อายุ 50 - 59	อายุ > 60	อายุ < 30	อายุ 30 - 39	อายุ 40 - 49	อายุ 50 - 59	อายุ > 60
ประถมศึกษา	297.16 (2.61)	256.18 (2.54)	301.75 (2.01)	335.70 (1.51)	312.35 (3.54)	298.52 (1.94)	286.48 (1.24)	339.14 (1.67)	386.47 (0.96)	426.22 (2.09)
มัธยมศึกษา	371.43 (2.55)	341.41 (2.03)	402.59 (2.52)	362.43 (2.18)	384.15 (2.85)	396.74 (0.93)	286.74 (2.12)	432.58 (2.45)	382.43 (0.72)	420.73 (2.50)
อาชีวศึกษา	459.09 (2.38)	380.72 (2.28)	405.78 (2.61)	443.24 (2.04)	453.26 (2.86)	492.38 (2.09)	389.52 (2.37)	411.94 (2.28)	474.35 (1.05)	572.98 (1.73)
อุดมศึกษา	906.82 (2.11)	843.56 (2.35)	892.63 (2.01)	911.38 (2.25)	949.62 (2.94)	1,021.64 (2.45)	896.23 (1.71)	1,086.35 (2.71)	1,025.22 (1.53)	1,283.36 (2.28)
การศึกษาผู้ใหญ่	163.17 (1.51)	162.44 (1.05)	161.28 (0.63)	175.24 (1.11)	166.65 (2.05)	-	-	-	-	-

ตาราง 9 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือน ในเขตชนบท

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา									
	เขตชนบท									
	รัฐบาล					เอกชน				
	อายุ < 30	อายุ 30 - 39	อายุ 40 - 49	อายุ 50 - 59	อายุ > 60	อายุ < 30	อายุ 30 - 39	อายุ 40 - 49	อายุ 50 - 59	อายุ > 60
ประถมศึกษา	283.74 (2.67)	249.09 (2.61)	300.51 (2.45)	295.88 (1.67)	309.58 (3.12)	312.46 (2.61)	318.59 (2.20)	325.77 (2.37)	328.55 (2.52)	406.15 (2.18)
มัธยมศึกษา	396.07 (2.55)	343.71 (2.11)	415.54 (2.28)	382.34 (2.12)	386.24 (2.86)	382.63 (2.52)	327.28 (2.58)	342.59 (2.03)	397.14 (2.61)	314.76 (2.37)
อาชีวศึกษา	406.94 (2.28)	372.57 (2.38)	397.36 (2.52)	457.90 (2.08)	488.10 (2.85)	443.19 (2.19)	395.47 (2.37)	417.24 (1.97)	423.26 (2.58)	436.74 (2.13)
อุดมศึกษา	875.34 (2.20)	832.75 (2.03)	883.72 (2.61)	907.56 (1.71)	958.36 (2.65)	903.48 (2.61)	826.47 (3.02)	857.14 (2.58)	915.53 (2.20)	1,042.32 (2.19)
การศึกษาผู้ใหญ่	183.10 (1.18)	149.52 (1.05)	171.72 (0.93)	162.71 (1.24)	169.53 (1.65)	-	-	-	-	-

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของตารางคือ จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ

ตาราง 10 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง						เขตชนบท					
	โสด		สมรส		อื่นๆ		โสด		สมรส		อื่นๆ	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง												
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม												
- ประถมและมัธยม	157.78		171.43		179.52		162.86		158.96		164.22	
- อาชีวศึกษา	125.82		103.29		107.34		113.36		134.56		109.99	
- อุดมศึกษา	286.42		213.76		304.52		276.54		231.84		294.53	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>66.56</u>		<u>41.26</u>		<u>51.01</u>		<u>65.16</u>		<u>83.39</u>		<u>58.74</u>	
รวม	636.58	29.99	529.74	26.77	642.39	28.01	617.94	30.72	608.75	32.71	627.48	28.87
ค่าหนังสือเรียน	180.64	8.51	172.13	8.70	185.94	8.11	175.17	8.71	164.43	8.84	179.62	8.26
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	120.97	5.70	122.78	6.20	125.28	5.46	130.35	6.48	85.39	4.59	130.67	6.01
อื่นๆ	84.32	3.97	77.56	3.92	185.73	8.10	78.59	3.91	50.18	2.70	122.94	5.66
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม												
ค่าอาหารกลางวัน	993.26	46.79	982.67	49.66	1,040.72	45.38	907.54	45.12	843.75	45.34	998.34	45.93
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	61.34	2.89	62.73	3.17	62.45	2.72	59.03	2.93	58.76	3.16	63.35	2.91
อื่นๆ	45.57	2.15	31.24	1.59	50.59	2.21	42.89	2.13	49.85	2.68	51.32	2.36
รวม	2,122.68	100	1,978.85	100	2,293.10	100	2,011.51	100	1,861.11	100	2,173.72	100

ตาราง 11 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา											
	เขตเมือง						เขตชนบท					
	รัฐบาล			เอกชน			รัฐบาล			เอกชน		
	โสด	สมรส	อื่น ๆ	โสด	สมรส	อื่น ๆ	โสด	สมรส	อื่น ๆ	โสด	สมรส	อื่น ๆ
ประถมศึกษา	276.43	385.74	365.96	301.75	335.70	412.35	298.52	206.48	339.14	325.77	328.55	406.15
	(2.37)	(1.71)	(2.28)	(2.01)	(1.51)	(3.54)	(1.94)	(1.24)	(1.67)	(2.37)	(2.52)	(2.18)
มัธยมศึกษา	384.17	212.68	387.92	402.59	362.43	389.15	362.74	286.74	362.38	382.59	397.14	394.76
	(1.67)	(2.09)	(1.24)	(2.52)	(2.18)	(2.85)	(0.93)	(2.12)	(2.45)	(2.03)	(2.61)	(2.37)
อาชีวศึกษา	405.49	393.56	435.24	405.78	443.24	453.26	396.38	381.52	411.94	417.24	423.26	436.74
	(2.12)	(2.28)	(1.67)	(2.61)	(2.04)	(2.86)	(2.09)	(2.37)	(2.28)	(1.97)	(2.58)	(2.13)
อุดมศึกษา	872.58	823.42	924.42	892.63	911.38	979.62	782.34	827.23	874.52	857.14	915.53	1,042.32
	(0.96)	(1.94)	(2.94)	(2.01)	(2.25)	(2.94)	(2.45)	(1.71)	(2.71)	(2.58)	(2.20)	(2.19)
การศึกษาผู้ใหญ่	184.01	163.45	179.56	-	-	-	171.53	159.14	185.74	-	-	-
	(0.87)	(1.04)	(0.85)				(0.79)	(0.96)	(0.93)			

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของตารางคือ จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ

ตาราง 12 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือนในเขตเมือง

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง									
	นายจ้าง		ธุรกิจส่วนตัว		ลูกจ้างรัฐบาลและ รัฐวิสาหกิจ		ลูกจ้าง เอกชน		ว่างงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง										
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม										
- ประถมและมัธยม	146.88		218.62		141.15		183.68		158.47	
- อาชีวศึกษา	195.63		286.42		183.62		237.35		238.59	
- อุดมศึกษา	380.85		817.82		377.45		419.93		419.38	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>91.36</u>		<u>125.73</u>		<u>86.35</u>		<u>115.38</u>		<u>126.23</u>	
รวม	814.72	35.33	1,448.59	42.19	788.57	39.41	956.34	39.25	942.67	40.31
ค่าหนังสือเรียน	182.36	7.90	223.34	6.51	156.67	7.83	186.69	7.66	220.35	9.42
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	105.43	4.57	182.25	5.31	85.94	4.30	154.78	6.35	142.37	6.09
อื่นๆ	46.65	2.02	215.73	6.28	42.48	2.12	70.35	2.89	32.48	1.39
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม										
ค่าอาหารกลางวัน	1,082.52	46.95	1,267.30	36.90	832.74	41.62	985.34	40.44	919.48	39.32
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	41.73	1.81	56.60	1.65	68.56	3.43	52.49	2.15	50.08	2.14
อื่นๆ	32.56	1.41	39.40	1.15	25.74	1.29	30.26	1.24	31.18	1.33
รวม	2,305.91	100	3,433.21	100	2,000.80	100	2,436.25	100	2,338.61	100

ตาราง 13 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบท

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตชนบท									
	นายจ้าง		ธุรกิจส่วนตัว		ลูกจ้างรัฐบาลและ รัฐวิสาหกิจ		ลูกจ้าง เอกชน		ว่างงาน	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง										
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม										
- ประถมและมัธยม	117.58		194.14		142.84		145.16		128.19	
- อาชีวศึกษา	160.99		292.14		141.89		239.58		181.69	
- อุดมศึกษา	323.14		605.33		258.23		426.54		425.38	
- การศึกษาผู้ใหญ่	65.42		134.37		54.36		131.52		119.23	
รวม	667.13	32.19	1,225.98	41.26	597.32	34.45	942.83	40.37	854.49	39.64
ค่าหนังสือเรียน	193.26	9.33	214.56	7.22	168.42	9.71	183.45	7.86	216.85	10.06
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	92.74	4.48	172.97	5.82	90.32	5.21	151.58	6.49	140.77	6.53
อื่นๆ	52.46	2.53	185.49	6.24	38.37	2.21	66.84	2.86	70.63	3.28
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม										
ค่าอาหารกลางวัน	985.03	47.53	1,074.49	36.16	750.64	43.29	908.83	38.92	800.45	37.13
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	48.80	2.35	56.03	1.89	52.49	3.03	40.84	1.75	32.54	1.51
อื่นๆ	32.88	1.59	41.81	1.41	36.52	2.11	41.03	1.76	40.11	1.86
รวม	2,072.30	100	2,971.33	100	1,734.08	100	2,335.40	100	2,155.84	100

ตาราง 14 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน ในเขตเมือง

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา									
	เขตเมือง									
	รัฐบาล					เอกชน				
	นายจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	ลูกจ้างรัฐ/วิสาหกิจ	ลูกจ้างเอกชน	ว่างงาน	นายจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	ลูกจ้างรัฐ/วิสาหกิจ	ลูกจ้างเอกชน	ว่างงาน
ประถมศึกษา	312.46 (2.61)	418.59 (2.20)	325.77 (2.37)	328.55 (2.52)	406.15 (2.18)	341.84 (2.51)	483.97 (2.12)	312.20 (1.97)	352.53 (2.13)	413.18 (2.34)
มัธยมศึกษา	382.63 (2.52)	797.28 (2.58)	342.59 (2.03)	397.14 (2.61)	314.76 (2.37)	462.38 (2.52)	625.42 (2.41)	377.91 (2.52)	417.06 (2.58)	324.26 (2.27)
อาชีวศึกษา	443.19 (2.19)	514.47 (2.37)	417.24 (1.97)	423.26 (2.58)	436.74 (2.13)	490.71 (2.71)	672.64 (2.34)	379.54 (2.03)	492.85 (1.97)	452.74 (2.41)
อุดมศึกษา	903.48 (2.61)	1,426.47 (3.02)	857.14 (2.58)	915.53 (2.20)	875.81 (2.19)	975.57 (2.31)	1,524.48 (2.07)	850.56 (2.58)	964.36 (2.33)	975.11 (2.51)
การศึกษาผู้ใหญ่	104.53 (0.79)	77.24 (0.81)	114.75 (1.04)	128.64 (0.87)	132.29 (0.93)	-	-	-	-	-

ตาราง 15 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน ในเขตชนบท

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา									
	เขตชนบท									
	รัฐบาล					เอกชน				
	นายจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	ลูกจ้างรัฐ/วิสาหกิจ	ลูกจ้างเอกชน	ว่างงาน	นายจ้าง	ธุรกิจส่วนตัว	ลูกจ้างรัฐ/วิสาหกิจ	ลูกจ้างเอกชน	ว่างงาน
ประถมศึกษา	325.38 (2.61)	429.42 (1.97)	312.94 (2.03)	317.91 (2.52)	412.26 (2.61)	361.84 (2.58)	453.97 (2.52)	319.20 (1.86)	352.53 (2.43)	465.21 (2.81)
มัธยมศึกษา	492.36 (1.95)	624.57 (2.58)	341.94 (2.20)	388.28 (1.97)	325.55 (2.19)	442.38 (2.20)	639.42 (2.61)	397.91 (2.49)	417.06 (2.64)	345.52 (2.39)
อาชีวศึกษา	427.22 (2.37)	542.74 (2.19)	425.18 (2.13)	427.24 (2.37)	424.34 (2.52)	480.71 (2.61)	622.84 (2.37)	369.34 (2.13)	492.85 (1.37)	428.84 (2.22)
อุดมศึกษา	892.74 (2.52)	1,253.46 (2.85)	863.56 (2.52)	935.29 (2.61)	896.63 (2.20)	925.57 (2.20)	1,459.24 (2.97)	829.46 (2.18)	1,243.36 (2.16)	917.35 (2.21)
การศึกษาผู้ใหญ่	105.34 (1.04)	176.32 (0.81)	123.36 (1.24)	126.53 (0.96)	118.81 (0.87)	-	-	-	-	-

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของตารางคือ จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ

ตาราง 16 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามภาคในเขตเมือง

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง									
	กรุงเทพและปริมณฑล		กลาง		เหนือ		ตะวันออก เฉียงเหนือ		ใต้	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง										
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม										
- ประถมและมัธยม	480.53		112.53		98.41		77.24		106.38	
- อาชีวศึกษา	529.38		164.36		146.29		82.45		150.58	
- อุดมศึกษา	1,148.67		236.84		195.42		105.42		183.44	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>183.56</u>		<u>72.38</u>		<u>55.08</u>		<u>25.56</u>		<u>58.32</u>	
รวม	2,342.14	59.86	586.11	37.20	495.20	35.05	267.14	30.24	498.72	33.23
ค่าหนังสือเรียน	328.53	7.00	182.43	11.58	140.06	9.91	170.45	19.29	180.65	12.04
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	196.10	4.17	120.07	7.62	89.80	6.36	112.59	12.74	117.34	7.82
อื่นๆ	246.71	5.25	55.48	3.52	70.55	4.99	29.66	3.36	77.06	5.14
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม										
ค่าอาหารกลางวัน	1,463.42	31.15	585.32	37.15	506.41	35.84	227.50	25.75	559.02	37.25
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	68.52	1.46	33.74	2.14	40.29	2.85	47.43	5.37	56.33	3.75
อื่นๆ	52.41	1.12	12.29	2.78	70.67	5.00	28.66	3.24	11.48	0.77
รวม	4,697.83	100	1,575.44	100	1,412.98	100	883.43	100	1,500.60	100

ตาราง 17 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามภาคในเขตชนบท

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตชนบท									
	กรุงเทพและปริมณฑล		กลาง		เหนือ		ตะวันออก เฉียงเหนือ		ใต้	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง										
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม										
- ประถมและมัธยม	-		138.42		92.39		65.38		110.45	
- อาชีวศึกษา	-		137.53		135.48		80.42		146.84	
- อุดมศึกษา	-		192.90		196.00		79.13		167.47	
- การศึกษาผู้ใหญ่	-		<u>62.74</u>		<u>54.43</u>		<u>26.78</u>		<u>55.24</u>	
รวม	-		531.59	35.21	478.30	37.48	251.71	30.37	480	32.78
ค่าหนังสือเรียน	-		173.67	11.50	136.96	9.93	160.1	19.32	170.65	11.55
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	-		119.91	7.94	85.85	6.23	108.36	13.08	136.16	9.21
อื่นๆ	-		55.48	3.67	70.56	5.12	29.61	3.57	77.41	5.24
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม										
ค่าอาหารกลางวัน	-		584.20	38.69	498.41	36.15	205.50	24.79	547.76	37.06
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	-		32.67	2.16	37.97	2.75	46.37	5.60	55.31	3.42
อื่นๆ	-		12.26	0.81	70.56	5.12	27.09	3.27	10.58	0.72
รวม	-	-	1,509.78	100	1,378.61	100	828.74	100	1,477.87	100

ตาราง 18 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามภาคของครัวเรือน ในเขตเมือง

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา									
	เขตเมือง									
	รัฐบาล					เอกชน				
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้	กรุงเทพฯและปริมณฑล	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
ประถมศึกษา	453.97 (2.52)	257.18 (2.20)	302.53 (2.13)	211.18 (2.61)	258.82 (2.52)	551.91 (2.32)	267.18 (2.97)	314.56 (2.73)	225.19 (2.21)	297.82 (2.42)
มัธยมศึกษา	639.42 (2.61)	342.53 (2.19)	417.06 (2.58)	296.42 (2.45)	343.43 (2.37)	741.42 (2.46)	447.53 (2.29)	435.89 (2.12)	301.52 (2.95)	429.56 (2.17)
อาชีวศึกษา	622.84 (2.37)	379.27 (2.52)	392.85 (1.97)	318.47 (2.61)	381.09 (2.03)	723.84 (2.19)	396.34 (2.11)	398.36 (1.57)	326.97 (2.51)	456.29 (2.14)
อุดมศึกษา	1,459.24 (2.97)	836.42 (2.13)	814.36 (2.33)	429.52 (2.19)	762.14 (2.23)	2,024.53 (2.12)	1,636.49 (2.05)	936.57 (2.21)	539.52 (2.10)	984.58 (2.14)
การศึกษาผู้ใหญ่	359.22 (1.23)	164.47 (0.96)	172.43 (1.73)	153.36 (0.93)	171.75 (1.24)	-	-	-	-	-

ตาราง 19 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามภาคของครัวเรือน ในเขตชนบท

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา									
	เขตชนบท									
	รัฐบาล					เอกชน				
	กรุงเทพฯและปริมณฑล	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้	กรุงเทพฯและปริมณฑล	กลาง	เหนือ	อีสาน	ใต้
ประถมศึกษา	-	261.84 (2.58)	311.20 (1.97)	206.91 (2.20)	261.24 (2.58)	-	279.65 (2.50)	349.67 (1.87)	210.58 (2.04)	343.58 (2.86)
มัธยมศึกษา	-	342.38 (2.20)	387.91 (2.52)	297.23 (2.19)	345.57 (2.37)	-	396.58 (2.01)	394.16 (2.78)	305.36 (2.09)	386.39 (2.17)
อาชีวศึกษา	-	380.71 (2.61)	376.34 (2.03)	312.76 (0.81)	376.62 (2.52)	-	399.65 (2.74)	396.58 (2.70)	342.71 (1.81)	399.12 (2.42)
อุดมศึกษา	-	825.57 (2.20)	820.56 (2.58)	395.36 (1.97)	749.97 (2.19)	-	1,265.36 (2.52)	869.36 (2.18)	399.02 (1.47)	956.37 (2.69)
การศึกษาผู้ใหญ่	-	153.32 (0.87)	181.24 (0.81)	152.27 (0.79)	162.26 (0.93)	-	-	-	-	-

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของตารางคือ จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ

ตาราง 20 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามขนาดครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง						เขตชนบท					
	1 คน		2 – 3 คน		4 คนขึ้นไป		1 คน		2 – 3 คน		4 คนขึ้นไป	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง												
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม												
- ประถมและมัธยม	78.93		129.34		152.48		75.32		132.53		165.59	
- อาชีวศึกษา	76.29		176.02		237.32		78.56		169.47		243.37	
- อุดมศึกษา	122.73		379.74		428.46		118.33		366.53		419.53	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>31.09</u>		<u>43.35</u>		<u>123.84</u>		<u>32.61</u>		<u>49.41</u>		<u>88.09</u>	
รวม	309.04	30.83	728.45	36.78	942.1	37.69	304.82	31.55	717.94	37.42	916.58	38.91
ค่าหนังสือเรียน	152.78	15.24	172.68	8.72	186.23	7.45	147.15	15.23	181.45	9.46	175.04	7.43
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	98.59	9.84	113.54	5.73	165.62	6.63	83.02	8.59	112.08	5.84	158.32	6.72
อื่นๆ	65.44	6.53	64.52	3.26	68.59	2.74	61.54	6.37	61.73	3.22	66.27	2.81
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม												
ค่าอาหารกลางวัน	318.53	31.78	794.03	40.09	1,036.58	41.48	314.79	32.58	748.21	39.00	943.36	40.05
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	32.14	3.21	59.43	3.00	53.47	2.14	30.45	3.15	56.39	2.94	52.64	2.23
อื่นๆ	25.90	2.58	47.88	2.42	46.69	1.87	24.33	2.52	40.80	2.13	43.36	1.84
รวม	1,002.42	100	1,980.53	100	2,499.28	100	966.10	100	1,918.60	100	2,355.57	100

ตาราง 21 ตารางแสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามขนาดสมาชิกในครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา											
	เขตเมือง						เขตชนบท					
	รัฐบาล			เอกชน			รัฐบาล			เอกชน		
	1 คน	2 – 3 คน	4 คนขึ้นไป	1 คน	2 – 3 คน	4 คนขึ้นไป	1 คน	2 – 3 คน	4 คนขึ้นไป	1 คน	2 – 3 คน	4 คนขึ้นไป
ประถมศึกษา	297.61 (0.15)	325.48 (0.57)	416.58 (2.86)	276.43 (2.37)	385.74 (1.71)	425.96 (2.28)	286.35 (0.24)	326.47 (0.96)	426.22 (2.09)	325.77 (2.37)	328.55 (2.52)	406.15 (2.18)
มัธยมศึกษา	372.34 (0.24)	396.52 (0.79)	427.43 (2.61)	384.17 (1.67)	212.68 (2.09)	357.92 (1.24)	368.59 (0.35)	382.43 (0.72)	420.73 (2.50)	342.59 (2.03)	397.14 (2.61)	414.76 (2.37)
อาชีวศึกษา	425.18 (0.29)	483.49 (0.96)	525.27 (2.28)	405.49 (2.12)	393.56 (2.28)	473.24 (1.67)	414.27 (0.28)	474.35 (1.05)	572.98 (1.73)	417.24 (1.97)	423.26 (2.58)	636.74 (2.13)
อุดมศึกษา	843.52 (0.81)	1,047.52 (1.73)	1,275.32 (2.90)	872.58 (0.96)	923.42 (1.94)	1,310.32 (2.94)	825.37 (0.74)	1,025.22 (1.53)	1,283.36 (2.28)	857.14 (2.58)	1,221.52 (2.20)	1,293.36 (2.19)
การศึกษาผู้ใหญ่	147.39 (0.63)	208.36 (1.24)	318.42 (0.87)	-	-	-	132.28 (0.56)	218.74 (0.81)	324.49 (0.79)	-	-	-

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของตารางคือ จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ

เนื้อหาเกี่ยวกับตาราง

ตาราง 26 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง								เขตชนบท							
	< 5 ไร่		6 – 19 ไร่		20 – 39 ไร่		> 40 ไร่		< 5 ไร่		6 – 19 ไร่		20 – 39 ไร่		> 40 ไร่	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง																
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม																
- ประถมและมัธยม	164.91		142.52		145.62		168.32		99.52		143.48		137.85		146.69	
- อาชีวศึกษา	182.96		163.94		297.58		290.42		129.56		147.96		164.91		225.94	
- อุดมศึกษา	372.82		312.81		465.13		598.74		134.92		231.32		305.82		436.45	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>128.31</u>		<u>82.91</u>		<u>135.23</u>		<u>147.86</u>		<u>52.48</u>		<u>75.26</u>		<u>109.96</u>		<u>125.32</u>	
รวม	849.00	42.99	702.18	36.57	1,043.56	39.18	1,205.34	27.31	416.48	30.19	598.02	35.94	718.54	35.08	934.40	33.88
ค่าหนังสือเรียน	182.24	9.23	201.94	10.52	211.50	7.94	262.94	8.14	161.32	11.70	167.26	10.05	195.23	9.53	223.45	8.10
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	119.91	6.07	126.32	6.58	186.49	7.00	174.06	5.39	85.62	6.21	88.95	5.35	142.85	6.97	157.11	5.70
อื่นๆ	76.22	3.86	83.45	4.35	134.42	5.05	203.47	6.30	23.52	1.71	75.33	4.53	86.63	4.23	117.79	4.27
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม																
ค่าอาหารกลางวัน	647.61	32.79	713.94	37.18	986.73	37.04	1,274.91	39.46	623.45	45.20	642.47	38.61	809.42	39.51	1,218.53	44.19
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	52.94	2.68	53.46	2.78	58.24	2.19	59.33	1.84	37.79	2.74	50.42	3.03	55.35	2.70	60.41	2.19
อื่นๆ	46.87	2.37	38.74	2.02	42.76	1.61	50.82	1.57	31.20	2.26	41.58	2.5	40.47	1.98	45.88	1.66
รวม	1,974.79	100	1,920.03	100	2,663.70	100	3,230.87	100	1,379.38	100	1,664.03	100	2,048.49	100	2,757.57	100

ตาราง 27 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน ในเขตเมือง

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา							
	เขตเมือง							
	รัฐบาล				เอกชน			
	< 5 ไร่	6 – 9 ไร่	20 – 39 ไร่	> 40 ไร่	< 5 ไร่	6 – 9 ไร่	20 – 39 ไร่	> 40 ไร่
ประถมศึกษา	256.18 (2.82)	297.84 (2.37)	328.26 (2.58)	345.71 (2.12)	306.18 (2.86)	317.85 (2.58)	342.36 (1.97)	365.28 (2.14)
มัธยมศึกษา	321.50 (2.52)	345.36 (2.47)	358.91 (2.52)	363.39 (2.04)	356.38 (2.64)	347.46 (2.37)	419.63 (1.97)	428.52 (1.64)
อาชีวศึกษา	380.65 (2.86)	387.10 (2.58)	404.34 (1.97)	418.27 (2.14)	386.25 (2.51)	395.10 (2.52)	436.35 (2.37)	587.23 (1.97)
อุดมศึกษา	754.28 (2.60)	864.52 (2.03)	1,029.17 (2.52)	1,159.23 (1.93)	624.29 (2.82)	832.61 (2.37)	1,262.15 (2.58)	1,269.24 (2.12)
การศึกษาผู้ใหญ่	202.87 (0.81)	195.36 (0.87)	161.28 (1.73)	167.53 (0.96)	-	-	-	-

ตาราง 28 ตารางแสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน ในเขตชนบท

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษาของ สมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา							
	เขตชนบท							
	รัฐบาล				เอกชน			
	< 5 ไร่	6 – 9 ไร่	20 – 39 ไร่	> 40 ไร่	< 5 ไร่	6 – 9 ไร่	20 – 39 ไร่	> 40 ไร่
ประถมศึกษา	250.91 (2.45)	292.41 (1.97)	320.61 (2.52)	342.17 (1.71)	265.91 (2.52)	301.41 (2.47)	331.27 (2.52)	411.17 (2.04)
มัธยมศึกษา	318.14 (2.64)	328.15 (2.37)	359.12 (1.97)	361.49 (1.64)	325.14 (2.82)	349.15 (2.37)	386.32 (2.58)	394.35 (2.12)
อาชีวศึกษา	341.63 (2.82)	379.42 (2.19)	407.59 (2.58)	419.73 (2.11)	354.63 (2.64)	399.45 (2.37)	425.19 (1.97)	476.73 (1.64)
อุดมศึกษา	716.59 (2.51)	816.13 (2.52)	1,005.53 (2.37)	1,045.34 (1.97)	616.29 (2.45)	896.11 (1.97)	1,096.53 (2.52)	1,395.32 (1.71)
การศึกษาผู้ใหญ่	200.14 (0.79)	183.54 (1.24)	181.46 (0.93)	176.32 (0.81)	-	-	-	-

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของตารางคือ จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ

ตาราง 29 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแบ่งตามระดับการศึกษาของสมาชิกเขตเมือง

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง									
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา		การศึกษาผู้ใหญ่	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง										
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม	126.29	23.42	175.36	26.19	189.42	25.74	378.64	31.00	57.09	13.81
ค่าหนังสือเรียน	105.35	19.53	125.97	18.82	135.28	18.39	141.53	11.58	95.36	23.06
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	62.95	11.67	69.35	10.36	72.15	9.80	102.69	8.41	60.41	14.61
อื่นๆ	39.58	7.34	46.28	6.91	49.24	6.70	76.85	6.29	21.43	5.18
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม										
ค่าอาหารกลางวัน	128.69	23.86	154.36	23.06	190.28	25.86	396.23	32.43	104.85	25.36
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	52.04	9.65	59.45	8.88	60.24	8.18	74.35	6.08	50.29	12.16
อื่นๆ	24.36	4.52	38.62	5.77	39.12	5.32	51.29	4.19	24.01	5.81
รวม	539.26	100	669.39	100	735.73	100	1,221.58	100	413.44	100

ตาราง 30 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแบ่งตามระดับการศึกษาของสมาชิกเขตชนบท

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตชนบท									
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา		อาชีวศึกษา		อุดมศึกษา		การศึกษาผู้ใหญ่	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง										
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม	120.58	23.06	174.28	26.98	190.28	25.74	373.39	31.24	57.32	12.94
ค่าหนังสือเรียน	102.21	19.55	118.71	18.79	139.28	18.84	143.20	11.98	94.91	21.43
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	61.58	11.78	65.49	10.14	72.90	9.86	99.04	8.28	58.24	13.15
อื่นๆ	34.20	6.54	45.81	7.09	48.61	6.57	71.95	6.02	31.56	7.11
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม										
ค่าอาหารกลางวัน	130.74	25.00	147.61	22.85	182.22	24.65	380.47	31.83	121.62	27.46
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	50.10	9.58	55.89	8.65	66.01	8.93	72.47	6.06	52.85	11.93
อื่นๆ	23.42	4.48	38.10	5.90	39.96	5.40	54.61	4.57	26.40	5.96
รวม	522.83	100	645.89	100	739.26	100	1,195.13	100	442.90	100

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแยกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

ผลการสำรวจค่าใช้จ่ายของหัวหน้าครัวเรือนทั้ง 7 ประเภท จำแนกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือนโดยแบ่งตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้

ในเขตเมือง ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่สถานภาพโสด มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 993.26 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 636.58 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 45.57 บาท

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 982.67 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 529.74 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 31.24 บาท

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสประเภทอื่นๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 1,040.72 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 642.39 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 50.59 บาท

ในเขตชนบท ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่สถานภาพโสด มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 907.54 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 617.94 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 42.89 บาท

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 843.75 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 608.75 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 49.85 บาท

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสประเภทอื่นๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 998.34 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 627.48 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 51.32 บาท

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแยกตามสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ทั้ง 7 ประเภท จำแนกตามสถานภาพการทำงาน of หัวหน้าครัวเรือน โดยแบ่งตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้

ในเขตเมือง ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพการทำงานเป็นนายจ้าง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับ ค่าอาหารกลางวันสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 1,082.52 บาท ค่าเล่าเรียน และค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 814.72 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 32.56 บาท

ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัว มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 1,448.59 บาท ค่าอาหารกลางวัน เฉลี่ยเดือนละ 1,267.30 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 39.40 บาท

ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับ ค่าอาหารกลางวันสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 832.74 บาท ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 788.57 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 25.74 บาท

ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นลูกจ้างเอกชน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับ ค่าอาหารกลางวันสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 985.34 บาท ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 956.34 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 30.26 บาท

ครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนไม่ได้ทำงาน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 942.67 บาท ค่าอาหารกลางวัน เฉลี่ยเดือนละ 919.48 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 31.18 บาท

2.2 ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน แบ่งตามลักษณะของครัวเรือน

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแยกตามภาคของครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ทั้ง 7 ประเภท จำแนกตามภาคของครัวเรือน โดยแบ่งตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้

ในเขตเมือง ครัวเรือนในกรุงเทพ และปริมณฑล มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมสูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 2,342.14 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าอาหารกลางวันเฉลี่ยเดือนละ 1,463.42 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 52.41 บาท

ครัวเรือนภาคกลาง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม สูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 586.11 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าอาหารกลางวัน เฉลี่ยเดือนละ 585.32 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 12.29 บาท

ครัวเรือนภาคเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 506.41บาท รองลงมาได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 495.20 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 70.67 บาท

ครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม สูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 267.14 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าอาหารกลางวัน เฉลี่ยเดือนละ 227.50 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 28.66 บาท

ครัวเรือนภาคใต้ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 559.02 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 498.72 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 11.48 บาท

ในเขตชนบท ครัวเรือนในกรุงเทพ และปริมณฑล มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม สูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 2,277.11 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าอาหารกลางวัน เฉลี่ยเดือนละ 1,400.00 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 50.95 บาท

ครัวเรือนภาคกลาง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 584.20บาท รองลงมาได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 531.59 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 12.26 บาท

ครัวเรือนภาคเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 498.41 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 478.30 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 70.56 บาท

ครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม สูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 251.71 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าอาหารกลางวัน เฉลี่ยเดือนละ 205.50 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 27.09 บาท

ครัวเรือนภาคใต้ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด เฉลี่ยเดือนละ 547.76 บาท รองลงมาได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 480.00 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 10.58 บาท

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแยกตามขนาดของครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ทั้ง 7 ประเภท จำแนกตามขนาดของครัวเรือน โดยแบ่งตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้

ในเขตเมือง ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 1 คน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 318.53 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 309.04 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 25.90 บาท

ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 2-3 คน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 794.03 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 728.45 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 47.88 บาท

ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4 คนขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 1,036.58 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 942.10 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 46.69 บาท

ในเขตชนบท ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 1 คน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 314.79 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 304.82 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 24.33 บาท

ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 2-3 คน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 748.21 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 717.94 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 40.80 บาท

ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิก 4 คนขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันมากที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 943.36 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 916.58 บาท ค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 43.36 บาท

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแยกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ทั้ง 7 ประเภท จำแนกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้

ครัวเรือนเขตเมืองและชนบทมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด จำนวน 886.59 บาทและ 863.61 บาท รองลงมาคือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม จำนวน 712.46 บาท และ 706.84 บาท ในส่วนของค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ ของครัวเรือนเขตเมืองและชนบทมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 34.75 บาท และ 31.48 บาท ตามลำดับ

ตาราง 22 แสดงค่าใช้จ่ายของครัวเรือนแยกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง		เขตชนบท	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง				
ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม				
- ประถมและมัธยม	145.34		142.79	
- อาชีวะ	173.58		178.36	
- อุดมศึกษา	320.41		296.27	
- การศึกษาผู้ใหญ่	<u>731.13</u>		<u>89.42</u>	
รวม	712.46	35.04	706.84	36.43
ค่าหนังสือเรียน	173.62	8.54	160.32	8.26
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	128.34	6.31	85.63	4.41
อื่นๆ	52.09	2.56	52.56	2.71
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม				
ค่าอาหารกลางวัน	886.59	43.61	863.61	44.51
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	45.24	2.23	40.03	2.06
อื่นๆ	34.75	1.71	31.48	1.62
รวม	2,033.09	100	1,940.47	100

ตาราง 23 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษา ของสมาชิกในครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			
	เขตเมือง		เขตชนบท	
	รัฐบาล	เอกชน	รัฐบาล	เอกชน
ประถมศึกษา	274.53 (1.63)	315.24 (1.76)	242.68 (1.89)	311.96 (1.52)
มัธยมศึกษา	394.15 (2.46)	412.35 (2.96)	384.56 (1.74)	386.96 (2.06)
อาชีวศึกษา	410.43 (1.43)	523.61 (1.96)	407.52 (2.06)	475.31 (1.53)
อุดมศึกษา	769.39 (2.41)	974.36 (2.02)	720.39 (1.56)	942.14 (2.41)
การศึกษาผู้ใหญ่	184.59 (1.84)	-	185.32 (1.65)	-

หมายเหตุ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บของตารางคือ จำนวนสมาชิกเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแยกตามการประกอบอาชีพของครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ทั้ง 7 ประเภท จำแนกตามการประกอบอาชีพของครัวเรือนโดยแบ่งตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้

ในเขตเมือง ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรมมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด จำนวน 584.12 บาทและ 795.31 บาท รองลงมาคือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม จำนวน 522.96 บาท และ 648.33 บาท ในส่วนของค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ ของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรมมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 34.52 บาท และ 33.57 บาท ตามลำดับ

ในเขตชนบท ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรมมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงสุด จำนวน 463.32 บาทและ 572.86 บาท รองลงมาคือค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม จำนวน 442.58 บาท และ 537.60 บาท ในส่วนของค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ ของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และนอกภาคเกษตรกรรมมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 18.55 บาท และ 32.16 บาท ตามลำดับ

ตาราง 24 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามการประกอบอาชีพของครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

ค่าใช้จ่ายการศึกษา	เขตเมือง				เขตชนบท			
	ครัวเรือนเกษตร		ครัวเรือนนอกภาคเกษตร		ครัวเรือนเกษตร		ครัวเรือนนอกภาคเกษตร	
	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายทางตรง								
ค่าเล่าเรียนค่าธรรมเนียม								
- ประถมและมัธยม	120.22		161.29		115.39		125.28	
- อาชีวะ	153.12		180.16		132.18		164.53	
- อุดมศึกษา	206.53		242.43		156.36		189.60	
- การศึกษาผู้ใหญ่	43.09		64.45		38.65		58.19	
รวม	522.96	33.52	648.33	33.00	442.58	33.91	537.60	33.51
ค่าหนังสือเรียน	168.53	10.80	185.77	9.46	160.04	12.26	185.34	11.55
ค่าอุปกรณ์ในการเรียน	132.61	8.5	162.34	8.26	114.63	8.78	148.95	9.29
อื่นๆ	61.05	3.91	73.58	3.75	56.84	4.35	63.88	3.98
ค่าใช้จ่ายทางอ้อม								
ค่าอาหารกลางวัน	584.12	37.45	795.31	40.49	463.32	35.50	572.86	35.71
ค่าเครื่องแบบนักเรียน	56.13	3.60	65.42	3.33	49.32	3.78	63.29	3.95
อื่นๆ	34.52	2.21	33.57	1.79	18.55	1.42	32.16	2.00
รวม	1559.92	100	1964.32	100	1305.28	100	1604.08	100

ตาราง 25 แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาต่อคน จำแนกตามการประกอบอาชีพของครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือนต่อคน

ประเภทการศึกษา ของสมาชิกใน ครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา							
	เขตเมือง				เขตชนบท			
	รัฐบาล		เอกชน		รัฐบาล		เอกชน	
	เกษตร	นอกภาคเกษตร	เกษตร	นอกภาคเกษตร	เกษตร	นอกภาคเกษตร	เกษตร	นอกภาคเกษตร
ประถมศึกษา	284.46 (2.45)	315.96 (2.01)	301.25 (1.73)	345.26 (2.16)	263.74 (1.94)	342.84 (2.28)	281.34 (1.02)	302.36 (2.09)
มัธยมศึกษา	342.25 (1.53)	397.84 (2.74)	327.42 (1.23)	374.25 (2.44)	325.36 (2.21)	378.58 (2.51)	309.56 (1.53)	402.35 (2.74)
อาชีวศึกษา	364.24 (1.02)	425.92 (2.09)	328.48 (2.21)	416.82 (2.51)	317.48 (1.73)	416.39 (2.16)	328.51 (1.73)	429.51 (2.05)
อุดมศึกษา	714.45 (1.84)	815.68 (2.41)	752.39 (2.45)	834.34 (2.01)	651.28 (1.23)	809.32 (2.44)	716.25 (1.94)	829.34 (2.28)
การศึกษาผู้ใหญ่	226.73 (1.05)	184.43 (0.96)	-	-	215.34 (0.87)	199.01 (1.24)	-	-

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนแยกตามจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ทั้ง 7 ประเภท จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือนโดยแบ่งตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน มีรายละเอียดดังนี้

ในเขตเมือง ครัวเรือนที่ถือครองที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม สูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 849.00 บาท รองลงมาคือ ค่าอาหารกลางวัน เฉลี่ยเดือนละ 647.61 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 46.87 บาท

ครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน จำนวน 6-19 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวัน สูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 713.94 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 702.18 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 38.74 บาท

ครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน จำนวน 20-39 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 1,043.56 บาท รองลงมาคือ ค่าอาหารกลางวัน เฉลี่ยเดือนละ 986.73 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 42.76 บาท

ครัวเรือนที่ถือครองที่ดินมากกว่า 40 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 1,274.91 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 1,205.34 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 50.82 บาท

ในเขตชนบท ครัวเรือนที่ถือครองที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 623.45 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 416.48 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 31.20 บาท

ครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน จำนวน 6-19 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 642.47 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 598.02 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 41.58 บาท

ครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน จำนวน 20-39 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 809.42 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 718.54 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 40.47 บาท

ครัวเรือนที่ถือครองที่ดินมากกว่า 40 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเกี่ยวกับค่าอาหารกลางวันสูงที่สุด เฉลี่ยเดือนละ 1,218.53 บาท รองลงมาคือ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม เฉลี่ยเดือนละ 934.40 บาท และค่าใช้จ่ายทางอ้อมอื่นๆ เฉลี่ยเดือนละ 45.88 บาท

**ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน เปรียบเทียบจำแนกตาม
ปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน และ ปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน**

จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2547 โดยจำแนก
ออกตามปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน และปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน ให้ผล
ดังต่อไปนี้

1. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน

ตาราง 31 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามเพศของหัวหน้าครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

เพศ	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			t
	n	$\bar{x}$	S.D	
ชาย	23,757	1,965.23	1,523.65	7.23*
หญิง	11,086	2,137.65	1,032.95	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 31 พบว่าค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งมีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายมี
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเป็นจำนวนเงิน 1,965.23 และ หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเป็น
จำนวนเงิน 2,137.65 บาท และจากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้า
ครัวเรือนเพศชายและครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง มีค่าใช้จ่ายการศึกษาโดยเฉลี่ย
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาพบว่าครัวเรือนที่มี
หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงมีสัดส่วนจำนวนผู้ที่กำลังศึกษาอยู่มีจำนวนมากกว่า ครัวเรือนที่มี
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย ทั้งในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ซึ่งส่งผลให้ใน
ส่วนของ ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าอาหารกลางวัน ค่าเครื่องแบบนักเรียน เป็นค่าใช้จ่ายที่สูงใน
ขณะที่ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย จะมีค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมสูงทั้งนี้เป็น
เพราะว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะมีสัดส่วนจำนวนผู้ที่กำลังศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษามาก

2. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามอายุของหัวหน้าครัวเรือน

ตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามอายุหัวหน้าครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

อายุ	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			F
	n	$\bar{x}$	S.D	
น้อยกว่า 30 ปี	2,781	2,159.63	984.85	6.34*
30 – 39 ปี	6,630	1,965.98	976.79	
40 – 49 ปี	9,141	2,205.65	976.05	
50 – 59 ปี	7,198	2,217.19	782.93	
60 ปีขึ้นไป	9,093	2,285.31	881.55	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 32 พบว่าค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งมีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุในช่วงน้อยกว่า 30 ปี ช่วง 30 – 39 ปี 40 – 49 ปี 50 – 59 ปี และ 60 ปีขึ้นไป จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนละ 2,285.31 บาท รองลงมาคือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 50 – 59 ปี มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 2,217.19 บาท ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คือ หัวหน้าครัวเรือนซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 30 – 39 ปี คือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 1,965.98 บาท จากการศึกษาพบถึงสาเหตุที่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีอายุอยู่ในช่วง 60 ปีขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่สูงเนื่องจาก ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีอายุอยู่ในช่วง 60 ปีขึ้นไปจะมีสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในวัยกำลังศึกษามากโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาจึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาทั้ง ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าหนังสือเรียน อุปกรณ์การเรียน ค่าอาหารกลางวัน และค่าใช้จ่ายการศึกษ่อื่นๆสูง และอีกสาเหตุหนึ่งคือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไปสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ ศึกษาในสถาบันการศึกษาของเอกชนมากกว่ารัฐบาล จึงทำให้ค่าใช้จ่ายการศึกษาลง

3. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนแยกตามสถานภาพสมรส

ตาราง 33 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

สถานภาพสมรส	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			F
	n	$\bar{x}$	S.D	
โสด	3,140	2,067.15	984.75	*15.05
สมรส	24,575	1,924.75	878.85	
อื่นๆ	7,128	2,322.94	890.15	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์พบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งมีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรส โสด สมรส และอื่นๆ จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสประเภทอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ม่าย หย่าร้าง แยกกันอยู่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุดคือ เดือนละ 2,322.94 บาท รองลงมาคือ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นโสด มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 2,067.15 บาท และ หัวหน้าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คือ หัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 1,924.75 บาท ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสประเภทอื่นๆ มีจำนวนสมาชิกที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาเป็นสัดส่วนที่มากกว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนมีสถานภาพสมรสสมรสแล้ว หรือโสด ซึ่งในระดับอุดมศึกษาค่าใช้จ่ายทางการศึกษาในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าอุปกรณ์ หนังสือเรียนต่างๆ จะเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงจึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาโดยรวมแล้วสูงที่สุด

4. ค่าใช้จ่ายการศึกษาแยกตามสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน

ตาราง 34 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามสถานภาพ
การทำงานของหัวหน้าครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

สถานภาพการทำงาน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			F
	n	$\bar{x}$	S.D	
นายจ้าง	4,609	2,185.10	880.03	15.635*
ธุรกิจส่วนตัว	10,833	3,201.72	2050.92	
ลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ	4,306	1,865.44	979.75	
ลูกจ้างเอกชน	8,339	2,386.28	976.69	
ไม่ได้ทำงาน	6,756	1,197.81	1,180.23	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งมีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการทำงาน เป็น นายจ้าง ธุรกิจส่วนตัว ลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างเอกชน และไม่ได้ทำงาน มีค่าใช้จ่ายการศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัวมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุดคือ เดือนละ 3,201.72 บาท รองลงมาคือ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นลูกจ้างเอกชน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 2,386.28 บาท และหัวหน้าครัวเรือนที่นายจ้าง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 2,185.10 บาท ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายการศึกษาน้อยที่สุด คือ หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 1,197.81 บาท เนื่องจากครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัว จะให้สมาชิกได้รับการศึกษาในระดับที่สูง ๆ เช่น ปริญญาโท ปริญญาเอกเพื่อกลับมาช่วยธุรกิจที่บ้านจึงทำให้ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่สูง ส่วนครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ จากการศึกษพบว่าจะให้สมาชิกในครัวเรือนศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐบาลจึงทำให้มีค่าใช้จ่ายการศึกษาค่ำ

5. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามภาค

ตาราง 35 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามภาค

หน่วย: บาทต่อเดือน

ภาค	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			F
	n	$\bar{x}$	S.D	
กรุงเทพและปริมณฑล	2,061	4,578.37	1,180.31	22.435*
กลาง	10,374	1,564.28	779.6	
เหนือ	8,136	1,392.97	879.75	
ตะวันออกเฉียงเหนือ	9,028	943.24	976.69	
ใต้	5,244	1,486.24	1,021.13	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งอยู่ในภาค กลาง เหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ ใต้และ กรุงเทพและปริมณฑล มีค่าใช้จ่ายการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุดคือ เดือนละ 4,578.37 บาท รองลงมาคือ ครัวเรือนภาคกลาง มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 1,564.28 บาท และครัวเรือนภาคใต้ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 1,486.24 บาท ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายการศึกษาน้อยที่สุด คือ ครัวเรือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 943.24 บาท ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑล จะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องของค่าดำรงชีพที่สูงเพราะในกรุงเทพมีการแข่งขันกันสูง ทั้งในแง่ของธุรกิจและการศึกษา จึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในเขตกรุงเทพและปริมณฑลสูง รวมถึงค่าใช้จ่ายทางด้านการศึกษาด้วย ส่วนจากการศึกษาที่พบว่า ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่ต่ำเป็นเพราะว่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรยังขาดการศึกษาอยู่เป็นจำนวนมากอันเนื่องมาจากปัญหาความยากจน จึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ

6. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนแยกตามขนาดครัวเรือน

ตาราง 36 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามขนาดครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

ขนาดครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			F
	n	$\bar{x}$	S.D	
1 คน	4,296	986.62	684.75	*41.05
2-3 คน	26,009	1,949.65	878.85	
4 คนขึ้นไป	4,538	2,427.43	980.15	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์พบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งครัวเรือนที่มีขนาดของครัวเรือน 1 คน 2-3 คน และ 4 คน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครัวเรือนที่มีขนาดของครัวเรือน 4 คนขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุดคือ เดือนละ 2,427.43 บาท รองลงมาคือ ครัวเรือนที่มีขนาด 2-3 คน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 1,949.65 บาท และ ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คือ ครัวเรือนคนเดียว มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 986.62 บาท ทั้งนี้เนื่องจากครัวเรือนที่มีขนาดของครัวเรือน 4 คนขึ้นไป จะมีสมาชิกที่อยู่ในวัยกำลังศึกษาเป็นจำนวนมากกว่าครัวเรือนขนาดอื่นๆ จึงทำให้ครัวเรือนที่มีขนาดของครัวเรือน 4 คนขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่สูง ทั้งนี้เพราะครัวเรือนคนเดียวมักจะจบการศึกษาแล้วจึงสามารถเลี้ยงตนเองคนเดียวได้ จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่ต่ำ

7. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน

ตาราง 37 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน แยกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

ที่ตั้งของครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			t
	n	$\bar{x}$	S.D	
ครัวเรือนเมือง	21,928	2,133.04	877.39	.55*
ครัวเรือนชนบท	12,915	1,846.31	1,451.61	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 37 พบว่าค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน แยกตามเขตที่ตั้งของครัวเรือน ตั้งแบ่งเป็นครัวเรือนเมือง และครัวเรือนชนบท ครัวเรือนเมืองมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ย เดือน ละ 2,133.04 บาท และครัวเรือนชนบท มีค่าใช้จ่ายการศึกษา เฉลี่ยเดือนละ 1,846.31 บาท ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า ครัวเรือนเมือง และ ครัวเรือนชนบท มีค่าใช้จ่าย การศึกษาโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าครัวเรือน ในเขตเมืองจะอยู่ใกล้สถานศึกษามากกว่าเขตชนบท จึงทำให้ค่าใช้จ่ายการศึกษาของ ครัวเรือนเขตเมืองมีมากกว่าครัวเรือนชนบท และอีกเหตุผลหนึ่งคือในเขตเมืองจะอยู่ใกล้แหล่ง อาหารที่มีราคาและคุณภาพสูงมากกว่าในเขตชนบท อีกทั้งในเขตเมืองยังมีการส่งเสริมให้เด็ก เรียนพิเศษมากกว่าในเขตชนบทด้วย

8. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามการประกอบอาชีพของครัวเรือน

ตาราง 38 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามการประกอบอาชีพของ ครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

การประกอบอาชีพ ของ ครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			t
	n	$\bar{x}$	S.D	
เกษตรกรรม	9,170	1,431.65	1,036.58	.49*
นอกภาคเกษตรกรรม	25,673	1,764.32	977.51	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 38 พบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมมี ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเป็นเงิน 1,431.65 บาท และ ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมี ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเป็นจำนวนเงิน 1,764.32 บาท และจากการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรรม และครัวเรือนนอกภาคเกษตรกรรม มีค่าใช้จ่ายการศึกษาโดยเฉลี่ย แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าครัวเรือนเกษตรกรรม จัดเป็นครัวเรือน ส่วนใหญ่ในประเทศและเป็นครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำเนื่องจาก อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มี รายได้ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับฤดูกาล จึงทำให้ต้องใช้จ่ายในเรื่องของการดำรงชีวิตมากกว่าที่จะใช้ จ่ายไปในเรื่องของการศึกษาซึ่งแตกต่างจากครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ที่มี รายได้จัดว่าสูง จึงสามารถส่งเสริมในเรื่องของการศึกษาให้แก่สมาชิกได้อย่างเต็มที่

9. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน

ตาราง 39 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน แยกตามจำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

จำนวนการถือครอง ที่ดินของครัวเรือน	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			F
	n	$\bar{x}$	S.D	
น้อยกว่า 5 ไร่	4,496	1,687.05	986.74	36.79*
6 – 19 ไร่	17,405	1,792.03	785.95	
20 – 39 ไร่	8,932	2,356.09	774.96	
มากกว่า 40 ไร่	4,010	2,984.23	980.89	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 39 พบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งได้จำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดินเป็น น้อยกว่า 5 ไร่ 6 – 19 ไร่ 20 – 39 ไร่ และมากกว่า 40 ไร่ มีค่าใช้จ่ายการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน มากกว่า 40 ไร่ มีค่าใช้จ่าย เฉลี่ยสูงสุดคือ เดือนละ 2,984.23 บาท รองลงมาคือ ครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน 20-39 ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 2,356.09 บาท และ ครัวเรือนที่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดคือ ครัวเรือนที่ถือครองที่ดิน น้อยกว่า 5 ไร่ ไร่ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เดือนละ 1,687.05 บาท จากผลการวิจัยครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน มากกว่า 40 ไร่จัดว่าเป็นครัวเรือนที่มีฐานะร่ำรวยจึงมีการส่งเสริมให้สมาชิกเรียนในระดับการศึกษาที่สูงๆ จึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายการศึกษาสูง ส่วนครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน น้อยกว่า 5 ไร่จัดว่าเป็นครัวเรือนที่ฐานะยากจนมักไม่มีรายได้เพียงพอที่จะส่งสมาชิกให้เรียนในระดับการศึกษาที่สูงได้

10. ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนแยกตามจำนวนสมาชิกจำแนกตามระดับการศึกษาของครัวเรือน

ตาราง 40 ผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนแยกจำนวนสมาชิกจำแนกตามระดับการศึกษาของครัวเรือน

หน่วย : บาทต่อเดือน

อายุ	ค่าใช้จ่ายการศึกษา			F
	n	$\bar{x}$	S.D	
ประถมศึกษา	21,001	549.38	452.31	4.83*
มัธยมศึกษา	5,395	652.12	652.62	
อาชีวศึกษา	2,331	740.53	542.17	
อุดมศึกษา	2,199	1,198.45	852.63	
การศึกษาผู้ใหญ่	3,917	497.62	425.38	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 40 พบว่าค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ซึ่งมีจำนวนสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับที่แตกต่างกัน ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครัวเรือนที่สมาชิกศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนละ 1,198.45 บาท รองลงมาคือ ครัวเรือนที่สมาชิกศึกษาอยู่ในระดับอาชีวศึกษา มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 740.53 บาท ส่วนครัวเรือนที่สมาชิกศึกษาอยู่ในการศึกษาผู้ใหญ่มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด คือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 425.38 บาท จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายในสถาบันระดับอุดมศึกษา จะเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายของระดับการศึกษาอื่นๆ ทั้งทางด้านค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าอุปกรณ์ หนังสือเรียนต่างๆ ส่วนครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่ศึกษาอยู่ในการศึกษาผู้ใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาน้อย เพราะค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมมีราคาไม่แพง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน และปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือนที่ส่งผลต่อ ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน ปี 2547 สามารถสรุป อภิปรายผล และเสนอแนะได้ดังนี้

ความมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครัวเรือน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครัวเรือน แยกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการทำงาน สถานภาพสมรส และปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน ได้แก่ ภาควิชา ขนาด เขตที่ตั้ง การประกอบอาชีพของครัวเรือน ระดับการศึกษาของสมาชิกและ จำนวนการถือครองที่ดินของครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ครัวเรือน จำนวน 34,843 ครัวเรือน โดยสำนักงานสถิติและสังคมแห่งชาติ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบ Stratified Two – stage Sampling จากครัวเรือนในประเทศไทยทุกภาคในปี พ.ศ. 2547 จำนวนทั้งหมด 18.9 ล้านครัวเรือน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการนำข้อมูลมาทำการวิจัยในครั้งนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนของข้อมูลพื้นฐานของหัวหน้าและสมาชิกในครัวเรือน และส่วนที่สองจะเป็นรายจ่ายของสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งผู้วิจัยเลือกนำข้อมูลในส่วนของค่าใช้จ่ายทางการศึกษามาใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดย การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC for windows version 11.5 ประมวลผลและทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนด้วยค่าร้อยละ
2. แสดงค่าใช้จ่ายการศึกษาแบ่งตามปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือนและลักษณะของครัวเรือน โดยการใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ

3. การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน เปรียบเทียบจำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน และ ปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน ด้วยการทดสอบแบบ t – test และแบบ F - test

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนปี พ.ศ. 2547 ได้ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

ลักษณะข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน

หัวหน้าครัวเรือนที่ได้ตอบแบบสอบถามเป็นจำนวนทั้งสิ้น 34,843 คน ซึ่งได้แก่ ครัวเรือนที่อยู่ตามภาคต่าง ๆ ดังนี้ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ กรุงเทพ และปริมณฑล (กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ)

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง ซึ่ง คิดเป็นร้อยละ 68.20 ส่วนเพศหญิงคิดเป็น 31.80

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนมากที่สุดจะอยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.20 รองลงมาคือครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.10 ช่วงอายุของหัวหน้าครัวเรือนที่มีการตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือช่วงอายุ น้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.00

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้วมีสัดส่วนในการตอบแบบสอบถามมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.50 รองลงมาคือครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นม่าย หย่าร้าง และแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 20.50 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด คือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่โสด คิดเป็นร้อยละ 9.00

สภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือนที่มีสัดส่วนสูงสุดคือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 31.10 รองลงมาคือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นลูกจ้างเอกชน คิดเป็นร้อยละ 23.90 ส่วนหัวหน้าครัวเรือนที่มีสัดส่วนน้อยที่สุดคือครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือน ที่เป็นลูกจ้างรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 12.40

ครัวเรือนทั้งหมดที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นจำนวน 34,843 ครัวเรือนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ครัวเรือนที่อยู่ในภาคกลางมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.80 รองลงมาคือ ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 25.90 ส่วนครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑล คิดเป็นร้อยละ 5.90

ครัวเรือนขนาด 2-3 คนมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.60 รองลงมาคือ ครัวเรือนขนาด 4 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 13.00 ส่วนครัวเรือนขนาด 1 คนมีจำนวน ร้อยละ 12.30

ครัวเรือนที่อยู่ในเขตเมืองมีจำนวนมากกว่า ครัวเรือนที่อยู่ในเขตชนบท คิดเป็นร้อยละ 62.90 ส่วนครัวเรือนเขตชนบท คิดเป็นร้อยละ 37.10

ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม มีจำนวนคิดเป็นสัดส่วนมากกว่า ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73.70 ส่วนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 26.30

ถ้าจำแนกตามจำนวนการถือครองที่ดินแล้ว ครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน 6-19 ไร่ มีสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 ครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดินรองลงมาก็คือ 20-39 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.60 ส่วนครัวเรือนจำนวนการถือครองที่ดินน้อยที่สุดคือ มากกว่า 40 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.50

ครัวเรือนที่มีสมาชิกศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.30 รองลงมาก็คือครัวเรือนที่มีสมาชิกศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 15.50 ส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6.30

การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนทั่วราชอาณาจักร

ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายการศึกษารวมทั่วราชอาณาจักรเฉลี่ย เดือนละ 3,973.56 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 2,033.09 บาท และเขตชนบท 1,940.47 บาท ซึ่งพิจารณาแยกตามภูมิภาค ครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 4,697.83 บาท ภาคกลางมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 3,085.22 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 1,575.44 บาท และเขตชนบท 1,509.78 บาท ภาคกลางมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 3,085.22 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 1,575.44 บาท และเขตชนบท 1,509.78 บาท ภาคเหนือมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 2,791.59 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 1,412.98 บาท และเขตชนบท 1,378.61 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 1,712.17 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 883.43 บาท และเขตชนบท 828.74 บาท และภาคใต้มีค่าใช้จ่ายการศึกษาเฉลี่ยเดือนละ 2,978.47 บาท โดยแบ่งเป็นเขตเมือง 1,500.60 บาท และเขตชนบท 1,477.87 บาท

การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือน เปรียบเทียบจำแนกตาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าครัวเรือน และ ปัจจัยตามลักษณะของครัวเรือน

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนตามปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางลักษณะของครัวเรือน พอสรุปได้ดังนี้

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีเพศที่แตกต่างกัน มีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 1) โดยการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครัวเรือนที่มี หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,965.23 บาท ต่ำกว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 2,137.65 บาท

ครัวเรือนที่มี หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 2) โดย การศึกษาครั้งนี้พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่อายุ 60 ปีขึ้นไปมีค่าใช้จ่ายมากที่สุดคือ เฉลี่ยเดือนละ 2,285.31 บาท รองมาคืออายุ 50-59 ปี น้อยสุดคือ อายุ 30-39 ปี เฉลี่ยเดือนละ 1,965.98 บาท

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน มีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 3) โดยการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครัวเรือนที่มี หัวหน้าครัวเรือนสภาพสมรสอื่นๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย มากที่สุด คือ 2,322.94 บาท และน้อยที่สุดคือครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว มี ค่าใช้จ่าย 1,924.75 บาท

ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน มีค่าใช้จ่าย การศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 4) โดยการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพธุรกิจ ส่วนตัวมีค่าใช้จ่ายมากที่สุดคือ 3,201.72 บาทและน้อยที่สุดคือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่ ไม่ได้ทำงาน

ครัวเรือนที่ตั้งในภาคที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 5) โดยการศึกษา ครั้งนี้พบว่าครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายการศึกษาสูงสุดคือ 4,578.37 บาท และ น้อยที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือ 976.69 บาท

ครัวเรือนที่มีขนาดของครัวเรือนที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 6) โดย การศึกษาครั้งนี้พบว่า ครัวเรือนขนาด 4 คน มีค่าใช้จ่ายการศึกษามากที่สุดเฉลี่ยเดือนละ 2,427.43 บาทและน้อยที่สุดคือครัวเรือนคนเดียวมีค่าใช้จ่ายการศึกษา 986.62 บาท

ครัวเรือนที่มีเขตที่ตั้งของครัวเรือนที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 7) โดยการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครัวเรือนเมืองมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าครัวเรือนชนบท ซึ่งครัวเรือนเมืองมี ค่าใช้จ่ายการศึกษา 2,133.04 บาท และครัวเรือนชนบทมีค่าใช้จ่ายการศึกษา 1,846.31 บาท

ครัวเรือนที่มีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 8) โดย การศึกษาครั้งนี้พบว่า ครัวเรือนเกษตรมีค่าใช้จ่ายการศึกษาน้อยกว่า ครัวเรือนนอกภาคเกษตร ซึ่ง

ครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดินที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 9) โดย การศึกษาครั้งนี้พบว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดินน้อยกว่า 5 ไร่ มีค่าใช้จ่ายการศึกษา

ต่ำที่สุด จำนวน 1,764.32 บาท ส่วนที่สูงที่สุดคือ จำนวนการถือครองที่ดิน มากกว่า 40 ไร่ มีค่าใช้จ่าย 2,984.23 บาท

ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่ศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (สมมติฐานที่ 10) โดยการศึกษาครั้งนี้พบว่าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนในระดับอุดมศึกษา มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุด คือ เดือนละ 1,198.45 บาท และน้อยที่สุดคือ ครัวเรือนที่สมาชิกศึกษาอยู่ในการศึกษาผู้ใหญ่ คือ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 425.38 บาท

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนไทย ปี พ.ศ. 2547 ประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยที่นำมาศึกษาทั้ง 7 ประเภท จากการศึกษาพบว่า ค่าอาหารกลางวัน เป็นค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนสภา ตันตปากุล (2541 : 72) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน ประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่า ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่ผู้ปกครองต้องจ่ายให้กับสถาบันมากที่สุดคือ ค่าอาหารกลางวัน อาหารเสริม และขนมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลมาจากสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งทำการสำรวจไปทั่วทุกภาคของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบเฉลี่ยในแต่ละเดือน ค่าอาหารกลางวันเป็นค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนต้องจ่ายให้แก่สมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ในทุก ๆ วันซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต้องใช้จ่ายทุกวันซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับ ค่าใช้จ่ายการศึกษาด้านอื่นๆ ที่จะต้องจ่ายเป็นรายเทอม ได้แก่ ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมต่างๆ ค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์ในการเรียน ซึ่งคิดเฉลี่ยเป็นรายเดือนแล้วจะเป็นจำนวนเงินที่น้อยกว่าค่าอาหารกลางวัน

2. จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงจะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากดังจะเห็นในผลการศึกษาในส่วนของจำนวนสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ ว่าในครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงจะมีจำนวนของสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นต่างๆ มีจำนวนมากกว่าจำนวนของสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ในในครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย ซึ่งส่งผลให้ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่างๆไม่ว่าจะเป็น ค่าอาหารกลางวัน ค่าเครื่องแบบนักเรียน หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงมีมากกว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย ยกเว้นเฉพาะค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมเท่านั้นที่ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะมีสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอุดมศึกษามาก ซึ่งส่งผลให้ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมสูง ส่วนสาเหตุทางสังคมที่ทำให้พบว่าในครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงมี

ค่าใช้จ่ายการศึกษาสูง เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยถึงแม้ว่าผู้หญิงจะมีบทบาทในการเป็นผู้นำครอบครัวมากขึ้นก็ตาม แต่ถ้าครัวเรือนนั้นมีหัวหน้าครัวเรือนและคู่สมรส ก็จะยอมรับให้เพศชายเป็นหัวหน้าครัวเรือนเสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นครัวเรือนที่ผู้ตอบแบบสอบถามหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง ก็จะเป็นไปในกรณีที่หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงยังโสด ต้องทำงานเลี้ยงดูสมาชิกในครัวเรือนเอง หรือ หัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงผ่านการสมรสแล้ว แต่ปัจจุบันต้องทำหน้าที่ดูแลสมาชิกในครัวเรือนเพียงลำพัง อันเนื่องมาจากการหย่าร้าง แยกกันอยู่ หรือ การสูญเสียชีวิตของสามี จึงทำให้ครัวเรือนเหล่านี้มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง จะเห็นได้ว่า จากการวิจัยหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิงจะรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือนที่สูงกว่าครัวเรือนที่หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2543 : 13-14) ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับหัวหน้าครัวเรือนหญิงและชายกับระดับความเป็นอยู่ของครัวเรือน ซึ่งพบว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะมีระดับความเป็นอยู่สูงกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง

3. เมื่อพิจารณาจากอายุของหัวหน้าครัวเรือน จะเห็นว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาสูงที่สุดที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนของสมาชิกที่อยู่ในวัยกำลังศึกษามากที่สุด และจำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยอุดมศึกษามีจำนวนมาก จึงส่งผลให้ค่าเล่าเรียน และค่าธรรมเนียมเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงสำหรับการศึกษาระดับนี้ และสิ่งหนึ่งที่น่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่สูง เนื่องจาก ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีจำนวนสมาชิกอาศัยอยู่ในครัวเรือนมากและสมาชิกในครัวเรือนก็อาจจะกำลังอยู่ในวัยเรียน ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาทั้งด้าน ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าอุปกรณ์การเรียนต่างๆ และค่าอาหารกลางวันเป็นค่าใช้จ่ายที่สูง จึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนอายุ 60 ปีขึ้นไปสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน น้อยหิิด (2540 : 35)

4. เมื่อพิจารณาจากสถานภาพการสมรสของหัวหน้าครัวเรือน จะเห็นว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ ซึ่งได้แก่ ม่าย , หย่าร้าง , แยกกันอยู่ จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาสูงสุด รองลงมาคือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่โสด และต่ำสุดคือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้ว ที่เป็นเช่นนี้เพราะจะเห็นได้ว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่มีสถานภาพสมรสอื่นๆ จะมีสัดส่วนผู้ที่เรียนอยู่ในวัยอุดมศึกษามากกว่า ครัวเรือนประเภทอื่นๆ ในระดับอุดมศึกษาจะมีค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายส่วนตัวค่อนข้างสูง และเมื่อพิจารณาทางแง่สังคมจะเห็นได้ว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่สถานภาพม่าย , หย่าร้าง , แยกกันอยู่ จะต้องเป็นผู้แบกรับภาระค่าใช้จ่ายการศึกษาของสมาชิกเพียงผู้เดียว ส่วนครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นโสดก็จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่สูงรองลงมา เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นโสดยังไม่มีภาระอื่นๆ ที่ต้องรับผิดชอบมากนัก จึงมักสนใจเรื่องของตนโดยการศึกษาหาความรู้มากขึ้น

อาจจะเป็นการเรียนต่อในระดับสูงๆ ขึ้นไป ซึ่งทำให้ค่าใช้จ่ายการศึกษามีจำนวนที่สูง ส่วนครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่สมรสแล้วจะมีคู่สมรสเป็นผู้ช่วยแบกรับค่าใช้จ่ายต่างๆ บางคู่อาจจะยังไม่มีบุตรจึงทำให้ค่าใช้จ่ายการศึกษาอยู่ในระดับต่ำได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนายเกษฎาพงษ์ ประเสริฐสังข์ (2547 : 111) ซึ่งทำการวิจัยในเรื่องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือนไทย ซึ่งพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีสภาพแยกกันอยู่ จะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการบริโภคเป็นสัดส่วนที่สูงกว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีสภาพสมรสแบบอื่นๆ

5. เมื่อพิจารณาจากสถานภาพการทำงานของหัวหน้าครัวเรือน จะเห็นว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัวจะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาสูงที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของปฎิมาพร เมฆสมุทร (2547 : 103) ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีสัดส่วนผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษามาก ซึ่งจะเห็นได้ว่า ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัวมักจะให้สมาชิกในครัวเรือนศึกษาในระดับการศึกษาที่สูงๆ เช่น ปริญญาโท ปริญญาเอก เพื่อที่ได้นำความรู้ที่ร่ำเรียนมา มาช่วยงานธุรกิจของครอบครัวให้มีความเจริญก้าวหน้า บางครัวเรือนก็ส่งบุตรหลานไปเรียนยังต่างประเทศ ซึ่งส่งผลให้ครัวเรือนมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่ค่อนข้างสูง และอีกสาเหตุหนึ่งที่พบจากการวิจัยถึงสาเหตุที่ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัวมีค่าใช้จ่ายการศึกษาสูง คือ ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีสัดส่วนผู้ที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาของเอกชนมากกว่าสถาบันการศึกษาของรัฐบาล ซึ่งสถาบันการศึกษาของเอกชนเป็นการบริหารของเอกชน ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการศึกษาต่างๆ ถูกกำหนดจากผู้บริหารของสถาบัน ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดเป็นมาตรฐานเหมือนของสถาบันการศึกษารัฐบาล จึงทำให้ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาต่างๆ ของสถาบันการศึกษาของเอกชนสูง เพราะสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้ครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนประกอบธุรกิจส่วนตัวจะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่สูง

6. จากผลการศึกษาพบว่าค่าใช้จ่ายการศึกษา ของครัวเรือนเขตเมือง มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าครัวเรือนชนบท ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ครัวเรือนเขตเมืองมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพสูง และอยู่ใกล้สถานศึกษาที่ดีๆ ซึ่งสถาบันศึกษาเหล่านั้นมักจะมีค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมรวมถึงค่าอุปกรณ์การเรียนต่างๆ ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายแล้วมีราคาสูง และสมาชิกในครัวเรือนเมืองจะต้องการการกินอยู่ที่ดี ทันสมัย อาจจะเป็นพวกอาหารฟาสฟู้ดต่างๆ ซึ่งมีราคาแพงส่งผลให้ครัวเรือนในเมืองมีค่าใช้จ่ายจำพวกนี้สูง ในขณะที่ครัวเรือนชนบทแหล่งอาหารการกินมีราคาไม่แพงมากนัก และค่าเล่าเรียนรวมถึงค่าธรรมเนียม ค่าอุปกรณ์ในการเรียนต่างๆ มีราคาไม่แพง จึงส่งผลให้ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาโดยรวมของครัวเรือนเมืองสูงกว่า ครัวเรือนในชนบท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประภัสสร เวชประสิทธิ์ (2541 : 75) ซึ่งทำการศึกษา เรื่องการประมาณการค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู และค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของบุตร ซึ่งพบว่า ค่าใช้จ่ายทางด้านการศึกษาของโรงเรียนในเขตเทศบาล สูงกว่า ค่าใช้จ่ายของบุตรที่ศึกษาในโรงเรียนนอกเขตเทศบาล และสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ นพวรรณ จงวัฒนา (2530 : 25) ทำการวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเด็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ค่าใช้จ่ายค่าเล่าเรียนของเด็กในเขตเมืองสูงกว่าเด็กชนบท

7. เมื่อพิจารณาค่าใช้จ่ายการศึกษาพิจารณาตามภูมิภาคพบว่า ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนกรุงเทพและปริมณฑล เป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่สูงมากเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งพบว่าค่าใช้จ่ายทางด้านค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียม จะอยู่ในสัดส่วนที่สูงมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล จะมีค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมที่มีราคาแพง อาจจะเนื่องมาจากในสังคมคนกรุงเทพจะมีการแข่งขันกันสูงในทุกๆ ด้าน มีการแข่งขันทั้งด้านการทำธุรกิจ การทำงานซึ่งส่งผลให้คนกรุงเทพเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจจะต่างจากผู้คนในภูมิภาคอื่นๆที่มีการแข่งขันกันต่ำ ซึ่งสถาบันการศึกษาในกรุงเทพมีทั้งที่ประกอบด้วยสถาบันการศึกษาของเอกชนและสถาบันการศึกษาของรัฐบาล ซึ่งค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการศึกษาของเอกชนจะมีราคาสูงกว่าของรัฐบาล ครัวเรือนที่มีสมาชิกที่อยู่ในวัยที่กำลังศึกษาอยู่ต่างก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายทางการศึกษาเพื่อที่จะให้สมาชิกในครัวเรือนเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาของรัฐบาลให้ได้เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เพราะถ้าสมาชิกในครัวเรือนเข้าสถาบันการศึกษาของรัฐบาลไม่ได้ก็ต้องศึกษาในสถาบันการศึกษาเอกชน จึงส่งผลให้ครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑลสนับสนุนให้สมาชิกในครัวเรือนเรียนพิเศษ ดังจะเห็นได้จากการวิจัยซึ่งพบว่า ครัวเรือนในกรุงเทพและปริมณฑลมีค่าใช้จ่ายการศึกษาทางตรงสูงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนนท์ ลีศัตรุพ่าย (2545 : 77) ที่พบว่าค่าใช้จ่ายของนักศึกษาที่มีภูมิลำเนากรุงเทพฯ สูงกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดอื่นๆ

8. จากผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม จะมีค่าใช้จ่ายการศึกษาสูงกว่า ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนนท์ ลีศัตรุพ่าย (2545 : 82) และ บริรักษ์ สุนทรหงส์ (2546 : 166) ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีรายได้ต่ำ และรายได้ยังขึ้นกับฤดูกาลและผลผลิตที่มีความไม่แน่นอน ทำให้ต้องใช้เงินอย่างระมัดระวังที่สุดซึ่งส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภค จึงทำให้ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีการใช้จ่ายเงินทางการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน ทั้งด้าน ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ค่าอาหารกลางวัน ค่าเสื้อผ้าเครื่องแบบนักเรียน หรือค่าใช้จ่ายอื่นๆเป็นจำนวนที่ต่ำกว่าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ซึ่งครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมักจะเป็นครัวเรือนที่มีรายได้ที่แน่นอน บ้างก็รับในรูปของค่าจ้าง เงินเดือน มีรายได้ที่ค่อนข้างสูงจึงทำให้มีรายได้พอเพียงที่จะจับจ่ายใช้สอยในการอุปโภคบริโภคและค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับการศึกษาที่สูงและศึกษาในสถาบันที่ดี

9. จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า ครัวเรือนที่มีขนาดของครัวเรือนที่มีสมาชิกตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป มีค่าใช้จ่ายการศึกษามากที่สุด ส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิก 1 คน มีค่าใช้จ่ายการศึกษา

น้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายฝน น้อยหิต (2540 : 86) ทั้งนี้เนื่องมาจากครัวเรือนที่มีขนาดของครัวเรือนที่มีสมาชิกตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป จะมีโอกาสที่มีสมาชิกที่อยู่ในวัยเรียนมากกว่าครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียง 1 คน จึงส่งผลให้ครัวเรือนที่มีสมาชิกตั้งแต่ 4 คนขึ้นไปมีค่าใช้จ่ายในการศึกษามาก และอีกเหตุผลหนึ่งคือ ครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียง 1 คนอาจจะมีบางครัวเรือนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว เพราะการที่ครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียงคนเดียวย่อมหมายถึงหัวหน้าครัวเรือนนั้นต้องมีรายได้เพื่อมาเลี้ยงชีพประทั้งชีวิตตนเอง ถ้าหัวหน้าครัวเรือนมีงานทำก็แสดงว่าหัวหน้าครัวเรือนนั้นได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ครัวเรือนที่มีสมาชิกเพียง 1 คนมีค่าใช้จ่ายการศึกษาต่ำกว่าครัวเรือนที่มีสมาชิกตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป

10. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดินมากกว่า 40 ไร่ มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสูงกว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน น้อยกว่า 5 ไร่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน มากกว่า 40 ไร่ จัดว่าเป็นครัวเรือนที่ร่ำรวย มีรายได้ที่สามารถส่งเสริมบุตรหลานให้มีการศึกษาที่ดี ศึกษาในสถาบันการศึกษาชื่อดังซึ่งมักจะมีค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายทางตรงที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่สูง และครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน มากกว่า 40 ไร่ ก็จะมีรายได้ที่เพียงพอที่จะให้สมาชิกในครัวเรือนได้ใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคได้อย่างเต็มที่ ทั้งด้านค่าอาหารกลางวัน ค่าอุปกรณ์ หนังสือในการเรียนต่างๆ ค่าเรียนพิเศษอื่นๆ ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับครัวเรือนที่มีจำนวนการถือครองที่ดิน น้อยกว่า 5 ไร่ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นครัวเรือนที่มีฐานะยากจนกว่า มีข้อจำกัดในเรื่องของรายได้ที่จะใช้ในการอุปโภคบริโภค รวมถึงการใช้จ่ายทางด้านการศึกษาจึงไม่สามารถส่งเสริมให้สมาชิกได้รับการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่ดีได้อย่างเต็มที่ เพราะจะต้องใช้จ่ายเงินในด้านอื่นมากกว่า อาทิเช่น ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน อาหารการกิน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าที่อยู่อาศัย ในสิ่งเหล่านี้มากกว่าที่จะใช้จ่ายในด้านการศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายฝน น้อยหิต (2540 : 46)

11. จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาจะมีค่าใช้จ่ายการศึกษามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุธรรม อารีกุล (2543 : 16) ซึ่งพบว่าค่าใช้จ่ายในระดับอุดมศึกษาเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่เตรียมพร้อมสำหรับผู้ที่จะเข้ารับการศึกษาเพื่อที่ก้าวเข้าสู่วัยทำงาน เพราะฉะนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนต่างๆจะเน้นวิชาเฉพาะทาง ซึ่งบางรายวิชา เช่น วิศวกรรม วิทยาศาสตร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ล้วนต้องใช้อุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน ที่จะต้องใช้เงินสูง ซึ่งถ้าเทียบกับการศึกษาในระดับอื่นๆ ที่เรียนตามวิชาสามัญที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ก็จะใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนมีราคาไม่แพงมากนัก และจากผลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่ศึกษาอยู่ในการศึกษาผู้ใหญ่มีค่าใช้จ่ายการศึกษาต่ำที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพงษ์ ไสยโสภณ (2534 : 42) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการเข้าสู่วัยการศึกษานอกโรงเรียน

ระบบสายสามัญจังหวัดนนทบุรี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการศึกษาผู้ใหญ่เป็นระดับการศึกษาที่ทางรัฐบาลจัดขึ้นเพื่อให้กับผู้ที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสศึกษา เพื่อมีความรู้ทัดเทียมกับผู้อื่นในสังคมได้ ผู้ที่ไม่มีโอกาสศึกษาสาเหตุส่วนใหญ่เพราะไม่มีรายได้เพียงพอที่จะให้สมาชิกในครัวเรือนได้รับการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่างๆ จึงเป็นการดีที่รัฐบาลได้จัดให้มีการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้น ซึ่งการศึกษาผู้ใหญ่จะมีค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมที่ถูกลงมาก จึงทำให้ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกที่ศึกษาอยู่ในการศึกษาผู้ใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่ต่ำสุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของครัวเรือน ปี 2547 ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาประเภทค่าอาหารกลางวันของครัวเรือน มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าค่าใช้จ่ายประเภทอื่นๆ ดังนั้นครัวเรือนที่มีสมาชิกที่กำลังศึกษาอยู่ หรือเตรียมตัวจะให้สมาชิกเข้ารับการศึกษานในสถาบันต่างๆ ควรตระหนักถึงความสำคัญของค่าใช้จ่ายด้านอาหารกลางวัน และควรมีการเตรียมเงินให้เพียงพอจ่ายค่าอาหาร หรือหาแนวทางประหยัดค่าใช้จ่ายด้านนี้ลง ส่วนทางด้านสถาบันการศึกษา ผู้บริหารของสถาบันควรได้มีการควบคุมคุณภาพและราคาอาหารในสถาบันให้เหมาะสม โดยให้ร้านค้าแสดงความจำนงและให้ฝ่ายสวัสดิการของสถาบันเลือกสรรร้านค้าที่ถูกสุขลักษณะ มีคุณภาพ มีราคาที่เหมาะสม และสถาบันการศึกษาอาจจะเป็นผู้พิจารณาความหลากหลายของประเภทอาหาร เพื่อให้ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่มีโอกาสเลือก ซึ่งข้อเสนอแนะเหล่านี้อาจจะทำให้ค่าใช้จ่ายประเภทค่าอาหารกลางวันของครัวเรือนลดลงด้วย

2. จากผลการวิจัยพบว่า ค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นค่าใช้จ่ายที่สูงมากเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายการศึกษาของครัวเรือนในภาคอื่นๆ เหตุเพราะครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครมีค่าครองชีพที่ค่อนข้างสูง และมีสถาบันการศึกษาที่ดีอยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นทางรัฐบาลควรได้จัดให้มีการกระจายสถานศึกษาไปตั้งตามภูมิภาคอื่นๆ ให้มากขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของครัวเรือนทางด้านการได้รับโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนที่ตั้งอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าใช้จ่ายการศึกษาน้อยที่สุด

3. จากผลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม มีค่าใช้จ่ายการศึกษาต่ำ ดังนั้นทางสถาบันการศึกษาที่อยู่ในแหล่งเกษตรกรรมน่าจะมีการจัดหลักสูตรที่ทำให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในท้องถิ่น และตรงตามความต้องการของท้องถิ่น คือ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมการจัดหลักสูตรเกี่ยวกับภาควิชาเกษตรกรรม และเนื้อหาหลักสูตรให้เข้ากับสภาพชุมชน มีการนำเทคโนโลยีในด้านคอมพิวเตอร์มาใช้ในการสนับสนุนในด้านภาคเกษตร โดยมีการใช้คอมพิวเตอร์ในเรื่องของ Internet เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปช่วยพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ท้องถิ่น

สามารถรู้ข้อมูลข่าวสารของราคาสินค้าเกษตรและความต้องการในตลาดโลก และนำไปแก้ไขเพื่อ
เพาะปลูกตามความต้องการของตลาด

4. จากผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนที่มาศึกษาในสถาบันการศึกษาของเอกชนจะ
เสียค่าใช้จ่ายที่สูง ทั้งนี้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาเอกชนควรมีการควบคุม ค่าเล่าเรียน
ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าอาหารของร้านอาหารในสถาบัน ให้มีความเหมาะสมกับสภาพความ
เป็นจริง เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายการศึกษาของครูโรงเรียนที่มีมาศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษา
เอกชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากข้อมูลและผลการทำวิจัยน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยแยกตามลักษณะของ
ครูโรงเรียนให้มากกว่านี้ เพื่อจะได้ทราบความแตกต่างของแต่ละครูโรงเรียน ว่ามีค่าใช้จ่ายการศึกษาที่
แตกต่างกันจำนวนเท่าใด

2. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายทางตรงและทางอ้อมถึงความ
แตกต่างกันให้มากกว่านี้และควรจำแนกประเภทของค่าใช้จ่ายให้ละเอียดมากขึ้น เพื่อให้ผลที่ได้
จากการศึกษามีความใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายของแต่ละครูโรงเรียน

3. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรนำรายได้ของครูเรียนมาเทียบเป็นสัดส่วนต่อรายได้
เพื่อหาภาระที่ครูเรียนต้องรับภาระด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนารัตน์ ไกรกุล. (2541). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความนิยมของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษา จังหวัดนนทบุรี*. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2529). *รายงานผลการวิจัย เรื่องค่าใช้จ่ายและ การลงทุนในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- ชนิกา ศิลปอนันต์; และ จุฑา ฉัตรคุปต์. (2517). *รายงานสำรวจและวิจัยค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวางแผนและพัฒนา สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจียบ ไทยยิ่ง.(2522). *การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.(การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เทียนฉาย กิระนนท์. (2519). *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์และกำลังคน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2543). *เศรษฐศาสตร์การศึกษา : สำหรับผู้บริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธำรง อุดมไพจิตรกุล. (2544). *เศรษฐศาสตร์การศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธำรงค์ บัวศรี. (2509, เมษายน) “เศรษฐศาสตร์การศึกษา” กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูจันทระเกษม. (68):20
- นพวรรณ โชควัฒนา และ จุฑา มนัสไพบุลย์ . (2528). “ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญคง หันจางสิทธิ์.(2540) . *เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ : ประชากร แรงงาน การศึกษา ฝึกอบรม ศาสนธรรม จริยธรรม สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์.
- ณัฐนนท์ ลีศัตรูพ่าย.(2545). *วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและปัญหาของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ*. สารนิพนธ์ ศ.ม.(เศรษฐศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญทิพย์ เกียรติกำจาย. (2525). *การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. สำนักทดสอบทางจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แมสเวลล์ลิซซิง จำกัด.

- ประภัสสร เวชประสิทธิ์. (2532). การประมาณค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูและค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของบุตร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รัตน์สภา ตันตาปกุล. (2541). ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วรรัตน์ เรืองรัตนเมธี. (2521). การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในกรุงเทพมหานครและภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์พาณิชยศาสตร์มหาบัณฑิต (สถิติ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 117.
- วัชร สุวรรณศิริเขต. (2536). การเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการเดินทางของนักเรียนระหว่างการใช้รถยนต์ส่วนตัวกับรถโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วีระ พุ่มเกิด. (2546). “การศึกษาค่าใช้จ่ายของนักศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต”, สารนิพนธ์ เศรษฐศาสตร์การศึกษา , มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2532). การวางแผนในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต .
- สุนา ตั้งจิตวิสุทธ์. (2541). การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเนื้อสัตว์ของครัวเรือน. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 39-40, 42-43, 70.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ . (2543). “หัวหน้าครัวเรือนหญิงและชายกับระดับความเป็นอยู่ของ ----- . (2547). รายงานการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2547. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุภรณ์ ชัยนิธิกรณ. (2518). “ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปรียา ควเรชคุปต์. เศรษฐศาสตร์การศึกษา. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สาโรช บัวศรี .(2514). ข้อคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาไทย. ความคิดบางประการทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
- สุภรณ์ ชัยนิธิกรณ. (2519). “ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาผู้ใหญ่ในกรุงเทพมหานคร” รายงานวิจัยของกองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สุกานดา ตปนียางกูร. (2548). ค่าใช้จ่ายกับการบริโภคความรู้ . รายงานวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อำไพ โกมลมิทร์ . (2515). “ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาวิทยาลัยครูทั่วประเทศ” รายงานวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัมพร วิจิตรพันธ์. (2520). *เศรษฐศาสตร์การศึกษาและวางแผนกำลังคน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อังคณา สายยศ. (2523). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทาง การศึกษา
และจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา วัฒนาณรงค์. (2539). *สังคมวิทยาและเศรษฐศาสตร์การอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัมพร วิจิตรพันธ์ และ อัญชลี ค้อคงคา. (2525). *เศรษฐศาสตร์การศึกษาและการวางแผนกำลังคน*.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อภิชัย พันธเสน. (2519) *เศรษฐศาสตร์การศึกษา การศึกษาปฏิรูปหรือปฎิวัติ*. กรุงเทพฯ: บพิธการ พิมพ์.
ranson, W.H. (1979). *Macroeconomic Theory and Policy*. (2nd ed.). New York: Harper &
Row, Publishers.
- Cohn, Elchanan. (1990). *The economics of education*. Oxford : Pergamon.
- Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Haper & Row
Publishers.
- Deaton, A. and J. Muellbauer. (1980). *Economics and Consumer Behavior*. Cambride:
Cambridge University Press.
- Edward H. Litchfield. (1956). *Notes on General Theory of Administration*. New
York :Administrative Science Ornately.
- Engel, James F. (1990). *Consumer behavior*. Chicago : Dryden Press
- Evenson E. Robert & Mwabu Germano. (1995). *Household Composition and Expenditures
on Human Capital Formation in Kenya*. Paper number 731.
- Good, C.V. (1974). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book Company
- Jarvis, Peter . (2000) . “Globalization , the Learning Society and Comparative
Education .” In Ball , Stephen J. (ed.) 2004 , *Sociology of Education*.
London : Routledge Falmer . pp. 72-85.
- Kamat, A.R. (1968). *Two Studies in Education*. India Cokhple Institute of Politics and
Economics.
- Perlman, Richard.(1973). *The Economics of Education : Conceptual Problem and
Policy Issues*. New York, McGraw-Hill Company.
- Prais and Houthakker. (1971). *The Analysis of Family Budgets*. 2nd ed. (London : University of
Cambridge). pp. 79.

- Sarma M.T.R. (1976). *Effects of Household Structure, Size and Household Income on Expenditure Patterns*. WEP 2-21/WP.31.
- Wind, W. Allen and Robert V. Harry. (1958). *Statistics: A New Approach*. Illinois: The Free Press, Glenoee.
- Woodhall, Maureen. (1970). *Student Loans : A Review of Experience in Scandinavia And Elsewhere*. London: The University of London.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจิรดา ศรีสวัสดิ์
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 6 กันยายน 2521
สถานที่เกิด	อ.บ้านนาสาร จ.สุราษฎร์ธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	85/214 ถ.เกษตร-นวมินทร์ แขวงจรเข้บัว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ 10230
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาย่อยอาคารสวนพลูคอร์เนอร์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสุราษฎร์ธานี
พ.ศ. 2543	บัญชีบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
พ.ศ. 2548	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร